Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

KOLDING·HERREDS·
LANDBRUGSFORENING·
·1869·1919·

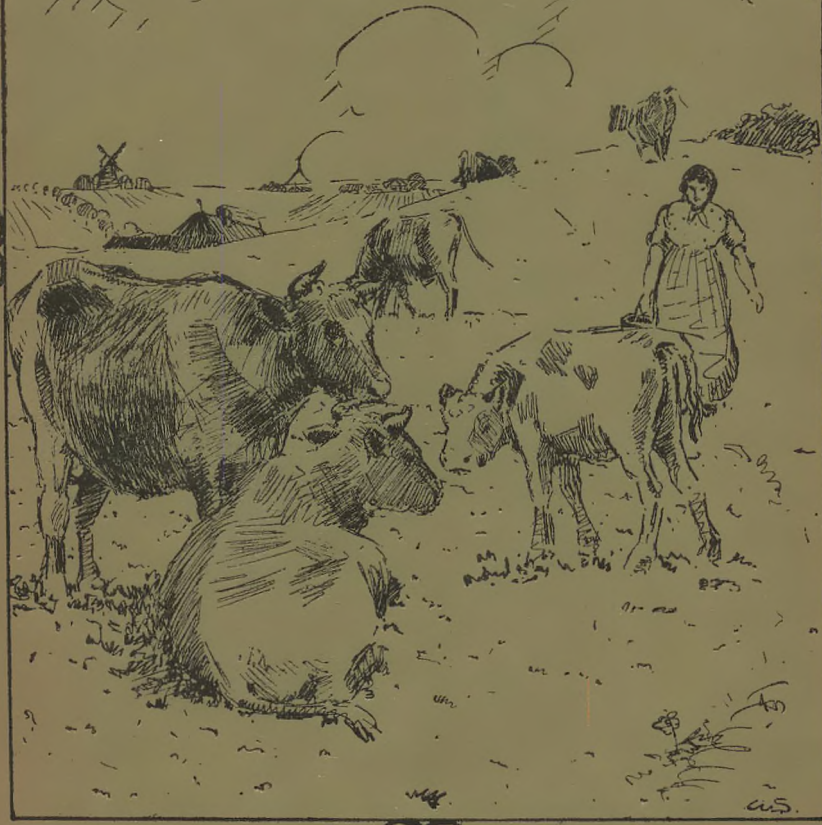

KOLDING HERREDS LANDBRUGSFORENING 1869–1919

UDGIVET AF FORENINGEN
I ANLEDNING AF 50 AARS JUBILÆET
VED
KONSULENT JES NIELSEN
KOLDING

KOLDING - KONRAD JØRGENSENS BOGTRYKKERI

Forord

I nærværende Skrift er søgt fremstillet en Redegørelse for de Arbejder for Landbrugets Fremme, som Kolding Herreds Landbrugsforening har beskæftiget sig med i de forløbne 50 Aar samt Træk fra Foreningens Liv i Almindelighed.

Skriftet gør ikke Fordring paa at omtale enhver Sag, Foreningen har arbejdet med. Men det vigtigste er formentlig medtaget, baade af de Arbejder, der er lykkedes godt, og af de, der er lykkedes mindre godt.

Som Kilder har jeg benyttet Forhandlingsprotokoller, Dyrskuekataloger, Statsdyrskuekommissionens Beretninger, »Kolding Avis«, »Kolding Folkeblad« og statistiske Tabelværker. Desuden har jeg ført Forhandlinger med nulevende forhenværende Formænd for Foreningen, Udvalgsformænd og andre, som antoges at have Kendskab til Foreningens Arbejde.

De mange, som saaledes har ydet mig Bistand, bringer jeg herved min bedste Tak.

Kolding, i April 1919. *Jes Nielsen.*

INDLEDNING

Tidsrummet 1869—1919, i hvilket Kolding Herreds Landbrugsforening har virket, er en for det danske Landbrug overmaade betydningsfuld Tid.

I denne Periode foretog Landbruget den radikale Kursændring at gaa over fra Kornsalg og den deraf følgende Rovdrift til Fremstilling og Salg af Husdyrprodukter, væsentlig Smør, Flæsk og Kød, og over til Erstatningsdrift.

I denne Periode er Dyrkningen af Foderroer udvidet fra en ubetydelig Begyndelse til at blive af overordentlig stor Betydning for det danske Landbrug.

Foldudbyttet af Korn og Kartofler er bleven sat betydeligt op ved Anvendelse af bedre Sorter og ved en stærk forøget Gødskning.

Høstudbyttet af den danske Jord er omtrent bleven fordoblet.

I denne Periode rejste Andelsbevægelsen sig blandt danske Landmænd, og den blev en mægtig Løftestang, navnlig for det lille og det mellemstore Landbrug.

De økonomiske Forhold for Landbruget har været meget forskellige i dette Tidsrum. I Begyndelsen var der Højkonjunkturer. Omkring 1880 begyndte en stærk og langvarig Nedgangsperiode, der varede lige til Aarhundredskiftet. En

Opgang begyndte derefter langsomt. Senere fortsattes den i noget hurtigere Tempo lige til henimod Periodens Slutning. De allersidste Aar bragte paa Grund af Verdenskrigen hidtil ukendt høje Konjunkturer.

Nedenstaaende hidsættes nogle Tal, der delvis belyser den nævnte Udvikling.

Arealets Benyttelse.

Aar	Antal 1000 Tdr. Land med					
	Korn	Rod-frugter *)	Græs og Grønt-foder	Andre Høst-afgrøder	Brak-arealer	Ialt
1871	1836	88	1518	125	431	3998
1881	2008	115	1714	121	470	4428
1888	2079	191	1738	111	475	4594
1901	2077	384	1780	64	391	4696
1912	2084	646	2092	51	368	5241

*) Deraf var i 1871 de 78,000 Tdr. Ld. med Kartofler. De følgende Aar udvidedes Kartoffelarealet lidt. Saa sent som 1888 dyrkedes større Areal med Kartofler end med Foderroer.

Foldudbytte, Tdr. pr. Td. Land.

Aar	Hvede	Rug	Byg	Havre	Blandsæd	Kartofler
1875—84	11,0	8,8	9,8	10,8	11,2	36
1885—94	12,9	8,9	10,3	11,3	11,9	45
1895—04	14 0	9,0	11,2	12,6	12,9	58
1905—09	14,2	9.4	12,2	13,5	13,7	71
1909—13	15,3	9,6	13,2	14,5	14,5	78

Høstudbytte omregnet til Afgrøde-Enheder.

1 Afgrøde-Enhed = 1000 *kg* Korn eller, hvad dertil svarer i Foderværdi. Græs og Staldfoder ikke medregnet.

1875—79	2,83	Mill.
1879—83	3,05	—
1884—88	3,29	—
1889—93	3,46	—
1894—98	3,88	—
1899—03	4,03	—
1904—08	4,76	—
1909—13	5,40	—
1914—17	4,84	—

Husdyrbestanden.

Aar	Antal 1000 Stkr.			
	Heste	Hornkvæg	Faar	Svin
1871	316	1238	1842	442
1881	347	1470	1548	527
1893	410	1696	1246	829
1903	486	1840	876	1456
1914	568	2462	514	2496

Gennemsnitlig Salgspris pr. Td. Gaardhartkorn.

Ved Salg i alm. fri Handel.

Aar	Uden Besætning og Inventar Kr.	Med Besætning og Inventar Kr.
1870—74		5845
1875—79		7259
1880—84		7292
1885—89	5948	6604
1890—94	5588	6512
1895—99	5230	6218
1900—04	5235	6349
1905—09	6126	7682
1910—14	7709	9579
1915	8874	11582
1916	9540	12618
1917	10436	13969

I denne Udvikling har Koldingegnens Landmænd ogsaa været delagtige, og Kolding Herreds Landbrugsforenings Arbejde gennem Aarene er præget deraf.

Kolding Herreds Landbrugsforening
1869—1919.

Foreningens Oprettelse.

Kolding Herreds Landbrugsforening stiftedes den 26. Februar 1869.

Foreningens Rødder gaar dog tilbage til 1862, da Kolding Omegns Landboforening oprettedes. Denne Forenings Omraade spændte nemlig (1868) over det meste af det nuværende Omraade for Kolding Herreds og Kolding Omegns Landboforeninger, ialt følgende Sogne: Egtved, Starup, Nebel, Almind, Viuf, Harte, Bramdrup, Eltang, Kolding Købstad, Vonsild, Dalby, Hejls, Vejstrup, Sdr. Stenderup, Sdr. Bjært, Seest, Skanderup, Ødis, Hjarup, Vamdrup, Lejrskov, Jordrup, Jerlev, Andst, Gesten, Veerst, Bække, Vejen, Læborg, Malt, Brørup og Føvling med Hovedsamlingssted i Hvilested Kro. Men Medlemsantallet har aabenbart ikke været stort for alle disse Sogne, da det samlede Antal Medlemmer i 1868 kun var 264.

En væsentlig Aarsag til Kolding Herreds Landbrugsforenings Oprettelse var sikkert Indlemmelsen i Kongeriget, af de 8 slesvigske Sogne efter Krigen i 1864.

Dyrskuet havde hidtil været afholdt ved Hvilested Kro. Den 10. Februar 1868 diskuteredes paa en meget stærkt besøgt Generalforsamling i Hvilested Kro et Forslag om at lade Dyrskuet afholde i Kolding. Dette Forslag anbefaledes af flere, fordi man derved mente, der aabnedes Udsigt til yderligere Tilgang af Medlemmer fra Kolding By og dennes sydlige og østlige Opland. Imod disse Udtalelser anførtes der dels Faren for, at en Del Medlemmer, der bor Vesten for

Kolding, da vilde udtræde, tillige at *den landlige Ro, der burde findes ved et Dyrskue, tabtes ved Henflyttelsen til Købstaden*. Som et Mæglingsforslag foresloges saa at lade Dyrskuerne afholde skiftevis i Hvilested og Kolding. Dette Forslag syntes at have stor Stemning for sig. Men Sagens endelige Afgørelse udsattes dog til den ordinære Generalforsamlings Afholdelse i Maj samme Aar. Her udtalte Lærer Fenger, Askov, paa egne og flere vestligboende Medlemmers Vegne Villigheden til at efterkomme Østeregnens Beboeres Ønske om at faa Dyrskuet til Kolding, naar en god Plads kunde anvises. Derom kunde der imidlertid intet oplyses. Der nævnedes Staldgaarden, men Flertallet syntes ikke om denne Plads. En foretagen Afstemning om Dyrskuets Afholdelse, skiftevis i Hvilested og Kolding, blev resultatløs. Enden blev, at man vedtog for dette Aar at holde Dyrskuet i Hvilested Kro.

Den 5. November samme Aar fik Sagen sin endelige Afgørelse ved en Generalforsamling i Hvilested Kro. Der forelaa nu Tilbud fra Kommunalbestyrelsen i Kolding om gratis Dyrskueplads paa den saakaldte Husmandstoft Vest for Kirkegaarden. Tillige var der af en Gæstgiver i Kolding gjort Foreningen det Tilbud, at han mod at erholde Beværtningen paa Dyrskuedagen var villig til at overlade den sin Mark, der ligger i Byens umiddelbare Nærhed, til Afbenyttelse for Dyrskuet. N. Tingleff, Vonsild, der overværede Generalforsamlingen, meddeler, at blandt dem, der holdt paa at flytte Dyrskuet til Kolding hvert andet Aar, var Ross, Ødis, medens P. Ingwersen, Elisabethsminde, var stemt for at blive i Hvilested.

Efter en kort Diskussion om Sagen erklærede imidlertid Ejeren af Hvilested Kro, at hvis man vedtog at afholde Dyrskuet vekselvis i Kolding og Hvilested, agtede han ikke at have mere med Foreningen at gøre! Efter denne Erklæring foretoges Afstemning, og det vedtoges da med overvejende Flertal — kun 1 stemte imod — herefter at holde Dyrskuet udelukkende i Hvilested Kro.

Denne Afgørelse bevirkede, at nogle Medlemmer udmeldte sig af Kolding Omegns Landboforening.

Den 6. Februar 1869 findes en saalydende Notits i »Kolding Avis«: »Efter Forlydende agter flere Vedkommende

Fredag d. 12. Februar at afholde et offentligt Møde paa Svenssons Hotel heri Byen, Efterm. Kl. 4, angaaende Oprettelsen af en Landboforening.«

Den 9. Februar læses endvidere følgende i »Kolding Avis«: »Alt i længere Tid har man i Nørre Tyrstrup Herred følt Savnet af en større Landboforening. Dette Savn vil nu sandsynligvis blive afhjulpet, idet der ikke alene i Nørre Tyrstrup Herred — som vistnok vil tilføre Foreningen sit største Medlemsantal — men ogsaa i Elbo Herred og en stor Del af Hvilesteddistriktet, er Stemning for Oprettelsen af en saadan Forening. Som det vil ses af »Kolding Avis« fra i Lørdags, skal der angaaende denne Sag allerede afholdes et forberedende, offentlig Møde førstkommende Fredag, Efterm. Kl. 4, paa Svenssons Hotel i Kolding«.

Om dette Møde refererer »Kolding Avis« d. 13. Februar følgende: »Ved det i Gaar paa Svenssons Hotel afholdte Møde angaaende Oprettelse af en ny Landboforening var et temmelig talrigt Publikum til Stede. Ved dette Møde, hvor Hr. Propr. Ravn, Sjølundgaard, var Ordstyrer, blev der valgt en Komité til at udarbejde Love for den vordende Landboforening, og dette Udvalg kom til at bestaa af d'Hrr. Ravn til Sjølundgaard, Dall fra Binderup, Ross fra Ødis-Bramdrup, P. Buch fra Skanderup og Jakob Hansen fra Nørre Bjært.«

Resultatet af dette Møde, hvor Ravn, Sjølundgaard, var Ordstyrer, ses af følgende Annonce i »Kolding Avis« for den 15. Februar:

»Ny Landboforening«.

I Følge forudgaaende Forlydende i Aviserne om et Møde paa Svenssons Hotel i Kolding, angaaende Oprettelsen af en ny Landboforening i Kolding, var der den 12. ds. mødt en talrig Forsamling sammesteds af Beboere baade Nord og Syd for Kolding, og i hele Forsamlingen herskede en livlig Stemning for Sagen. Efter en kort Diskussion for og imod blev det næsten enstemmigt vedtaget at vælge en Komité til at danne Udkast til Lovene, og fremdeles befordre Foreningens Fremme, hvilken efter den almindelige Mening syntes at faa et tilfredsstillende Resultat.

Undertegnede Komité, som blev valgt, valgte selv 2 Suppleanter, nemlig: Hr. Propr. Ræder fra Dyrehavegaard og Hr. Sognefoged J. Hansen i Vilstrup. Som Suppleant for disse Herrer igen valgtes Hr. Kommissionær Dreyer i Kolding.

P. Buch, Nørregaardslund. *J. Hansen,* Nr. Bjært. *L. Ross,* Ødis Bramdrup.

N. Ravn, Sjølundgaard. *J. Dall,* Overmarkgaard«.

Dette Udvalg i Forening med d'Hrr. Ræder, Dyrehavegaard, og J. Hansen, Vilstrup, indbød kort efter ved Annoncer i »Kolding Avis« Landmænd fra Kolding og Omegn til et Møde paa Svenssons Hotel, Fredag d. 26. Februar, for at drøfte og vedtage Love for den ny Landboforening samt at vælge Bestyrelse.

Resultatet af Mødet den 26. Februar fremgaar af følgende Annoncer, der samme Dag sendtes til Optagelse i »Kolding Avis«, »Fredericia Avis«, »Ribe Stiftstidende« og »Dannevirke«:

Fredag d. 26. Februar afholdtes paa Gæstgiver Svenssons Hotel i Kolding det berammede Møde for Kolding Omegns Landbrugere. Propr. Ræder, som af Udvalget var udset til Ordfører, ledede Forhandlingen.

Det vedtoges at give Foreningen Navn af

Kolding Herreds Landbrugsforening.

Dens Love blev fremlagte og efter Smaaforandringer vedtagne.

Det derpaa foretagne Formandsvalg faldt næsten enstemmigt paa Propr. Ræder.

Til Bestyrelsesmedlemmer valgtes d'Hrr. P. Buch, Nørgaardslund, J. Hansen, Nr. Bjært, J. Dall, Binderup, Ravn, Sjølundgaard, Bramsen, Binderup, Petersen, Bøgelund.

Kolding, den 26. Februar 1869.

Det samlede Udvalg for den nye Landboforening for Kolding Omegn

P. Buch. J. Dall. S. Hansen, J. Hansen.
N. Ravn. L. Ross. G. Ræder.«

»I Henhold til det os overdragne Hverv indbyder vi herved Medborgere og Standsfæller til at indtræde i *Kolding Herreds Landbrugsforening.*

Vi henvender vor Opfordring til Beboerne af en af vort Fødelands skønneste og mest velstaaende Egne i den Overbevisning, at det vil staa klart for enhver, at naar stedlige Forhold begunstiger vor Stilling i Samfundet, vi da har den Forpligtelse at bidrage vort til den almene Udvikling ved Driftighed, Dygtighed, Iver og Enighed.

Enhver, som med aabent Øje følger med Tiden og dens Udvikling vil vide, at i den store almindelige Kappestrid, kun den bliver den Sejrende, som med Kraft og Udholdenhed overvinder den Modstand, som Aar for Aar maa blive større.

Vort Land, vor Egn, vor Stand har Brug for alle sine Kræfter.

Vort Selskabs Øjemed, varmt utrætteligt og uegennyttigt at virke til gensidig Belæring og Nytte, vil sikkert vinde Anerkendelse og kraftig Bistand af alle dem, som ville forstaa og paaskønne dets redelige Stræben.

Kolding, den 26. Februar 1869.

G. Ræder. *P. Buch.* *J. Hansen.* *J. Dall.*
N. Ravn. *S. Bramsen.* *Petersen.*«

Kolding Herreds Landbrugsforening var dermed stiftet, og dens første Formand blev Propr. Ræder, Dyrehavegaard.

Paa Bestyrelsesmødet d. 5. Marts valgtes til

Foreningens Næstformand: P. Buch, Nørgaardslund.
— Sekretær: N. Ravn, Sjølundgaard.
— Kasserer: Petersen, Bøgelund.

Endvidere valgtes følgende Kredsforstandere:

For Kolding By: Købm. Brandorff og Avlsbruger H. Daugaard.
— Eltang Sogn: Gdr. Hansen, Sandagergaard.
— Vilstrup — — J. Hansen, Vilstrup.
— Seest — — E. Nissen, Seest.

For Skanderup	Sogn:	Mølleejer Boisen, Drabæks Mølle,
— Hjarup	—	Gdr. G. Grüner, Elisalund.
— Gesten	—	— J. Johansen, Glibstrup.
— Starup	—	— P. Jørgensen, Hesselballe.
— Vamdrup	—	— H. Jepsen, Søgaard
— Vonsild	—	— C. Vyff, Vonsild.
— Dalby	—	— E. Skov, Tved.
— S. Bjært	—	— O. Juhl, Skartved.
— S. Stenderup	—	— Brodersen, Thygesminde.
— Taps	—	— H. Raffnsøe, Taps.
— Hejls	—	— J. Fink, Bygebjerg.
— Vejstrup	—	— M. Dall, Vejstrup.
— Ødis Bramdrup	—	— L. Ross, Ødis.

Af Navnene paa forannævnte Sogne, hvor der var valgt Kredsforstandere, ses det tydeligt, at det var Egnen Syd for Kolding, der var bedst repræsenteret. Af de 16 Sogne, hvori Foreningen i 1869 havde valgt Kredsforstandere, var de 12 Syd for og kun 4 Nord for Kolding. De øvrige Sogne Nord for Kolding var sikkert endnu knyttede til Kolding Omegns Landboforening, der samlede sig med Hvilested Kro som Centrum.

I 1870 valgtes dog ogsaa Kredsforstandere for følgende Distrikter, som ikke før havde været repræsenteret, nemlig:

For Almind: Jes Jessen, Almind.
— Dons: Chr. Hansen, Dons.
— Bramdrup: A. Tonnesen.
— de slesvigske Distrikter: P. Skov, Bukshave.

Senere kom der endnu flere Sogne med Nord for Kolding. Nu i 1919 er Medlemsantallet i Landbrugsforeningen omtrent ligelig fordelt paa begge Sider af Byen.

Det er ikke lykkedes at opspore Foreningens første Love. De er dog sikkert trykte. I Forhandlingsprotokollen ses i alt Fald, at det er vedtaget at lade dem trykke.

Maal og Midler.

De Opgaver, man særlig ønskede, at den nystiftede Forening skulde arbejde for, drøftedes paa Foraarsgeneralforsamlingen d. 19. Marts 1869 paa Svenssons Hotel i Kolding. Formanden foreslog at afholde et Dyrskue om Sommeren og dertil at anvende 300—400 Rd. til Præmier. Forslaget støttedes af Folketingsmand Raben, Vonsild, og Grüner, Elisalund. Det vedtoges at afholde Dyrskue og dertil af Foreningens Midler at anvende 400 Rd. til Præmier. Derefter indledede Formanden en Forhandling om: »Hvilket Maal bør en Landbrugsforening efterstræbe, hvilke Midler anvendes til dets Opnaaelse«.

I »Kolding Avis« findes et ret udførligt Referat af Indledningsforedraget og den paafølgende Diskussion, som her gengives.

Formanden udtalte: »Maalet for enhver industriel Virken er Fuldkommenhed, noget, som rigtignok aldrig naas, den menneskelige Stræben gaar stedse fremad. Er et Endemaal naaet, slappes gerne Energien, Stilstand er Tilbagegang. Dette gælder altsaa ogsaa om vor Gerning. Den er vid og omfattende, og jo mere vi sætter os ind i den, jo mere føler vi, hvor meget der er at udrette for os, hvor lidet vi har Anledning til at rose os af det, vi har opnaaet. Ser vi tilbage paa en svunden Tid, maa vi dog føle Tilfredshed ved de Resultater, som vi i Løbet af 30—40 Aar er kommen til, og naar vi fremdeles stræber frem, maa vi tage i Betragtning, hvilke Midler hidtil har været vor Stands Hovedløftestænger.

Disse har været Regeringsformens mere liberale Retning, Landboforholdenes Ordning, Fæstes Overgang til Ejendom, at Konjunkturerne stiger, Ejendommen har hævet sig, Oplysning er gaaet frem, Nationalaand og Selvfølelse er vakt, fremdeles, som en Følge af det anførte, har Landboforeninger dannet sig med det Formaal end ydermere at udvikle og drage Nytte af ovennævnte gunstige Forhold. Ser vi hen til den Forening, som er den ældste af alle de existerende, og som tillige har gjort størst Nytte, nemlig det kgl. Landhusholdningsselskab, da maa vi sikkert saa meget som muligt tage det til Mønster, idet vi maa anerkende det meget gode, vi har at takke denne Forening for.

Landhusholdningsselskabet har især virket ved sine Pengemidler, idet at det ved patriotiske Mænds Bidrag, ved Statens og Medlemmernes Tilskud har set sig i Stand til at knytte dygtige Mænd til Landbruget, ved at fremhjælpe Agerbrugslitteraturen, ved at understøtte alle de Grene af Agerbruget, som særligen trængte dertil, ved kort sagt i fuldeste Maade at opfylde sit Kald som Landets første og bedste Landbrugsforening. Det er at formode, at naar rigeligere Midler var til dets Raadighed, dets Virksomhed i samme Forhold vilde forøges, dets gavnlige Indflydelse vilde gøre sig endnu mere gældende. Dog ogsaa ved sine Diskussioner er Selskabet gaaet i Spidsen, idet det iblandt sine Medlemmer stedse har talt Landets mest fremragende Mænd. Ved Diskussionen er mange af vor Industris mest brændende Spørgsmaal drøftede og klarede.

Naar altsaa nu en Landbrugsforening søger at virke heldbringende, maa den vistnok saa meget som muligt søge at tage det kgl. Landhusholdningsselskab til Mønster. Pengespørgsmaalet vil stedse i enhver Forening for en Del gøre Udslaget og afgøre, hvorvidt det vil være muligt for den at virke opmuntrende og belønnende. I den Henseende vil en mindre Forening altid kun kunne udfolde en meget beskeden Virksomhed, hvorimod Diskussionen vil være det fornemste Middel, som en virksom, fremadstræbende Forening vil benytte som lidet bekosteligt, idet det især stiller Krav til Medlemmernes Tid, som især i Vintermaanederne næppe er for højligen optaget. Diskussionen er i et frit Land den voksnes Skolegang, hvor gensidig Undervisning er bragt i Anvendelse. Hvis Bestyrelsen altsaa nærmest agtede at anvende hyppige Diskussionsmøder for ved dem at fremme Foreningens mest frugtbringende Virksomhed, ønskede den, at Tilstedeværende udtalte sig om, hvorledes Medlemmerne fremdeles ønskede, at Foreningen burde virke, hvad den især burde have sin Opmærksomhed fæstet paa.«

Gaardejer *Petersen*, Bøgelund, anbefalede især at fremme Kvægavlen derved, at Foreningen købte og blandt Medlemmerne solgte eller udstationerede Tillægsdyr af konstant Race.

Raben troede, at det ej altid var let at faa Diskussion i Gang, man burde tillige kaste sig over det praktiske Agerbrug, vel savnedes

der Penge, dog vilde de nok komme til Veje ved denne Stræben. Han anbefalede Udstationering af gode Tillægsdyr, at forskrive uforfalsket Handelsgødning, at opelske Planteskoler, især for Naaletræer, som vilde blive søgte; thi mange Skrænter og Bakker laa nu ubenyttede, hvilket næppe vilde være Tilfældet, naar det først var gaaet op for vedkommende Ejere, at man som oftest kunde udbringe en beplantet Tønde Land til Værdi af 500 Rd. Han anbefalede fremdeles Frugttræavlen og henviste til Als, hvorfra der aarligt udskibedes mange Skibsladninger. Foreningen kunde gavne særdeles meget ved at indforskrive russiske Hørfrø, noget, som man savnede stærkt overalt i Landet. Biavl burde vel ogsaa fremmes, skønt han personligt ikke kendte stort til denne.

Gartner *Nygaard* anbefalede Planteskoler, da det var af Vigtighed at erholde lokaliserede Træer. Han henviste til Haveselskabet, som dertil sikkert vilde række en hjælpsom Haand. At indforskrive Kløver- og Græsfrø paa Foreningens Regning var næppe at anbefale, da dog vistnok enhver købte sit Behov hos sin Købmand. Biavlen har en stor Fremtid og bør støttes ved mindre Præmier.

Formanden mente, at man først burde fremme Diskussionen, for ved den at vække Lysten og Interessen; naar den var til Stede, vilde Pengene efterhaanden ogsaa komme, og derved blev vor Virksomhed efterhaanden mere og mere nyttebringende. Naar mange trykker sig for Diskussionen, saa kunde disse dog ved et enkelt Spørgsmaal foranledige en ofte saare nyttig nærmere Overvejelse.

Buch, Nørgaardslund: For at Foreningen kan have Fremgang, fordres der Penge, Indsigt og Lyst. Ingen af disse 3 Faktorer tør mangle.

Forvalter *Hansen* kommer tilbage til det af Petersen berørte Spørgsmaal om eget Tillæg og meddeler Oplysninger om Fremgangsmaaden paa Ourupgaard hos Etatsraad Tesdorf.

Buch frygtede for, at den altfor kraftige Fodring af Ungkvæg giver mindre gode Malkekøer.

Hansen henviser til Ourupgaard, hvis Kvægbesætning er noksom bekendt.

Dall, Binderup, anbefaler Radsaaning som et Fremtidsspørgsmaal, som vil have sin Betydning for Agerbruget. Ligeledes henleder han Opmærksomheden paa den skotske Hesterive som et fortrinligt Redskab.

Formanden har særlig interesseret sig for Radsaaning; imidlertid har den sine Skyggesider, hvoriblandt den, at Maskinerne er meget komplicerede og derfor dyre, ca. 300 Rd. Han har opspurgt en ny og meget anbefalet Maskine i Berlin hos Schneidler og Andree, som kun koster 170 Rd., er altsaa billigere og mindre kompliceret. Han har skrevet til Fabrikanten og opfordret ham til at sende et Exemplar til Udstillingen i København.

Buch, Tvendesminde, har af Radsaaningen paa Landbohøjskolen ikke set Resultater, som opfordrer til at indføre den. Han beklager,

at Allerup i Odense ikke er at formaa til at forlade Børsteprincippet i Bredsaamaskinerne, noget, som man i England alt længe har forladt. Ved Anskaffelse af nye Maskiner raader han til at vente til Udstillingen i København, hvor der vistnok vil fremkomme adskilligt godt og nyt.

Buch, Nørgaardslund, har i sin Tid set smukt radsaaet Korn hos Etatsraad Tesdorf.

Raben spørger, hvorfor man nu ikke som i sin Tid pløjede Bygget ned.

Buch, Nørgaardslund, mener, at det kommer deraf, at man aldrig kan stille Ploven saa akkurat, at den gaar lige dybt; er Jorden tilmed muldet, vil Ploven ikke vende Furen.

Buch, Tvendesminde, mener, at det forøgede Arbejde ved Radsaaning overvejer Fordelene. Radsaaning bliver for dyr.

Dall, Binderup, har set fortrinlige Resultater af Radsaaning; ogsaa forekommer det ham naturligt, at eftersom der ydes den radsaaede Plante de gunstigst mulige Betingelser for en kraftig Udvikling, at dette maa have Indflydelse paa Resultatet. I Amerika faas der Radsaaningsmaskiner, som kun koster ca. 97 Rdl.

Forvalter *Hansen:* Den skotske Hesterive er et fortrinligt Redskab; han har med den overrendt 26 Tdr. Land paa én Dag; den burde være enhver Landmands Ejendom.

Efter flere Smaarepliker sluttedes Mødet.

Foreningen og dens Virksomhed.

De Opgaver, Foreningen tog fat paa de første Aar, var særlig Afholdelse af Dyrskuer, Foredrags- og Diskussionsmøder, Præmiering af veldrevne Husmandsbrug og Pengetilskud til Smørudstillinger. Arbejdet paa de fleste af disse Opgaver er fortsat gennem Aarene op til vor Tid Senere optog Foreningen et mere direkte Arbejde til Fremme af Planteavlen ved Afholdelse af Markforsøg og ved Fremavl af Sædekorn, og senere igen et Arbejde til Fremme af Regnskabsføring i Landbruget. Lejlighedsvis har Foreningen imidlertid ogsaa beskæftiget sig med en Mængde andre Spørgsmaal til Fremme af Landbruget.

Flere af Foreningens Hovedvirksomheder vil blive omtalt i særlige Afsnit. Her skal først gives en Oversigt over Foreningens Liv og Virksomhed gennem Aarene.

Ledelsen af Foreningen har gennem Aarene væsentligst hvilet paa Formændene. Disse har været:

Formænd:

G. Ræder, Dyrehavegaard, 1869—1872.

J. Chr. Petersen, Bøgelund, 1872—1875.

H. Raffnsøe, Aastorp, 1875—1876.

H. Harboe, Skanderup, 1876—1881.

J. Dall, Ballegaard, 1881—1887.

L. Boesen, Eltang, 1887—1891.

N. Tingleff, Sønderholm, 1891—1906.

J. C. Thygesen, Dalbygaard, 1906—1907.

Jørgen Nielsen, Donsgaard, 1907—1909.

Aksel Høyer, Vissingsminde, 1909—1916.

Olav Olsen, Hjarup, 1916—

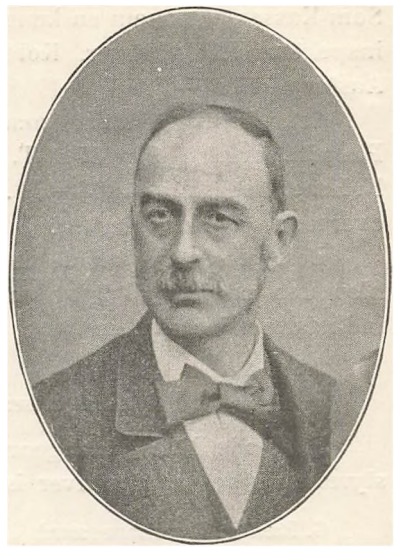

C. G. V. Ræder,

f. 16. Juli 1837 i København. Lært Landbrug paa Tirsbæk og i Holsten. Ophold ved Landbrugsuniversitetet i Jena. Rejst i England, Tyskland, Frankrig, Norge og Sverig. Overtog Dyrehavegaard ved Kolding 1862. Formand for Kolding Herreds Landbrugsforening 1869-72. Landbrugsforfatter. Har oversat »Den landøkonomiske Bogføring« af Prof. Dr. v. d. Goltz, Königsberg, og forsynet den med et Regnskab efter det dobbelte Bogholderi over en Gaard her i Landet. I flere Aar Formand for Kolding Landsogns Distriktsraad og Landsogneis Repræsentant i Kolding Byraad. Medstifter af Dansk Frøhandel. Død 1887.

Indtil 1876 blev Formanden vistnok valgt af Bestyrelsen. Siden 1876 er Formanden valgt af Generalforsamlingen.

Foruden Formændene har ogsaa den øvrige Del af Bestyrelsen taget Del i Arbejdet. Af Bestyrelsen har navnlig Kassererne og Sekretærerne udført et meget stort Arbejde for Foreningen.

Som Næstformand i mange Aar har følgende fungeret: Holger Henriksen, Skovgaard, (1895—1900) og R. Rasmussen, Højrupgaard, (1900—1906).

Kasservervirksomheden har ikke været nogen eftertragtet Stilling. De fleste Kassérere har kun fungeret ganske faa Aar.

Som Kasserer gennem en længere Aarrække maa nævnes Landinspektør H. H. Müller, Kolding, (1882—90) og R. Raffnsøe, Aastorp, (1906—11).

Sekretærer gennem mange Aar har været: Woldsen, Phøniksborg, (1880—87), T. Secher, Solvang, (1898—1903), N. Krag, Bøgeskov, (1903—09). Siden er Sekretærvirksomheden overgaaet til Konsulenten.

Bestyrelsen bestod de første Aar af 7 Medlemmer, senere blev den udvidet til 9 og endelig i 1892 til 11 Medlemmer, indbefattet Formanden.

Bestyrelsesmedlemmer.

Følgende Mænd har gennem Aarene været Medlem af Bestyrelsen i det ud for hver især anførte Tidsrum:

G. Ræder, Dyrehavegaard	1869—74
P. Buch, Nørgaardslund	1869—74
J. Dall, Ballegaard	1869—74 og 1876—87
N. Ravn, Sjølundgaard	1869—71
S. Bramsen, Binderup	1869—75
J. Chr. Petersen, Bøgelund	1869—75
Jakob Hansen, Nr. Bjært	1869—75
J. Fink, Bygebjerg	1871—75
M. Dall, Vejstrup	1874—76
P. Jørgensen, Hesselballe	1874—82
S. Bonnesen, Skanderup	1874—76
L. Boesen, Eltang	1875—95
H. Harboe, Skanderup, senere i Kolding	1875—87
H. Raffnsøe, Aastorp, senere i Kolding	1875—81 og 1887—95
Jørg. Nielsen, Nr. Bjært	1875—81
Fuldmægtig Nyholm, Kolding	1876—82
Købmand Brandorff, Kolding	1876—80
Chr. Vyff, Poulinesminde	1878—90
Woldsen, Phøniksborg	1880—90
N. Tingleff, Sønderholm	1881—1906
Schlegel, Vissingsminde	1882—90
Landinspektør H. H. Müller, Kolding	1882—90 og 1891—95
A. Møller, Landerupgaard	1883—95
Mikkel Juhl, Agtrup	1887—93
R. Rasmussen, Højrupgaard	1890—1906
N. J. Bundsgaard, Kjærholm	1890—1902
Holger Henriksen, Skovgaard	1890—1900

Jens Ravn, Hejls ..... 1890—92
N. Dall, Bæklund ..... 1892—1906
J. P. Nielsen, Naalebjerggaard ..... 1892—1902
P. Bramsen, Binderup ..... 1893—97
Smedemester Georg Møller, Kolding .. 1895—1908
Math. Lygum, Ødis ..... 1895—1903
Skou, Sandagergaard ..... 1895—97
T. Secher, Solvang ..... 1895—1903
J. C. Thygesen, Dalbygaard ..... 1897—1905 og 1906—07
Chr. Ravn, Sjølundgaard ..... 1897—1907
Jørgen Nielsen, Donsgaard ..... 1900—09
P. Laugesen, Dons ..... 1902—06
Conrad Buch, Aggersbøl ..... 1902—06
J. C. Jacobsen, Drenderup ..... 1903—06
N. Krag, Bøgeskov ..... 1903—09
M. Schytt, Tagkærgaard 1905-09
S. Haue, Kajbjerggaard ..... 1905—07 og 1914—17
A. Høyer, Vissingsminde ..... 1906—16
Anton Nielsen, Mosevraa ..... 1906—12
E. Brødsgaard, Jordrupgaard ..... 1906—10
R. Raffnsøe, Aastorp 1906-12
M. Sommer, Vonsild ..... 1907—09
Niels Pedersen, Egtved ..... 1907—11
Rs. Hansen, Stavnsbjerg ..... 1907—09
Købmand Hans Have, Kolding ..... 1908—
Henrik Ravn, Dons ..... 1909—13
N. Kjærgaard, Vonsild ..... 1909—11
Aug Bech, Elkjærholm ..... 1909—14
J. Bruhn, Gammelhjem ..... 1909—13
Nic. Jepsen, Søgaard ..... 1909—17
K. Knudsen, Knudsbøl ..... 1910—12
Richard Hansen, Hejls ..... 1911—13
Søren Olesen, Hjelmdrup ..... 1911—13
Anders Jessen, Stagebjerggaard 1912--14
Jes Hansen, Højrup ..... 1912—
L. Raffnsøe, Sjølund ..... 1912—
Dyrlæge J. Hegelund, Bjært ..... 1913—
H. Chr. Hansen, Solkjær ..... 1913—14
Hans H. Ravn, Dons ..... 1913—
Olav Olsen, Hjarup ..... 1913—
Geert Andersen, Lilballe ..... 1914—
Kr. Jensen, Egtved ..... 1914—
S. Sørensen, Skanderup Nygaard ..... 1916—
P. Madsen, Hardtsminde ..... 1917—
H. Sørensen, Daugaardsminde ..... 1917—

Landbrugsforeningens Virksomhed for Mejeribruget indskrænkede sig som Regel til at yde Pengebidrag til Smørudstillinger omkring i jydske Byer. Men saadanne Bidrag er ogsaa givet gennem mange Aar.

J. Chr. Petersen,

født 22. Januar 1827 paa Dalbygaard ved Kolding. Skoleundervisning i Rendsborg. Ejer af Bøgelund i Dalby fra 1853 og til sin Død. Formand for Dalby Sogneraad 1868—1878. Var stærkt interesseret i Hedesagen og i den sønderjyske Sag. Ved Auktionen d. 16. April 1864 over Skamlingsbankestøtten, der var rejst i 1863, men blev sprængt af Prøjserne den 22. Marts 1864, købte han sammen med J. A. Østergaard, Grønninghoved, Støtten og overlod den senere til Skamlingsbankeselskabet. Formand for Kolding Herreds Landbrugsforening 1872—75. Død 1885.

Den 11. Februar 1874 afholdt Foreningen dog selv en stor Smørudstilling i Kolding, hvortil forskellige jydske Landboforeninger havde ydet Bidrag. Udstillingen afholdtes i Ridehuset paa Staldgaarden.

Udstillingen omfattede 322 Nr. Smør, deraf 28 Nr. fra Slesvig.

Der udstilledes og bedømtes i 3 Klasser:

A. Smør fra større Avlsbrug.

B. do. fra mindre Avlsbrug, ikke over 30 Køer.

C. Smør, kærnet af sød Fløde fra Avlsbrug af forskellig Størrelse.

Som Dommere fungerede bl. a. d'Hrr. Broge og Mønsted fra Aarhus og Professor Segelcke fra København. Sidstnævnte holdt tillige Foredrag.

Udstillingen var besøgt af 1259 Personer. Det har saaledes været en meget stor Udstilling, baade hvad det udstillede og de besøgende angaar.

Foreningen har i de første Aar afgivet forskellige Betænkninger om Sager vedrørende Landbruget. I 1874 blev nedsat et Udvalg til at drøfte mulige Forandringer i Tyendeloven. Senere blev Resultatet af Udvalgets Forhandlinger indsendt til

Rigsdagen. I 1875 afgaves Betænkning om Forandringer i den bestaaende Vandlovgivning.

I 1877 vedtoges det at henlede Landhusholdningsselskabets Opmærksomhed paa, om der ikke kunde og burde foretages noget Skridt imod Oldenborrernes og Oldenborrelarvernes skadelige Indflydelse.

I 1880 vedtoges det at nedsætte et Udvalg til at søge Statens Tilskud til Forædling af Kreaturracer.

Medlemsbidraget var vistnok fra Begyndelsen 4 Kr. for større og 2 Kr. for mindre Jordbrugere. I 1882 forandredes Lovene saaledes, at Ejendomsbesiddere med under 1 Td. Hartkorn betaler 1 Kr. i Medlemsbidrag. Derved aabnedes der let Adgang ogsaa for de allermindste Jordbrugere til at blive Medlemmer.

H. Raffnsøe,

født 25. Februar 1839 i Aastorp. Skoleundervisning i Kristiansfeldt. Overtog Fødegaarden i Aastorp 1862. Sognefoged i Taps 1862–85. Formand for Taps Sogneraad 1867–85. Amtsraadsmedlem 1868–70. Formand for Kolding Herreds Landbrugsforening 1875–76. Død 1894.

I 1886 henvender Bestyrelsen sig til Kolding Byraad med Anmodning om at faa Markedspladsen paa Nørremark forlagt til en passende Plads i selve Byen. Foreningen anser Rendebanen som den mest passende Plads.

Vejrsignalstationer.

I 1884 vedtog Bestyrelsen at lade Formanden forhandle med de omboende Sogneraadsformænd og Telegrafbestyreren om Oprettelse af Signaler om Vejrberetninger fra det meteorologiske Institut.

Efter Forhandling med Landsognene vedtoges i 1885 at oprette en Vejr-Signalstation ved Gøhlmanns Mølle paa Kolding Nørremark. Senere oprettedes ogsaa en Station paa Staldgaarden.

Disse Signalstationer bestod af en høj Mast, hvorpaa Kurve kunde hejses op og ned. Paa Grundlag af telegrafiske Meldinger fra det meteorologiske Institut i København blev der nu daglig med disse Kurve givet Meddelelser til Omegnen om Vejrudsigterne. 1 Kurv betød »Tørt Vejr«, 2 Kurve »Ustadigt« og 3 Kurve »Regn«. »Markmanden« i Kolding passede Kurvehejsningerne.

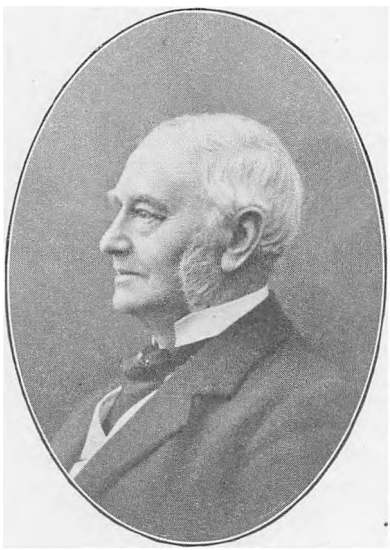

H. Harboe,

født 25. Juli 1835 i Nyboder, København. Lært Landbrug paa forskellige Gaarde i Vejleegnen. Købte 1861 en Gaard i Skanderup, som han drev indtil 1884. Fra 1884—1901 Sparekassebogholder i Kolding. Fra 1901 Pensionist, indtil 1917 i Kolding, nu i København. Formand for Skanderup Sogneraad i flere Aar. Formand for Kolding Herreds Landbrugsforening 1876—81.

Det kneb imidlertid med at se Signalerne langt ud i Oplandet. En meteorologisk interesseret Mand Nord for Kolding var da saa snedig at oprette en Filialstation. Han var i Besiddelse af en Kikkert, hvormed han tydeligt kunde aflæse Meldingerne fra Hovedstationen i Kolding. Disse Meldinger gentog han saa paa Filialstationen med tilsvarende Kurvehejsning paa en Mast til Vejledning for Sognets Beboere.

Ideen til saadanne Vejrmeldinger var i og for sig meget god. Det var kun Skade, at »Spaadommene« ikke altid gik i Opfyldelse. En Formiddag, mens det øsregnede, stod Signalerne saaledes paa »Tørt Vejr«. Paa Filialstationen vilde den lokale Meteorolog derfor tillade sig at ændre Signalet, da han nu havde Vished for, at Tørvejret ikke var overvældende. Men før han fik dette gjort, undgik han ikke en spydig Bemærkning fra en Vejfarende om, »at nu var det vist bedst at tage »Tørvejr'et« ned«. Dermed tabte han Taalmodigheden og nedlagde Filialstationen. Og i 1891 blev Hovedstationerne i Kolding ogsaa nedlagte, »da de ikke skønnedes at være til den fornødne Nytte«. Og i Virkeligheden kunde der vel heller ikke paa den Maade fortælles mere, end hvad et godt Barometer gjorde.

Administrationsudvalget.

I 1887 oprettedes paa N. Tingleffs Initiativ et »Administrationsudvalg«. Dette Udvalgs Opgave skulde være at hjælpe de Landmænd, der ikke længere saa sig i Stand til at opfylde deres Forpligtelser, til at faa deres Sager ordnet paa bedst mulig Maade.

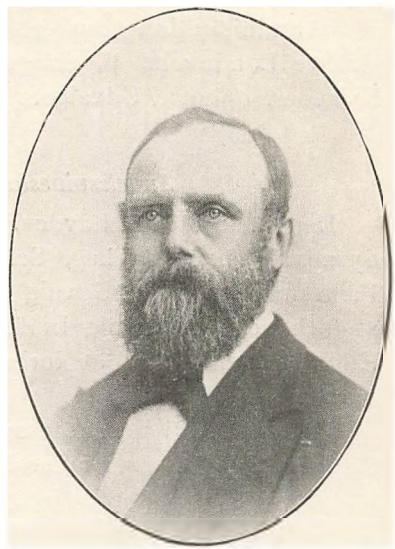

J. Dall,

født 1838 i Seggelund ved Kristiansfeldt. Lært Landbrug forskellige Steder bl. a. i Tyskland. Gaardejer i Binderup og Ballegaard i Hejls. Formand for Kolding Herreds Landbrugsforening 1881—87. Død i Hejls 1915.

De gennem flere Aar meget daarlige Tider for Landbruget havde bevirket, at en Del Landmænd begyndte at gaa fra Gaardene. Den direkte Aarsag til Udvalgets Nedsættelse var, at en Kolding-Købmand nægtede at akkordere med en Landmand med den Motivering, at »han ikke kunde akkordere med en Landmand«.

Paa et Møde om Sagen i Kolding d. 6. December 1887, hvortil Landbrugsforeningen havde indbudt, udtalte Tingleff, at et saadant Udvalg kunde blive et godt Middel til at faa Sagerne ordnet bedst mulig for Landmanden. Skal Familien ordne Sagerne, bliver Kreditorerne let mistænksomme, idet de anser Familien for særlig at ville varetage deres Slægtnings Interesser. Naar Administrationsudvalget var nedsat, kunde Landmænd henvende sig til dette om Hjælp. Udvalget skulde saa undersøge vedkommendes økonomiske Forhold og komme med Forslag om en Ordning. I mange Tilfælde vilde der saa kunne faas en Overenskomst, uden at Gaarden behøvede at sælges. Og viste det sig, at Salg var nødvendigt, vilde man se at faa solgt underhaanden. Paa Tvangsauktion opnaaedes sjælden saa meget for Ejendommen som ved frit Salg, og der blev yderst sjælden noget til Dækning af den løse Gæld.

Udvalget blev saa oprettet med en Repræsentant for hvert Sogn eller for 2 Sogne, og Tingleff blev Formand for det samlede Udvalg. Naar en Landmand henvendte sig til Udvalget, blev hans Sager undersøgt af Formanden og Sognerepræsentanten.

Administrationsudvalget virkede i nogle Aar og hjalp adskillige Landmænd til en god Ordning. Senere, da Tiderne bedredes, ophørte Udvalgets Virksomhed.

Andelssvineslagteriets Oprettelse.

Den 5. Juli 1887 havde Foreningens nylig nedsatte Husdyrudvalg, hvor Dyrlæge Schmidt, Kolding, var Formand, et Fællesmøde med et Udvalg fra Kolding Handelsforening for at forhandle om mulig Indførsel af Svin, Orner og Søer fra England tjenlige til at forbedre vor hjemlige Svineavl for Slagteriernes Brug.

Den 16. Juli udsendte ovennævnte Fællesudvalg følgende Skrivelse til Omegnens Landmænd:

»Medlemmer af Kolding Handelsforening er traadt sammen med Medlemmer af Kolding Herreds Landbrugsforening i et Udvalg for at forhandle om de foreløbige Skridt, der kunde gøres med Hensyn til Oprettelsen af et Svineslagteri i Kolding. Udvalget er ved Oplysninger, indhentede fra forskellige Steder, kommet til det Resultat, at der er al Sandsynlighed for, at Oprettelsen af et saadant Slagteri kan lade sig gennemføre, naar der blot i Omegnen findes et tilstrækkeligt Antal Svin, som passer for Slagteriet. For at opnaa dette, har Udvalget ment det rigtigst at forskrive nogle Orner og helst ogsaa enkelte Søer af Tamworth-Racen fra England, hvilket formenes at kunne lade sig gøre ved, at nogle Mænd i de enkelte Byer sluttede sig sammen om Indkøbet af saadanne. Udvalget har opfordret Hr. J. H. Juhl, Kolding (tidligere Horskærgaard), som velvillig har lovet at paatage sig Ulejligheden derved, at rejse omkring til de enkelte Byer for nærmere at gøre Folk bekendt med den Maade, Udvalget har tænkt sig, at de indledende Skridt skulde gennemføres paa, og samtidig er Hr. Juhl villig til at modtage Bestilling paa Dyr af nævnte Race og gennem Udvalget at besørge dem indforskrevne fra England. Udvalget tillader sig herved at opfordre d'Hrr. Landmænd i Omegnen af Kolding til hurtigst muligt at slutte sig sammen i mindre Kredse om Indkøbet af ovennævnte Tillægsdyr.«

Udvalget modtog senere saadanne Oplysninger, at det besluttede ikke at indføre nævnte Svin, men derimod at lade indkøbe Svin af Holstebroracen. Dette skete ved Kommissionær Dalsgaard, Ringkøbing.

Da der senere fra anden Side blev arbejdet hen til Oprettelse af et Andelssvineslagteri i Kolding, standsede Udvalget sit Arbejde for den Sag.

L. C. J. Boesen,

født 19. Februar 1838 i Nørreløgum Præstegaard ved Løgumkloster i Sønderjylland. Lært Landbrug paa Fyn og i Sønderjylland. Forpagter af Sdr. Bjært Præstegaard i 5 Aar. Købte 1868 en Gaard i Ellang, som han drev indtil 1901, da han solgte Gaarden og flyttede til Maribo. Senere bosat i Faaborg. Landvæsenskommissær i 24 Aar. Formand for Kolding Herreds Landbrugsforening 1887–91. Var stærkt interesseret i den sønderjydske Sag. — R. af D. 1901. Død 1914.

Den politiske Periode.

Den store politiske Kamp i Firserne og Halvfemserne mellem Venstre og Højre satte sit Præg paa mangfoldige Forhold, som i Grunden ikke havde med Politik at gøre.

Ogsaa Landboforeningerne fik dette at mærke. Flere Steder sprængtes disse Foreninger i Højre-Landboforeninger og Venstre-Landboforeninger. Dette var saaledes Tilfældet i Horsensegnen.

Slet saa galt gik det dog ikke her, selv om Bølgerne til Tider gik meget højt.

Kampen stod paa Generalforsamlingerne, hvor det ved Bestyrelses- og Formandsvalg gjaldt om at erobre Pladserne.

Midt i Firserne var det paa Generalforsamlingerne i Kolding Herreds Landbrugsforening gaaet ret fredeligt til. Bestyrelsen var i flere Aar genvalgt uden Afstemning.

Men ved Foraarsgeneralforsamlingen i 1887 begyndte det at trække op Der blev foreslaaet Genvalg af de afgaaede Bestyrelsesmedlemmer. Men dette forkastedes. Man skred saa til skriftlig Afstemning, der gav til Resultat, at Højres Kan-

didater valgtes med fra 45—27 Stemmer. Det samme gentog sig i 1888 og 1889, at Højres Folk valgtes ved skriftlig Afstemning.

Ved Generalforsamlingen den 25. Marts 1890 genvalgtes Formanden, Boesen, Eltang, med Akklamation. Men ved Valget af Bestyrelsesmedlemmer kæmpedes der. Holger Henriksen, Skovgaard, ledede Oppositionen. Der skulde vælges 4 Bestyrelsesmedlemmer. Deraf tilbød Venstre, at Højre maatte faa 1, de vilde saa selv have de 3. Dette afslog Højre, der kun vilde give Venstre de 2 Mandater. Saa stemtes der. Og Resultatet blev at følgende 4 Venstremænd, Rasmussen, Højrupgaard, Bundsgaard, Kjærholm, Holger Henriksen, Skovgaard, og Jens Ravn, Hejls, valgtes med 88—82 Stemmer. Højres Kandidater fik 80—74 Stemmer.

Der var ved dette Valg afgivet langt flere Stemmer end de foregaaende Aar. I Medlemsprotokollen ses ogsaa, at flere Sogne havde fordoblet deres Medlemsantal fra 1889 til 1890.

Spændingen havde til Følge, at der nu blev ført Kontrol med Stemmeafgivningen næsten som ved Rigsdagsvalg nu. Medlemslisten var fremlagt til Eftersyn 8 à 14 Dage forud for Generalforsamlingen, saa enhver kunde se, om han var indført og derfor stemmeberettiget.

Saa kom 1891. Forud for Generalforsamlingen var der paa begge Sider agiteret stærkt, og mange ny Medlemmer var indmeldt i Foreningen. »Kolding Avis« maner til Forlig og fraraader Adskillelse, som der er sket i Vejle(?) og Horsens. Avisen paastaar, at af Foreningens 400 Medlemmer er de 225 Højre og de 175 Venstre. For Tiden har Højre Formanden + 4 Medlemmer i Bestyrelsen. Venstre har de andre 4 Medlemmer, saa Fordelingen af Mandaterne er god Endvidere meddeler Avisen, at det er en offentlig Hemmelighed, at man fra venstre Side har udsendt et Cirkulære, hvori Underskriverne opfordrer deres Meningsfæller til at møde talrigt og gøre deres Indflydelse gældende ved Bestyrelsesvalget. »Det er os bekendt«, skriver de, »at Højre ruster sig og møder med hele sin Styrke, bestaaende af Købmændene i og Forvalterne omkring Kolding. Vi anser det for en Skam for Demokratiet i denne Egn, hvis vi skulle lade de nævnte Herrer

være styrende i Landbrugsspørgsmaal, som mere og mere trænger sig frem til Behandling i Landbrugsforeningerne og særlig paa sammes Delegeretmøder«.

Generalforsamlingen holdtes den 31. Marts og var meget stærkt besøgt. Kl. 1 holdt Partierne Ekstramøde for at forberede sig til Kampen. Om selve Valgforhandlingen refererer »Kolding Avis«:

»Valget af Formand og Bestyrelse indlededes af Boesen med en Tak til Foreningen for den Tillid, Velvilje og Overbærenhed, man havde vist ham, samt en Tak for den Støtte, han havde fundet hos sine Kolleger i Bestyrelsen og hos den lokale Presse. Han maatte bestemt nægte at modtage Genvalg, men han haabede, at man vilde overføre Velviljen paa hans Eftermand.

Birk, Dollerup, bad derpaa om Ordet. Som bekendt, sagde han, er vi her to politiske Lejre; men som det hidtil er gaaet, har man ikke mærket det, og Taleren saa heri en Borgen for, at man heller ikke vilde mærke det i Fremtiden. Dog, man maatte røre ved dette ogsaa; thi det var nødvendigt at dele Sol og Vind lige. Han vilde spørge, om det ikke havde været Højres Mening at nedsætte et Ekstraudvalg til Forberedelse af Bestyrelsesvalget.

Propr. Bille, Nr. Bjært, vilde erindre om, at vi her ikke var i nogen politisk Forening. Men Venstre havde udsendt et Cirkulære (som Taleren oplæste), hvori Underskriverne udtaler, at Højre ikke er kvalificeret til at styre en Landbrugsforening, ja, de sige endog, at det er en Skam, at det er gaaet som hidtil. Taleren fandt det i høj Grad stødende, at Medlemmer af Bestyrelsen udtalte sig saaledes om Kolleger.

Birk: Det er ikke vor Mening at bringe Politik ind i Foreningen. Men Højre har hidtil styret, og man bør tage Hensyn ogsaa til Venstre. Vi er saa forresten først og fremmest her alle Landmænd, der er enige om at slaa Oldenborrerne ned og at faa de bedste Køer frem!

Bille kunde kun opfatte Cirkulæret som et Forsøg paa at bringe Politik ind i Foreningen og som en Fornærmelse mod Højre.

Propr. Dall, Hejls: Der er ganske vist ogsaa nu Venstremænd i Bestyrelsen, men vi har selv maattet sætte dem derind. Ved sidste Valg tog Venstre kun 4 Medlemmer, men det kunde have taget dem alle. Vi har vist Forsonlighed, og vi er ogsaa i Dag villige til et Kompromis. Jeg har intet haft at gøre med Cirkulæret.

Bille foreslog Underskriverne at tage Cirkulærets Ord i sig igen og navnlig dette, at det var en Skam, at Højre styrede Landbrugsforeningen.

Gaardejer Hans Buch, Seest: Jeg er en af Underskriverne. Der staar ikke det i Cirkulæret, som Bille vil lægge deri. Ordene er vendt mod Venstre selv og kan ikke fornærme Højre. Det har ikke været

Meningen. Vi har blot udtalt, at den ene Part ikke bør være ene om at regere.

Propr. Bundsgaard, Gjesten: Den Herre, som kan fortolke Cirkulæret som en Fornærmelse mod Højre, maa vistnok være Jurist; thi der staar intet af det, han lægger ind deri. Naar der er talt om Købmændene og Forvalterne, saa er det ikke for at fornærme disse, men vi vil dermed blot udtale, at det er rimeligst, at Landmændene selv styrer deres egne Sager. Hvad mon de Handlende vilde sige, hvis Landmændene meldte sig ind i Handelsforeningen og der ved deres Stemmer afgjorde Handelsspørgsmaal.

Formanden foreslog at afslutte denne Debat. Højre har ikke villet kommandere Valgene. Det har selv foreslaaet at stemme paa Venstremænd, fordi de var dygtige Mænd, og det var dog Uret at bebrejde Købmændene, at de har sluttet sig til Landmændenes Ønsker i saa Henseende.

Birk: Hvis Formanden ikke vil modtage Genvalg, foreslaar jeg Venstre at stemme paa Gaardejer Rasmussen, Højrup, til Formand. Vi er villige til enten at give Højre 5 Bestyrelsesmedlemmer uden Formanden eller 4 Bestyrelsesmedlemmer og Formanden.

Propr. Tingleff, Vonsild: Venstre bør ikke forlange at blive i Majoritet i Bestyrelsen, thi det har næppe Majoritet i Foreningen. At Formanden skulde være i Minoritet i Bestyrelsen var vistnok ikke heldigt.

Birk: Højre kan jo selv vælge, hvad det vil. Efter vort Forslag faar de to Partier lige mange Medlemmer i Bestyrelsen.

Bramsen, Binderup, foreslog at stemme paa N. Tingleff til Formand.

Dall, Hejls, foreslog at stemme paa Rasmussen, Højrup, og de nedenfor nævnte Venstremænd.«

Saa stemtes der. Resultatet blev, at Højre sejrede.

Til Formand valgtes: N. Tingleff, Vonsild, med 134 Stemmer. — Rasmussen, Højrupgaard, fik 133 St.

Til Bestyrelse valgtes: Møller, Landerupgaard, Raffnsøe, Kolding, M. Juhl, Agtrup, og Boesen, Eltang, med 133—132 St.

Venstres Kandidater, N. V. Nielsen, Nr. Bjært, Ravn, Sjølundgaard, og Dall, Hejls, fik 115—114 Stemmer.

Ogsaa til Delegerede valgtes Højremænd, nemlig Petersen, Bøgelund, og Boesen, Eltang.

Der var saaledes stemt efter en Snor.

22. Marts 1892 var der igen Generalforsamling med Valg af Bestyrelse. Venstres Folk var denne Gang paa Omvalg.

Desuden havde man vedtaget at udvide Bestyrelsen med 2 Medlemmer, saa der skulde vælges 6 Medlemmer ialt. Der var mødt saa mange Medlemmer som ingensinde før.

Man havde ventet en ualmindelig livlig Generalforsamling. Det modsatte blev Tilfældet. Sagen var, at begge Partier ved forudgaaende Prøvevalg havde Papirerne i Orden til Afstemning. Da man kom til Valget, blev der en pinlig Tavshed. Ingen ønskede Ordet. Saa stemtes der. Resultatet blev, at Venstre sejrede. Deres 5 Kandidater Bundsgaard, Kjærholm, Rasmussen, Højrupgaard, Henriksen, Skovgaard, Dall, Bæklund, og J. P. Nielsen, Almind, valgtes med 146—140 St. Derefter havde Højremanden, Landinspektør Müller, Kolding, og Venstremanden H. Skjøde, Veerst, hver 140 St. Ved Lodtrækning mellem disse valgtes Müller.

Til Delegerede valgtes Venstremændene Bundsgaard, Kjærholm, og Ravn, Sjølundgaard.

Afstemningen tog ialt et Par Timer.

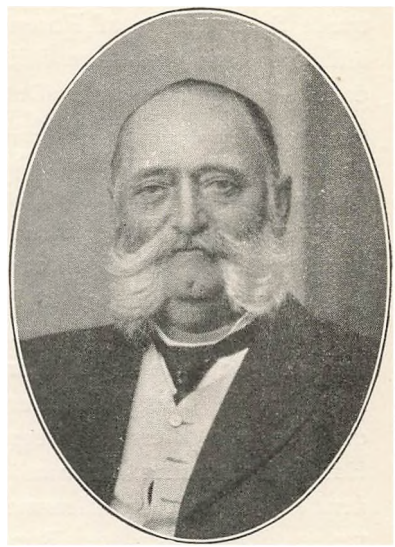

N. Tingleff,

født 25. November 1849 paa Sønderholm i Vonsild. Skoleundervisning paa Kolding Latin- og Realskole. Overtog Sønderholm efter sin Fader 1873. Drev Gaarden til 1917, da den bortforpagtedes til en Søn. Overværet internationale Landbrugsudstillinger i Hamborg og Hannover. Medlem af Vejle Amtsraad 1886—1916. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Herreds Landbrugsforening i 25 Aar, deraf Formand 1891—1906. Landvæsenskommissær siden 1900. Medlem af Statstyreskuekommissionen for Vejle Amt 1905—19. R. af D. 1911.

I 1893 var Højres Bestyrelsesmedlemmer paa Omvalg. Disse blev alle genvalgt med 113—110 St.

I 1894 var Formanden paa Omvalg. Venstres Bestyrelsesmedlemmer havde i Forvejen meddelt Formanden, N. Tingleff, at man ikke vilde stemme paa ham ved Valget.

Til Generalforsamlingen d. 27. Marts var der mødt ca. 200 Medlemmer. Før Generalforsamlingen holdt de 2 Partier

Prøvevalg, Højre paa Svenssons Hotel, Venstre paa Højskolehjemmet. Ved Venstres Prøvevalg udpegedes Bundsgaard, Kjærholm, som Venstres Kandidat ved Formandsvalget. Da man naaede til Dagsordenens »Pkt. 5: Valg«, trak der truende Skyer op, og det saa et Øjeblik ud til, at der skulde indtræde Sprængning af Foreningen. Venstre spurgte da Tingleff, om han, hvis han ikke blev valgt, vilde være med til danne en ny Forening. Dertil svarede Tingleff, at det vilde han ikke, og han vilde heller ikke tilraade nogen at gøre dette. Holger Henriksen, Skovgaard, bad da om at gøre et Ophold paa 10 Minutter, for at han og hans Venner kunde overveje denne vigtige Sag. Dette vedtoges. Venstre trak sig derefter ud i Sidesalen for at forhandle, og Generalforsamlingen suspenderedes i 10 Minutter.

»Kolding Folkeblad« meddeler, at man nu saa, at Højre kun udgjorde de $^2/_5$ af Forsamlingen. Efter kort Tids Forløb kom Venstres Folk atter tilstede. Birk, Nagbøl, fremsatte derefter paa Venstres Vegne Forslag om at genvælge ved Haandsoprækning Formanden, Tingleff, og de øvrige fratrædende Bestyrelsesmedlemmer. Endvidere til Delegerede at vælge Formanden og Bundsgaard. Den tredje Delegerede skulde der saa stemmes om.

Efter nogen Forhandling vedtoges dette.

Der foretoges derefter skriftlig Afstemning til Valg af den tredje Delegerede. Hertil valgtes Venstremanden Ravn, Sjølundgaard, med 116 St. Højres Kandidat, Thygesen, Dalbygaard, fik 80 Stemmer. Venstre havde saaledes været i betydeligt Flertal.

Forløbet af denne Generalforsamling var meget ærefuld baade for Tingleff og for Venstre. For Tingleff, fordi han ikke vilde være med til at sprænge Foreningen, hvis Valget gik ham imod, hvad han ellers sikkert var stærkt opfordret til. Og for Venstre fordi de af Hensyn til Sammenholdet i Foreningen gav Afkald paa at faa en af deres Folk paa Formandspladsen.

Med Generalforsamlingen i 1894 var Kampen mellem Venstre og Højre væsentligst forbi. Kun i de nærmest paafølgende Aar var der svage Efterdønninger. Tingleff er hver Gang siden, han vilde tage mod Valg, valgt med Akklama-

tion. Partipolitiken var ude af Kolding Herreds Landbrugsforening, og den kommer der forhaabentlig aldrig mere.

Biblioteket.

I 1889 vedtog Foreningen at yde 20 Kr. til Grundlæggelse af et Bibliotek, »for at Foreningen kunde nyde Fordel af Skeel's Legat«, der aarlig uddeler 200 Kr. til jydske Landboforeninger til Supplering eller Oprettelse af Biblioteker. Navnlig ønsker man Stambøger anskaffet.

Aaret efter nedsættes et Biblioteksudvalg bestaaende af

Landinspektør H. H. Müller, Kolding,
Dyrlæge Schmidt, Kolding, og
Forpagter Chr. Ravn, Sjølundgaard.

Udvalget søgte nu at oprette Biblioteket, dels ved Indkøb og dels ved frivillige Bidrag. Af Landbrugsforeningens Kasse ydedes de første Aar 30 à 35 Kr. aarlig, senere blev Bidraget 20 Kr. aarlig. Et tilsvarende Beløb er som Regel hvert Aar modtaget af Skeel's Legat. Som Gave modtog Biblioteket navnlig de første Aar ikke saa faa Skrifter, især har Dyrlæge Schmidt, Redaktør Enevold Sørensen, Chr. Ravn, Sjølundgaard, samt Landhusholdningsselskabet skænket et stort Antal Bøger. Senere har Forsøgslaboratoriet skænket Biblioteket alle dets Forsøgsberetninger.

I 1893 tryktes et lille Katalog. Af dette fremgaar, at Biblioteket ved denne Tid udgjorde ca. 200 Bind, foruden en Del spredte Aargange af Landbrugsblade og Tidsskrifter. I 1910 udarbejdedes ved Konsulent Jes Nielsen et udførligt Katalog med Faginddeling. Dette udsendtes gratis til Medlemmerne. Biblioteket var da paa 602 Bind. Nu i 1919 tæller Biblioteket 850 Bind, indbefattet mindre Pjecer.

Det er naturligvis navnlig Bøger vedrørende Landbrug, som Biblioteket indeholder, derunder de talrige Forsøgsberetninger vedrørende Planteavl, Husdyrbrug og Mejeribrug, som den sidste Menneskealder er saa rig paa. En Del Skønlitteratur var dog ogsaa en Tid anskaffet — vel sagtens for at forøge Læselysten hos Medlemmerne. Disse Bøger solgtes imidlertid i 1907, og fra den Tid har Biblioteket været et rent Landbrugsbibliotek.

Ved sin Oprettelse installeredes Biblioteket hos Landspektør H. H. Müller, Kolding, og denne besørgede i mange Aar Udlaanet, indtil han i 1907 trak sig tilbage. Ved sin Tilbagetræden udnævntes Müller til Æresmedlem af Landbrugsforeningen som Paaskønnelse for sit mangeaarige uegennyttige Arbejde for Biblioteksagen. I 1907 flyttedes Biblioteket til Landbrugsforeningens Kontor, og Udlaanet er fra den Tid foregaaet ved Konsulent Jes Nielsen. Udlaanet har hele Tiden været gratis for Medlemmer af Landbrugsforeningen.

Foruden Katalog over Foreningens egne Bøger findes paa Kontoret Katalog over Landbohøjskolens store Bibliotek, saa Medlemmerne har let Adgang til den danske og megen udenlandsk Landbrugslitteratur.

Det kan ikke siges, at Udlaanet af Bøger har været særlig stort gennem Aarene. Landmændenes Trang til Læsning af Faglitteratur synes ikke at være overvældende. En Del Bøger er dog stadig udlaant. De mest brugte Bøger er vedrørende Gødning og Husdyrenes Fodring samt Stambøgerne.

Arbejdet for Oprettelse af en Sukkerfabrik.

Om de første Arbejder for Oprettelse af en Sukkerfabrik foreligger der ikke meget. Det ses dog af Forhandlingsprotokollen, at der i 1881 af Bestyrelsen for Kolding Herreds Landbrugsforening er holdt et Møde om Sagen sammen med Bestyrelsen for Kolding Omegns Landboforening. Paa dette Møde nedsattes et Udvalg, til Fremme af Sagen, bestaaende af J. Dall, Ballegaard, Hansen, Petersborggaard, Ræder, Dyrehavegaard, Boesen, Eltang, J. Lauridsen, Vejen, Prokurator Zahn, Kolding, og E. A. Borch, Kolding.

I 1883 vedtog Bestyrelsen at forhandle med Odense Sukkerfabrik og Fabrikant Johs. Lauridsen, Vejen, om Anskaffelse af Sukkerroefrø og Levering af Sukkerroer. Det bekendtgøres, at Frø udleveres gennem Kolding Herreds Landbrugsforenings Bestyrelse.

Nationalbankdirektør Johs. Lauridsen meddeler, at han den Gang interesserede sig meget for Oprettelse af en Sukkerfabrik i Kolding, da han mente, at Koldingegnen havde gode

Betingelser for Sukkerroedyrkning. I den Anledning rejste han over til Forstander la Cour, Næsgaard, for at faa Oplysning om, hvordan han mente, Sagen bedst kunde gribes an, samt for at formaa ham til at holde Foredrag i Kolding om Spørgsmaalet.

Resultatet af samtlige Forhandlinger førte imidlertid til det, at Sagen maatte opgives.

I Aarene omkring 1890 dukker Sukkerroesagen op igen. Enkelte Landmænd begyndte at dyrke Sukkerroer. De avlede Roer blev pr. Skib sendt til Assens Sukkerfabrik. Uden Fabrik eller Saftstation kunde en saadan Dyrkning imidlertid ikke vinde Udbredelse. Der optoges derfor et Arbejde for at faa en Sukkerfabrik i Egnen.

Landbrugsforeningens Formand skrev da til »De danske Sukkerfabriker« om at anlægge en Fabrik i Kolding. Han fik paa denne Henvendelse et ikke ganske imødekommende Svar. Man opgav imidlertid ikke Sagen.

Den 21. Februar indbød Landbrugsforeningen til et offentligt Møde om Sagen paa Kolding Højskolehjem. Redaktør Helweg var kommen tilstede som Taler. Paa dette Møde, der var besøgt af ca. 100 af Egnens Landmænd, drøftedes Betimeligheden af at søge en Fabrik oprettet.

Sagen anbefaledes stærkt af nogle, andre var nok interesseret i Sagen, men vilde dog helst se Tiden an, og atter andre fraraadede Sukkerroedyrkning med den Motivering, at det var bedre at dyrke flere Foderroer. Alle var dog enige om, at skulde man til at dyrke Sukkerroer, kunde det ikke nytte at tænke paa Oprettelse af en Andels-Sukkerfabrik, men man maatte gaa ind under »De danske Sukkerfabriker«. Og for dette stemte Flertallet af Forsamlingen.

Der nedsattes et Udvalg, bestaaende af 2 Mand fra hvert af de paa Mødet repræsenterede 18 Sogne. Dette Udvalg blev suppleret med 3 Medlemmer fra Kolding Byraad og 3 Medlemmer fra Kolding Handelsforening.

Nogle Dage senere holdt dette store Udvalg Møde og valgte et Forretningsudvalg, bestaaende af Petersen, Bøgelund, N. Tingleff, Vonsild, J. C. Thygesen, Hesselballegaard, Chr. Schou, Tved, og C. Henrichsen, Kolding.

Nu tog man fat paa Tegning af Sukkerroearealer i Oplandet med det Resultat, at et betydeligt Areal tegnedes.

Derefter indledes igen Forhandlinger med »De danske Sukkerfabriker« om at anlægge Fabrik i Kolding. Men Forhandlingerne maatte atter opgives uden noget Resultat.

Man prøvede da i 1898 paa selv at rejse en Sukkerfabrik. Forinden havde man foretaget nogle Prøvedyrkninger af Sukkerroer. Dertil vilde kræves ca. 1 Mill. Kroner. De fleste Penge kunde laanes hos et Firma i Tyskland. Den sidste Part af Pengene skulde garanteres af Udvalget. Betydelige Forarbejder blev gjort, saaledes med Projektering af Roebaner fra Kolding og ud i Oplandet.

Der blev god Tilslutning til Tegningen af baade Areal og af Aktier under denne Form. Og Sagen var tilsyneladende nær ved at lykkes. Men i sidste Øjeblik strandede den dog.

Atter blev der rettet Henvendelse til »De danske Sukkerfabriker. Og nu lovede Sukkerfabrikerne at bygge en Saftstation i Kolding, naar et tilstrækkeligt Roeareal tegnedes.

Dette lykkedes. I 1899 begyndte Saftstationen ved Kolding Havn sin Virksomhed med et Roeareal paa 1070 Tdr. Ld.

De første Aar fik Avlerne 5 Øre mindre pr. Ctn. Roer end de øvrige Avlere under de danske Sukkerfabriker. Senere fik de samme Pris her som de øvrige Steder. Saftstationen i Kolding udvinder Saften af Sukkerroerne og sender derpaa Saften til Assens Sukkerfabrik pr. Skib.

De mange Aars Arbejde havde omsider givet et Resultat. De første Aaringers Sukkerroedyrkning var imidlertid ikke særlig tilfredsstillende i økonomisk Henseende paa Grund af de synkende Sukkerpriser. Det tegnede Areal svandt ogsaa kort efter betydeligt ind ved Salg og Bortforpagtning af Gaardene, hvorved man kunde løses fra Kontrakten. Senere blev Dyrkning af Sukkeroer noget mere rentabel. Ved Kolding Sydbaners Aabning lettedes Transporten af Roerne, hvilket gav Anledning til Udvidelse af Oplandets Sukkeroeareal. For Tiden dyrkes der paa Koldingegnen Sukkeroer paa ca. 1100 Tdr. Ld.

Eksportmarkedets Oprettelse.

Først i 1890'erne begyndte Tyskland at lægge Hindringer i Vejen for den fri Indførsel af Kvæg. Indførsel ad Jærnbane blev forbudt. Der oprettedes Karantæneanstalter i Hamborg, Altona, Lybæk, Kiel, Flensborg og Aabenraa, hvor Dyrene maatte staa 10 Dage i Karantæne, før de maatte videresendes. Disse Foranstaltninger fra tysk Side begrundedes i Sundhedshensyn. Men den virkelige Aarsag maa søges i Skærpelsen af den tyske Landbrugspolitik over for Danmark.

Disse Forhold bevirkede imidlertid, at der aabnede sig Mulighed for Kvægudførsel over Kolding Havn. Det gjaldt om at faa begyndt straks, før Tanken blev realiseret fra andre paa Østkysten beliggende Byer.

I Begyndelsen var der kun faa, der havde Øje for Sagens Betydning for Kolding og Opland. Og den første Begyndelse af Eksporten var kun ringe. Men snart kunde det ses, at Foretagendet kunde trives, selv om ingen kunde forudse den storstilede Udvikling, Eksporten over Kolding senere tog.

Blandt dem, der fra første Færd havde Øje for Sagens store Betydning for Kolding, maa nævnes Eksportør Jens Holm, Kolding, der nogle Aar i Forvejen havde begyndt sin Eksportforretning, som senere antog et mægtigt Omfang. Han forhandlede med »Det forenede Dampskibsselskab« om at faa dette til at besørge Søtransporten af Kvæget, men mærkeligt nok havde dette ellers saa fremsynede Selskab ikke Forstaaelse af Eksportmulighederne. Eksporten maatte derfor foregaa paa tyske Skibe.

I 1897 paalagde Tyskland Tuberkulinprøve paa det indførte Kvæg. Og Aaret efter skulde alle fra Skandinavien indførte Dyr underkastes Tuberkulinundersøgelse. De syge Dyr skulde føres tilbage eller tilintetgøres efter 20 Dages Forløb.

Dette skabte meget kritiske Forhold herhjemme. Den 25. Februar 1898 indbød Landbrugsforeningen til et offentlig Møde for at drøfte Spørgsmaalet om Oprettelse af et Eksportmarked i Kolding. Mødet holdtes paa »Svenssons Hotel« med forhenværende Kommissionær i Newcastle, Niels Bjerre, som Taler. Det var besøgt af 400 Mennesker. Bjerre udtalte her: »De mange Forhindringer mod Kvægudførselen og da navn-

lig det sidste Bud fra Tyskland, at alt Kvæg, der reagerer, skal sendes tilbage til Danmark og Resten slagtes i offentlige Slagtehuse, har gjort det nødvendigt at drøfte, hvad der bør gøres«. — —

»Det har i længere Tid forekommen mig, at der burde oprettes et Eksportkvægmarked her i Landet og navnlig i Kolding for at prøve, om vi kunde faa de tyske Handlende til at komme herop og opkøbe vort Kvæg og Kød og selv indføre det til Tyskland«.

Der var paa Mødet stor Stemning for at forsøge at faa oprettet et Eksportmarked i Kolding samt at faa bygget et Kreaturslagteri til Slagtning af de Kreaturer, der ikke kunde udføres levende. Et Udvalg med Repræsentanter for Landbrugsforeningen, Producenterne, Eksportørerne, Andelsslagteriet og Kolding Byraad blev nedsat til Sagens Realisation.

Kort efter, den 22. Marts, holdt Andelsslagteriet en af 500 Mennesker besøgt ekstraordinær Generalforsamling paa »Fremad« for at drøfte Sagen. Der blev der rettet stærke Opfordringer til det nedsatte Udvalg om at handle hurtigt.

Et Underudvalg, bestaaende af N. Tingleff, J. C. Thygesen og Sagfører J. L. Hansen med Tingleff som Ordfører, rejste derefter til København for at forhandle med Landbrugsministeren.

Udvalget fik hurtigt ministeriel Tilladelse til Afholdelse af et ugentlig Eksportmarked i Kolding i Forbindelse med et Kreaturslagteri.

Kreaturslagteriet byggedes af Andelsslagteriet i Foraaret 1898. Staten ydede hertil 20,000 Kr. og Slagteriet Resten, ca. 60,000 Kr.

Statens Tilskud til Kreaturslagteriet her og enkelte andre Steder i Landet maa forklares ved, at Udførselen af levende Kvæg i Øjeblikket var saa vanskeliggjort, at det en Tid saa ud til, at der skulde gaas over til Slagtning af Eksportkreaturer i stor Stil.

Det første Eksportmarked i Kolding holdtes Tirsdag den 10. Maj 1898. Markedet var tilført ca. 400 Kreaturer, hvoraf omtrent alt blev solgt til gode Priser. Paa Eksportslagteriet slagtedes 120 Stykker, nogle solgtes til hjemligt Forbrug, og

de fleste af Resten gik Syd paa efter at være underkastet Tuberkulinprøven.

Dagen efter havde Kolding fint Besøg af en Deputation fra Foreningen af jyske Landboforeninger, nogle Rigsdagsmænd, Slagteridirektører m. fl., der kom for at tage Markedet og Eksportslagteriet i Øjesyn.

Sammenkomsten endte med Middag paa »Hotel Kolding«, hvor der holdtes Skaaltaler og udtaltes de bedste Ønsker for den nye Institution.

Markedet i Kolding udviklede sig snart til at blive af meget stor Betydning. Slagtningen blev fraset de første Aar ikke til meget. I 1899 slagtedes ca. 14,000, i 1900 ca. 6000 og i 1901 ca. 4000 Stkr. De fleste senere Aar var Antallet kun 1 a 2000 Stkr. aarlig.

Eksporten af levende Kvæg over Kolding blev med Aarene af meget stort Omfang. Enkelte Aar er der saaledes eksporteret mellem 70 og 90,000 Stkr. aarlig. I den Anledning har det været nødvendigt for Eksportørerne at opføre flere Stalde, hvor Dyrene kunde henstaa og fodres, indtil de kunde afgaa pr. Skib. Det var som foran omtalt navnlig Eksportør Jens Holm, der her var virksom.

I 1911 rettede Landbrugsforeningens Bestyrelse Henvendelse til Kolding Byraad om at faa Eksportmarkedspladsen overdækket, hvilket senere er sket.

I 1917 købte Kolding By Eksportstaldene. Byen lejer dem nu ud til et Aktieselskab, der forestaar Markedsforholdene. I dette Aktieselskabs Bestyrelse sidder Repræsentanter for Kolding Byraad og for Landbrugsforeningen.

Fra 1892 begyndte Foreningen at uddele Understøttelse til Smedesvende til Ophold paa Beslagskolen paa Landbohøjskolen. Betingelsen for at faa Understøttelsen var som Regel, at Smedene efter Kursus'et skulde virke nogen Tid indenfor Foreningens Omraade. Der er i de følgende Aar tildelt adskillige saadanne Understøttelser, der som Regel var paa 40 Kr.

I 1899 udnævntes Regeringskommissær P. Ingwersen, Elisabethsminde, til Æresmedlem af Landbrugsforeningen.

I 1902 søgtes oprettet et Salgsbureau for Tillægsdyr i Kolding. Der blev antaget en Leder, men Bureauet fik ingen Betydning.

1904 og 1905 søgtes oprettet en Tyendespareforening. Der blev af Bestyrelsen udsendt Indbydelse til en Række Mænd i forskellige Sogne i Foreningens Opland, ialt 33, om at komme til Møde for sammen med Bestyrelsen at drøfte Forslaget. Ved Forhandlingen derom, hvortil dog kun ca. Halvdelen af de indbudte var mødt, var alle enige om, at ihvorvel Formaalet var godt baade for Sparerne og for Samfundet, var der dog ikke tilstrækkelig Stemning for Oprettelse af en saadan Spareforening, hvorfor Sagen henlagdes indtil videre.

Kreatureksportforeningen.

I 1905 fik Landbrugsforeningen en Skrivelse fra 2 ansete Mænd i Aarhus og Skanderborgegnen med Forespørgsel, om der paa Koldingegnen var Stemning for Oprettelse af en Kvægsalgsforening for det østlige Jylland.

Senere holdt Bestyrelsen her Møde med et Udvalg for Foreningen af jydske Landboforeninger om Sagen. Der var da Tale om i Forening med Salgsforeningen at oprette et Eksportslagteri for Kreaturer. Oprettelsen af Slagteriet fraraadedes imidlertid af Landbrugsforeningen med den Motivering, at Kreaturerne helst bør eksporteres levende. Og de faa, der skal slagtes, kan billigst slagtes paa det herværende Slagteri.

I Januar 1906 holdtes i Kolding et meget stærkt besøgt offentligt Møde for at drøfte Betimeligheden af at oprette en Salgsforening for levende Kreaturer. Der var stærk Stemning for Sagen. Til at arbejde for denne valgtes et Udvalg, bestaaende af Tingleff, Sønderholm, Jørgen Nielsen, Dons, og Schytt, Tagkærgaard. Det vedtoges at holde Sognemøder om Sagen og at gaa i Gang med Indtegning af Medlemmer.

Senere meddelte imidlertid Udvalget, at Sagen maatte opgives paa Grund af manglende Tilslutning.

Sagen hvilede derpaa til 1914, da den igen blev optaget.

Denne Gang blev den rejst fra Kolding Omegns Landboforening, hvor der først holdtes Møde om Sagen med god Tilslutning til Tanken.

Efter Indbydelse af Kolding Herreds Landbrugsforening afholdtes senere et Møde i Kolding om Oprettelse af en Kreatureksportforening. Formanden for Vestjydsk Kreatureksportforening Gdr. Kristiansen, Holmsland, holdt Foredrag om Sagen og anbefalede denne. Der var god Stemning for denne. Et Udvalg, bestaaende af A. Jessen, Almind, H. Schelde, Nebelsminde, og Henrik Ravn, Dons, blev nedsat til at tage sig af Sagen. Der blev atter foretaget Tegning af Medlemmer til den eventuelle Forening, og denne Gang blev Resultatet, at Sydjydsk Kreatureksportforening blev dannet. Denne har siden virket paa Egnen til meget stor Tilfredshed.

Foreningens Hjemsted havde i mange Aar været paa Svenssons Hotel, senere Centralhotellet. I 1906 nedlagdes Centralhotellet. Det vedtoges da indtil videre at holde Generalforsamlingerne og større Møder paa Højskolehjemmet.

Paa Foraarsgeneralforsamlingen i 1906 meddelte Næstformanden, Rasmussen, Højrupgaard, at Formanden var forhindret i at være tilstede, samt udtalte, at N. Tingleff ikke mere saa sig i Stand til at modtage Genvalg som Formand. Fra Tingleff bragte Rasmussen Landbrugsforeningens Medlemmer en Tak for den ham viste Tillid gennem de 25 Aar, han havde haft Sæde i Bestyrelsen. Forsamlingen bemyndigede Næstformanden til at bringe Hr. Tingleff dens Paaskønnelse og Tak for hans store Arbejde for Foreningen gennem de mange Aar.

Kort efter udnævntes N. Tingleff til Æresmedlem af Foreningen. Ved samme Lejlighed udnævntes tillige Murermester Morten Nielsen, Kolding, til Æresmedlem som Paaskønnelse, fordi han gennem mange Aar havde skænket et stort Antal Frugttræer til Uddeling blandt Husmænd.

Ved Formandsvalget efter Tingleffs Fratræden valgtes ved skriftlig Afstemning J. C. Thygesen, Dalbygaard, til Formand.

Men det var kun rent midlertidigt, at Thygesen vilde overtage Formandshvervet. Allerede samme Efteraar meddelte han paa Generalforsamlingen, at han til Foraar nedlagde Hvervet som Formand, der var bleven ham paatvungen mod hans Ønske.

Paa Foraarsgeneralforsamlingen 1907 valgtes derefter ved skriftlig Afstemning Jørg. Nielsen, Donsgaard, til Formand.

J. C. Thygesen,

født 2. Juli 1858 paa Hesselballegaard i Starup. Lært Landbrug paa Hesselballegaard og hos O. Lawaetz, Refsnæsgaard og Kallundborg Ladegaard. Forvalter hos Kammerherre Bech, Engelsholm, i 2½ Aar. Forpagter af Hesselballegaard 1883–94. Ejer af Dalbygaard siden 1894. Medlem af Statstyreskuekommissionen for Vejle Amt 1891–1900. Formand for Statstyreskuekommissionen for Ribe og Ringkøbing Amter fra 1907. Medlem af Vejle Amtsraad fra 1905. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Andelssvineslagteri 1891–1918, deraf Formand 1909–18. Medlem af Kolding Herreds Landbrugsforenings Bestyrelse 1897–1905. Formand for samme 1906–07. I nogle Aar Medlem af Foreningen af jydske Landboforeningers Husdyrudvalg. Landvæsenskommissær. Formand for Jernbaneselskabet Kolding Sydbaner fra 1912. Formand for Repræsentantskabet for Livsforsikringsselskabet »Koldinghus« fra 1916. Næstformand for Bankraadet for Kolding Laane- og Diskontokasse. R. af D. 1912.

Men ogsaa Jørg. Nielsen virkede kun meget kort som Formand. Efter 2 Aars Forløb trak han sig tilbage med den Motivering, at han var for overbebyrdet med offentlige Hverv, til at han kunde fortsætte.

Foreningen var faktisk kommen i stor Forlegenhed for en Formand. Begge de afgaaede Formænd var stærkt opfordrede til at fortsætte paa Grund af deres store Interesse for Landbrugets Sager og deres ikke mindre Dygtighed som Landmænd. Naar de ikke vilde være Formænd, maa Grunden vel væsentligst søges i, at de begge i Forvejen var stærkt optagne af andre offentlige Hverv, saa de ikke kunde paatage sig mere.

Paa Foraarsgeneralforsamlingen i 1909 valgtes til Formand Aksel Høyer, Vissingsminde. Dermed var Formandskrisen overstaaet. Med Høyers Valg til Formand skete der noget af et Systemskifte. Her valgtes en helt ung Mand. Høyer var den Gang kun 31 Aar. Og her kunde der ikke tales om Overbebyrdethed med offentlige Hverv, men her var en Mand, der kunde vie hele sin Kraft til offentligt Arbejde for Landbrugsforeningen.

Noget nyt var dog allerede begyndt flere Aar i Forvejen med Nedsættelse af Udvalg og Antagelse af en Konsulent.

I 1903 nedsattes et Planteavlsudvalg, i 1905 et Husmandsudvalg, i 1906 et Husdyrudvalg, og i 1907 ansattes en Planteavlskonsulent.

Nedsættelse af Udvalg betød mere intensivt Arbejde i de forskellige Retninger, foruden at det lettede Formanden for en Del Arbejde.

Ansættelse af en Planteavlskonsulent, der skete i Thygesens Formandstid, foretoges i Forening med Nabo-Landboforeninger mod Vest. Men selv om Kolding Herreds Landbrugsforening ikke raadede over hele Konsulentens Arbejdstid, betød det dog, at Arbejdsområdet udvidedes.

Foreningen fik nu ogsaa større Midler at raade over. I 1905 gik man over til at opkræve Medlemsbidrag efter Ejendomsskyld i St. f. efter Hartkorn og forhøjede samtidig Medlemsbidraget noget. Det var herefter fra 1 til 6 Kr. pr. Medlem.

I 1906 rettede Formanden, J. C. Thygesen, Henvendelse til Bankerne i Kolding om at yde aarlige Bidrag til Foreningen. Henvendelsen resulterede i, at de 3 Banker, Folkebanken, Diskontokassen og Landmandsbanken, gav hver 100 Kr. til Foreningen, hvilket Beløb

Jørgen Nielsen,

født 18. Marts 1860 i Jerlev. Paa Emdrupborg Højskole Vinteren 1876—77. Paa Falkenstjernes Højskole i København Vinteren 1882—83. Bestyrer af Fødegaarden i Jerlev 1882—86, derefter Ejer af Gaarden til 1901. Fra 1894 Ejer af Dunsgaard. Deltog i Foreningen af jydske Landboforeningers Englandsrejse i 1899. Rejst i i Sachsen 1902. Medlem af Bestyrelsen for Aagaard Andelsmejeri fra 1896, Formand for samme fra 1898. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Herreds Landbrugsforening 1900—09, Formand for samme 1907—09. Formand for Almind Sogneraad 1907—17. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Andelssvineslagteri fra 1903, deraf i flere Aar Medlem af Forretningsudvalget. Formand for Bankraadet for Kolding Folkebank fra 1914. Medlem af Vejle Amtsraad fra 1916. Landvæsenskommissær fra 1918. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Oplands Højspændingsværk.

ogsaa er modtaget hvert Aar siden. For disse Bidrag er Foreningen Bankerne megen Tak skyldig.

I 1909 gav Mr. Th. Low, Texas, der var paa Besøg i Kolding og overværede Foreningens Dyrskue, Tilsagn om aarlig at yde 200 Kr. il Præmier paa Foreningens Dyrskue. Dette Beløb er modtaget hvert Aar siden. For paa synlig Maade at udtrykke sin Taknemlighed overfor Giveren, der er født i Kolding, udnævnte Foreningen i 1915 Mr. Low til Æresmedlem. Paa Generalforsamlingen i 1908 vedtoges at søge at faa de aarlige »Folkemarkeder« afskaffet. Høyer og Brødsgaard valgtes til at henvende sig til Borgmesteren derom. Kort efter forsvandt derpaa den mindre tidssvarende Institution.

Aksel Høyer,

født 3. Maj 1878 i Østerlindet i Sønderjylland, hvorfra udvist 1895. Været paa Højskole og Landbrugsskole. Bestyrer paa Julielund, Allingaabro 1900—03. Ejer af Vissingsminde, Skanderup 1903-15. Ejer af Rodstenseje, Odder, fra 1915. Rejst i Holland, Belgien, Tyskland, Norge og Sverig. Medlem af Bestyrelsen for Koldings Herreds Landbrugsforening 1906—16. Formand for samme 1909—16. Formand for Skanderup Andelsmejeri 1909—15. Formand fra Kolding Oplands Højspændingsværk indtil 1915. Formand for Dansk Fremavlsselskab, Hou, fra dets Oprettelse 1916.

I 1908 vedtoges at uddele Præmier og Diplomer til Tyende for lang og tro Tjeneste efter Indstilling af vedkommendes Husbond.

De følgende Aar uddeltes ikke saa faa Præmier til Ansøgere derom. Paa Generalforsamlinger kom der dog jævnlig Kritik over denne Præmiering. Tjenestefolk havde, hævdedes det, lige saa vel som andre Mennesker godt af at se sig omkring i forskellige Pladser.

I 1913 ophørte Uddelingen af Præmier, og i 1918 ophørte ogsaa Uddelingen af Diplomer.

Landbrugsforeningen indmeldte sig i 1909 i Landhusholdningsselskabet.

I 1909 oprettede Landbrugsforeningen et Kontor i Jernbanegade, hvor Konsulenten fik en ugentlig Kontordag. Kontorlokalet opsagdes imidlertid i 1911. Fra 1912 blev Kontoret i Konsulentens Bopæl, Dyrehavegaardsvej, hvorhen ogsaa Biblioteket flyttedes.

1910 vedtoges en Lovændring, hvorefter Efteraarsgeneralforsamlingen afskaffedes.

I Anledning af den udbrudte Mund- og Klovesyge paa Koldingegnen afholdt Bestyrelsen et Møde i Kolding den 4. Novbr. 1911 sammen med Bestyrelsen for Kolding Omegns Landboforening og Eksportør Jens Holm, om hvilke Forholdsregler der burde træffes mod Sygdommen. Det vedtoges at rette en telegrafisk Henvendelse til Landbrugsministeriet om at faa den angrebne Besætning slaaet ned og om at faa Forbud mod Markeder. Samtidig rettedes der i Dagbladene en Henvendelse til Landmændene om at udvise den største Forsigtighed og om navnlig ikke at tillade Handelsmænd eller andre fremmede Adgang til Staldene, uden at der forinden skiftedes Klæder og Fodtøj.

I 1912 udnævntes Dyrlæge Schmidt, Kolding, til Æresmedlem af Landbrugsforeningen paa Grund af hans store Fortjenester for Landbruget ved Bekæmpelsen af Sygdommen Mælkefeber hos Kvæget.

Landbrugsforeningens Auktioner.

I 1910 blev det Landbrugsforeningen bekendt, at der i en Landboforening var paabegyndt Afholdelse af Auktioner over Landbrugsprodukter, navnlig dog over Husdyr. Fra vedkommende Landboforening meddeltes, at Auktionerne der havde et meget stort Omfang, og man tillagde dem stor Betydning.

Bestyrelsen lod Sagen grundigt undersøge. Man erfarede da, at det kun var ved at give udstrakt Kredit, at Omsætningen blev saa stor. Derefter ønskede man ikke at fremme Sagen i den herværende Landbrugsforening.

Senere blev Sagen atter taget op, men kun for Omsætningen med Grise og Søer og med kontant Betaling.

Paa et Bestyrelsesmøde i 1915 foreslog A. Høyer, at Land-

brugsforeningen gik over til at holde Auktioner over Grise og eventuelt Søer, da han syntes, at Grisehandelen var inde i et daarligt Spor. Tanken vandt udelt Tilslutning inden for Bestyrelsen. Et Udvalg, bestaaende af A. Høyer, L. Raffnsøe og Konsulent Jes Nielsen, blev nedsat til nærmere at forberede Sagen. Udvalget sendte senere Forespørgsel til de Medlemmer, der sædvanlig tillægger Smaagrise til Salg, om de ønskede, at Landbrugsforeningen skulde tage den Sag op. Det overvejende Antal svarede, at de gerne saa dette, og at de vilde støtte Sagen.

Der udarbejdedes saa Regler for saadanne Auktioner, som godkendtes paa Generalforsamlingen i 1915. Efter disse Regler skulde Betalingen for de købte Grise erlægges kontant. Sælgerne erlægger 2 % af Salgssummen til Landbrugsforeningen.

Auktionerne begyndte saa i Forsommeren 1915. Bestyrelsen havde formaaet Jes Hansen, Højrup, til at opraabe de til Auktion anmeldte Dyr og H. Bech, Seest, til at være Kasserer. Auktionerne holdtes i Begyndelsen hver 14. Dag, senere gik man over til kun at holde dem en Gang maanedlig. Den første Tid holdtes Auktionerne i en lejet Stald ved Kolding Havn, senere flyttedes de op i Borchs Gaard paa Torvet.

I Løbet af det første halve Aar solgtes 116 Søer og 272 Grise. Dette var i og for sig ikke saa lidt, men Omsætningen var noget aftagende. Det efterhaanden stærkt indskrænkede Svinehold bidrog naturligvis en Del hertil.

Paa Generalforsamlingen i 1917 henstillede Udvalget indtil videre at ophøre med Auktionerne. Dette vedtoges med den Tilføjelse, at Foreningen var villig til atter at begynde Auktionerne, naar et efter Bestyrelsens Skøn passende Antal Auktionsgenstande af Grise og Søer anmeldtes til Salg.

Grunden til, at denne Foranstaltning ikke syntes at ville trives maa nærmest søges i, at der forlangtes kontant Betaling. Ved Salg paa Kredit paa offentlige Auktioner opnaaede Sælgeren i de fleste Tilfælde større Pris, ganske vist til Skade for Køberen, der ikke alene maatte betale større Pris for Varen, men ogsaa maatte udrede betydeligt mere i Omkostninger.

Det maa dog haabes, at den Sag atter kan tages op. Thi

der er ingen Tvivl om, at kontant Salg ved Foreningsauktioner giver langt sundere Forhold for Omsætningen end Salg ved offentlige Auktioner.

Kontrol med Foderblandinger.

I Foraaret 1914 modtog Landbrugsforeningen en Skrivelse fra Købmand P. Lauridsen, Vejen, hvor han meddeler, at han agter at indrette et Foderstofpakhus ved Kolding Havn, hvor forskellige Slags Kager kan findeles og blandes. Han spørger, om Landbrugsforeningen vil være med til at kontrollere Blandingen og at bestemme Sammensætningen.

I Bestyrelsen var der nogen Uenighed om, hvorvidt man skulde paatage sig en saadan Kontrol. Sagen behandledes indgaaende i flere Bestyrelsesmøder, indtil den blev afgjort i et Møde i Juli Maaned, hvor Bestyrelsen efter Forslag af A. Høyer vedtog »at kontrollere hos Firmaer, som ønsker en saadan Kontrol og som vil underkaste sig de Bestemmelser Kontrollen vedrørende, som Landbrugsforeningen anser for nødvendige«. Beslutningen var dog ikke enstemmig.

Fabriker til Fremstilling af Foderblandinger var paa dette Tidspunkt anlagt flere Steder i Landet. Formaalet med disse var dels ved store Maskiner at findele de haarde Oliekager, dels at blande forskellige Slags Oliekager sammen, saa Foderet ikke blev saa ensidigt som ved Benyttelsen af en enkelt Slags Kage. Det Arbejde, Fabrikerne gjorde, var i Virkeligheden det samme som de enkelte Landmænd gjorde hjemme. Men gjort paa Fabriker kunde baade Findelingen og Blandingen gøres mere fuldkommen end af den enkelte Landmand.

Naar Bestyrelsen gik med til at udøve en saadan Kontrol, var det for det første fordi den ansaa Virksomheden som gavnlig for Landbruget, for det andet fordi det var nødvendigt at føre Kontrol med Fremstillingen af Foderblandinger. Og i alle Tilfælde var det nu en Kendsgerning, at disse Blandingsfabriker opstod flere Steder. Det gjaldt derfor om ved Kontrol at gøre Fabrikationen saa god som mulig.

Paa Grund af Verdenskrigens Udbrud blev Fabrikationen dog stillet i Bero foreløbig. Men Efteraaret 1915 meddelte P. Lauridsen, at nu var han i Stand til at begynde Virksom-

heden, og anmodede derfor Landbrugsforeningen om at udøve Kontrollen.

I Henhold til tidligere Beslutning gjorde Bestyrelsen saa dette. Et Udvalg, bestaaende af Jes Hansen, Højrup (Formand), H. H. Ravn, Dons, og L. Raffnsøe, Sjølund, valgtes til at forestaa Kontrollen.

Olav Olsen,

født 18. August 1876 i Landsgrav ved Slagelse. Været paa Vejstrup Højskole 1892—93, Tune Landboskole 1893—94, Askov Højskole 1898-99 og 1899—1900. Ejer af Lindegaard iHjarup fra 1902. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Herreds Landbrugsforening fra 1913. Formand for samme fra 1916. Medlem af Foreningen af jydske Landboforeningers Regnskabsudvalg fra 1914. Medlem af Bankraadet for Kolding Folkebank fra 1916 Medlem af Bestyrelsen for Danske Landboforeningers Frøforsyning fra 1916. Formand for A/S Vort Landbrug fra 1918.

Der ansattes en Mand til at forestaa Blandingen paa Fabriken. Han skulde altid være tilstede, naar Blanding foretoges, og han forseglede enhver Foderblanding, som udsendtes. Udvalget formaaede Landbrugslærer K. N. Kristensen, Ladelund, til at være sagkyndig Raadgiver ved Blandingernes Sammensætning, og Konsulent Jes Nielsen overdroges det at føre Tilsyn med Fabriken og til regelmæssigt at udtage Prøver til Analyse af den færdige Foderblanding. Samtlige Udgifter ved Kontrollen afholdtes af Firmaet.

Paa Generalforsamlingen 1916 fremkom der en Del Kritik over, at Bestyrelsen udøvede en saadan Kontrol hos et privat Firma. De fleste Talere hævdede dog, at Kontrollen var baade gavnlig og ønskelig.

Senere paa Aaret fik Foreningen Anmodning fra Sydjydsk Korn- og Foderstofkompagni i Kolding om ogsaa at kontrollere deres Foderblandingsfabrik. Paa Grund af den fremførte Kritik ønskede Bestyrelsen at høre Generalforsamlingens Mening om Sagen. Paa Generalforsamlingen 1917 viste det sig, at der stadig var Modstand mod Foreningens Medvirkning ved

Kontrol af Foderblandinger. Ved Afstemning derom stemte kun faa, men da de fleste afgivne Stemmer var imod Kontrollen, ophørte Foreningen fra denne Tid med sin Medvirkning ved Kontrol med Foderblandinger.

Andels-Foderstofforretningens Oprettelse.

Der har flere Gange været gjort Tilløb til Dannelse af en Filial i Kolding af Jydsk Andels-Foderstofforretning, men uden Resultat.

Efter Opfordring indbød Landbrugsforeningen i 1915 til et Møde for at erfare, om der var Stemning for Sagen. Dette var der, og et Udvalg til Sagens Realisation blev nedsat.

Denne Gang lykkedes det Udvalget at faa Sagen gennemført, saa at efter kort Tids Forløb Filialen var en Kendsgerning.

I Efteraaret 1915 solgte Formanden, A. Høyer, Vissingsminde, sin Gaard og rejste kort efter fra Egnen. Før Afrejsen samledes Bestyrelsen med den afgaaede Formand ved et Festmaaltid, hvor man bragte Høyer en Tak for hans gennem mange Aar store Arbejde for Foreningen.

Paa Generalforsamlingen i 1916 valgtes Olav Olsen, Hjarup, til Formand for Landbrugsforeningen.

I den korte Tid, O. Olsen hidtil har været Formand for Foreningen, har han gjort et stort Arbejde for Dannelsen af en Fællesorganisation for Landbruget og for Varetagelse af Landbrugets Interesser i den vanskelige Krigsperiode.

1918 vedtoges en Lovændring, hvorefter Medlemsbidraget er fra 1 til 10 Kr. efter Ejendommens Størrelse, nemlig:

For Jordbrugere med Ejendomsskyld fra

0—10,000	Kr.:	1	Kr.
10,001—15,000	—	1½	—
15,001—20,000	—	2	—
20,001—30,000	—	3	—
30,001—40,000	—	4	—
40,001—50,000	—	5	—
50,001—60,000	—	6	—

60,001—80,000	Kr. 7	Kr.
80,001—100,000	— 8	—
100,001—150,000	— 9	—
over 150,000	— 10	—

Bestyrere, Forvaltere og ligestillede betaler 2 Kr.
Bybeboere — 4 —
Avlsforeninger — 10 —

Fællesrejser.

Som Led i Landbrugsforeningens Virksomhed har der navnlig i de senere Aar været foretaget Rejser til forskellige Steder i Landet til landøkonomisk Belæring.

Af Forhandlingsprotokollen fremgaar, at der var foreslaaet en Fællesrejse til den store Udstilling i København 1888. Men det ses ikke, om Turen kom i Stand.

1896 foretog Foreningen en Tur til Askov Forsøgsstation. Af Foreningens Kasse er anvendt 46 Kr. til Dækning af Rejseudgifter for ubemidlede.

1906 foretoges paa Forslag af Anton Nielsen, Mosevraa, en Fællesrejse til Als, hvor Jørgen Jensen, Saksgaards, Landbrug besaas.

1907 var Foreningen paa Langeland, hvor man besaa navnlig Tranekær Avlsgaard. Turen ordnedes af Anton Nielsen, A. Høyer og N. P. Krag.

1908 foretoges en Rejse til Askov Forsøgsstation.

1911 var Foreningen paa en 2 Dages Tur paa Samsø, hvor forskellige Bondebrug og Herregaarden Brattingsborg besøgtes. Turen ordnedes af A. Høyer, Chr. Nyegaard og Jes Nielsen.

1912 var Foreningen igen paa Askov Forsøgsstation.

1914 foretoges en Rejse til Dyrskuet i København og til Svaløf Forædlingsanstalt i Sverig.

Disse Fællesrejser har for det meste haft god Tilslutning, som Regel med 50 a 100 Deltagere. De har alle været meget lærerige og fornøjelige.

Sommermøder.

Paa Forslag af den daværende Formand, A. Høyer, vedtoges i 1911 at holde et Sommermøde. Det var oprindelig

H. Sørensen
Daugaardsminde

Hans H. Ravn,
Dons.

Jes Hansen,
Højrup

J. Hegelund
Bjært

Olav Olsen,
Hjarup.

L. Raffnsøe
Sjølund

Geert Anderser
Lilballe.

S. Sørensen
Skanderup Nygaard

Kr. Jensen,
Egtved

Hans Have.
Kolding

P. Madsen,
Hardtsminde

Landbrugsforeningens nuværende Bestyrelse.

Meningen at faa saadant Møde afholdt hos 1. Præmietagere fra Markbrugkonkurrencen. Men da dette ikke kunde lade sig realisere, indbød Høyer Foreningens Medlemmer til et Møde paa hans Gaard, Vissingsminde i Skanderup. Lignende Møder er afholdt hvert Aar siden:

1912 i Mosevraa (hos Anton Nielsen).
1913 - Ødis (hos S Haue, Kajbjerggaard).
1914 - Dons (hos Anders Uth, Jørg. Nielsen, H. H. Ravn og Henrik Ravn).
1915 - Hejls (hos Jørg. Krag, Richard Hansen og N. Lassen, Vargaarde).
1916 - Hjarup (hos O. Olsen og J. Thomsen).
1917 - Sdr. Bjært (hos R. Dahl, Løjtnant Bramsen og G. Lind, Bjærtgaard).
1918 - V. Nebel (hos Knud Schultz, N. Ravn, Hans Jensen m. fl.)

Formaalet med disse Møder, der arrangeres af Planteavlsudvalget, har været at bese nogle veldrevne Landbrug. Efter en Tur i Marken samles man til Spisning af medbragte Madkurve. Derefter holdes der Foredrag med Kritik af det sete.

Sommermøderne har haft en stedse stigende Tilslutning. I de senere Aars Møder har der deltaget 400—600 Mænd og Kvinder.

Revisorer 1918:

M. Juhl, Agtrup. (Siden 1893.)
Anders Jessen, Stagebjerggaard. (Siden 1914.)

Kredsformænd 1918:

Almind	Sogn,	Almind	Kreds:	Anton Nielsen, Mosevraa.
		Dons	—	Anders Uth, Dons.
Andst	—	Andst	—	H. P. Petersen, Vanggaard.
Bramdrup	—	Bramdrup	—	Jens Foged, Bramdrup.
Dalby	—	Dalby	—	A. Schultz, Dalby.
Egtved	—	Egtved østre	—	N. F. Nielsen, Bølling.
		— vestre	—	Terkel Poulsen, Egtved.
Eltang	—	Lilballe	—	Chr. Lysbech, Lilballe.
		Nr. Bjært	—	Johs. Johansen, Nr. Bjært.
Gesten	—	Gesten	—	Kr. Schelde, Gesten.

Harte	—	Harte	—	J. Poulsen, Toftegaard.
Hejls	—	Hejls	—	Kn. Andersen, Hejlsgaard.
Hjarup	—	Hjarup	—	A. Straarup, Hjarup.
Jordrup	—	Jordrup	—	K.Søndergaard, Knudsbøl.
Kolding By, Kolding Kreds: Forretningsf. N. Jensen, Kolding.				
Lejrskov Sogn, Lejrskov Kreds: Carl Nielsen, Lejrskov.				
		Højrup	—	Jens Ravn, Højrup.
Seest	—	Seest østre	—	J. Møller, Seest Skov.
		— vestre	—	Hans Vildfang, Vrannerup.
Skanderup	—	Skanderup	—	N. Schmidt, Nagbøl.
		Gelballe	—	M. Kjær, Dorthealund.
Starup	—	Starup	—	H. Henriksen, Elkjærgaard.
		Aagaard	—	Jørg. Bjerg, Aagaard.
Sdr. Bjært	—	Sdr. Bjært	—	G. Lind, Bjærtgaard.
		Agtrup	—	T. Uldall, Skartved.
Sdr. Stenderup Sogn, Sdr. Stenderup Kreds: P. Jørgensen, Stensgaard.				
Sdr. Vilstrup Sogn, Sdr. Vilstrup Kreds: A. Daugaard, Sdr. Vilstrup				
Taps	—	Taps	—	J. Nielsen, Petersminde.
Vamdrup	—	Vamdrup	—	L. Thuesen, V. Vamdrup.
	—	Bastrup	—	N. P. Jochumsen, Hvidkærgaard.
Vejstrup	—	Vejstrup	—	J. Bruhn, Vejstrup.
V. Nebel	—	V. Nebel	—	Hans Jensen, V. Nebel.
Viuf	—	Viuf	—	V. Hansen, Viuf.
		Haurballe	—	R. Pedersen, Haurballegaard.
Vonsild	—	Vonsild	—	O. Heide Jørgensen, Vonsild.
Ødis	—	Ødis	—	H. Clausen, Østergaard.
		Ødis Bramdrup Kreds: J. Kærsgaard, Bramdrupgaard.		
		Fovslet	—	O. J. Brandorff, Kransbjerggaard.

Medlemstal og Medlemsbidrag gennem 50 Aar.

Aar	Medlemstal	Medlemsbidrag Kr.	Aar	Medlemstal	Medlemsbidrag Kr.
1869	ca 300	1052	1894	632	1842
1870	322	1168	1895	550	1782
1871	330	1196	1896	488	1742
1872	339	1230	1897	577	1738
1873	336	ca. 1200	1898	566	1700
1874	336	ca. 1200	1899	573	1731
1875	359	1206	1900	559	1691
1876	ca. 350	1386	1901	521	1593
1877	— 350	1322	1902	541	1629
1878	— 350	1332	1903	560	1683
1879	— 350	1350	1904	583	1700
1880	347	1248	1905	530	1817
1881	351	1146	1906	575	2027
1882	368	1214	1907	640	2257
1883	382	1234	1908	640	2186
1884	385	1205	1909	663	2264
1885	369	1201	1910	650	2240
1886	345	1113	1911	628	2113
1887	363	1153	1912	591	2009
1888	372	1184	1913	621	2143
1889	392	1235	1914	654	2273
1890	473	1462	1915	768	2531
1891	513	1602	1916	824	2686
1892	615	1819	1917	860	3169
1893	622	1817	1918	942	3916

Antallet af Medlemmer fra de enkelte Sogne gennem Aarene.

Sogn	1870	1890	1900	1910	1918	Af Jordbrugere med over 10,000 Kr. Ejendomsskyld var følgende Procentantal Medlemmer i 1918
Almind	4	16	29	33	52	65
Bramdrup	3	15	7	16	24	56
Harte			14	22	34	36
Dalby	10	16	21	13	18	52
Egtved	1	8	15	27	55	24
Eltang	12	29	28	23	44	45
Hejls	21	13	13	15	18	34
Hjarup	7	10	22	15	17	42
Jordrup	2	14	11	14	25	54
Lejrskov		10	23	38	58	42
Seest	8	31	27	30	41	38
Skanderup	13	31	28	47	59	45
Starup	10	31	20	29	48	41
V. Nebel			11	14	24	37
Sdr. Bjært	27	28	35	32	63	50
Sdr. Stenderup	13	12	20	20	32	57
Taps	19	14	16	13	22	42
Vamdrup	6	5	—	43	50	33
Vejstrup	11	17	25	34	37	38
Viuf	4	10	11	12	22	40
Vonsild	31	26	25	23	31	23
Ødis	19	30	31	45	45	32
Andre Sogne	21	29	37	23	44	—
Kolding By	80	78	90	69	79	—
Ialt	322	473	559	650	942	40

Efter Ejendomsstørrelse fordeler Medlemmerne blandt de egentlige Jordbrugere i 1918 sig saaledes:

Jordbrugere med en Ejendomsskyld af

	Antal	Procent
indtil 10,000 Kr.	111	14
10,000—50,000 Kr.	430	55
over 50,000 Kr.	237	31
Ialt	778	100

Husdyrbruget.

Arbejdet for Husdyrbruget er væsentligt sket ved Afholdelse af Dyrskuer. Og gennem Aarene har Dyrskuet været Hovedbegivenheden i Foreningen Dyrskuet har haft en dobbelt Betydning. Faglig set var det belærende derved, at det viste de menige Landmænd, hvorledes de bedste Dyr skulde se ud. Og ved Fremstillingen af disse gode Dyr paa Dyrskuerne ansporedes Viljen til selv at skaffe gode Avlsdyr enten ved Indkøb eller Opdræt. Ved Siden deraf har Dyrskuerne ogsaa haft meget stor Betydning ved at være Samlingssted for Landmændene, hvor der gaves Lejlighed til Samvær og Udveksling af Meninger. Denne Side af Sagen maa tillægges stor Betydning ogsaa i landøkonomisk Henseende.

Paa den overordentlige Generalforsamling den 12. Maj 1869 vedtoges følgende Vedtægter for Dyrskuet:

1. Ethvert Medlem af Foreningen kan konkurrere til de udsatte Præmier.
2. De konkurrerende har *senest* en Time før Dyrskuets Begyndelse for Formanden at anmelde de præmieæskende Dyr med Angivelse af Dyrets Køn, Lød, Aftegn, Alder, Herkomst, Race m. m.
3. Ved Belønning af Hingste vil der særlig tages Hensyn til, at de nedstammer fra anerkendte gode Tillægsdyr, og for saa vidt de er ældre, at de har givet et lovende Afkom.
4. Hopper kan ikke æske Præmie uden at være ledsaget af deres Patteføl, eller bevislig er bedækkede.
5. Det henstilles til de respektive Dommere at bestemme, hvorvidt de udsatte Præmier bør uddeles.
6. Præmieberettigede Dyr kan paa Forlangende mærkes med Foreningens Brændejærn.
7. Ejerne af præmiebelønnede Heste og Kvæg forpligter sig til mindst et Aar at lade Dyrene forblive i Kredsen og at anvende dem til Avl. I modsat Fald tilbagebetales ved næste Dyrskue den tilstaaede Præmie.
8. Der vælges 6 Dommerudvalg: 1 for Hingste, 1 for Hopper, 1 for Kvæg af Malkeracen, 1 for Kvæg af Federacen, 1 for Faar og Svin, 1 for Bier.

Ethvert Dommerudvalg bestaar af 3 Medlemmer og 1 Suppleant. En Dommer kan ikke deltage i Bedømmelsen af sit præmieæskende Dyr. Indtrædende Vakance suppleres af Dommerne indbyrdes. De specielle Regler for Bedømmelsen saa vel som Fordelingen af Præmiebeløbet forhandles i et Møde af Dommerne og Bestyrelsen.

Dommerudvalgene afgiver til Formanden fornøden Meddelelse om Udfaldet af det dem overdragne Hverv.

9. Klasseinddeling:

I. Heste:

a. Hingste over 4 Aar og endnu avledygtige.
b. Hingste fra 2—4 Aar.
c Hopper over 4 Aar og endnu i en kraftig Alder.

II. Malkekvæg:

a. Tyre over 1½ Aar.
b. Køer fra 2—10 Aar.

III. Fedekvæg:

a. Tyre over 1½ Aar.
b. Køer fra 2—10 Aar.

IV. Faar:

a. Væddere.
b. Faar.

V. Svin:

a. Orner over ½ Aar.
b. Søer, der er eller har været drægtige.

Dyrskuedagen ansattes til den 22. Juni. Men Dagen ændredes senere til Lørdag den 19. Juni.

Det var sikkert under noget primitive Former, at Dyrskuerne i Foreningens første Tid holdtes. Noget Katalog var der naturligvis ikke Tale om, naar Dyrene kunde anmeldes 1 Time før Dyrskuets Begyndelse.

Det første Skue afholdtes paa »den Toft, der støder umiddelbart op til Kolding Kirkegaard«. Der var til dette fremstillet et ret betydeligt Antal Dyr, nemlig: 13 Hingste, 16 Hopper, 13 Tyre af Federace, 44 Køer af Federace, 13 Tyre

af Malkerace, 72 Køer af Malkerace, 30 Væddere og Faar og 9 Orner og Søer, ialt 210 Dyr.

Det ses, at Kvæg af Federace var forholdsvis stærkt repræsenteret.

Dyrskuet har sikkert frembudt et i bogstavelig Forstand broget Skue. Erkendelsen og Forstaaelsen af de rene Racers Betydning var den Gang sikkert langt fra saa udbredt som nu.

Som kongelig Commissarius overværedes Skuet af Propr. Lorenzen til Kjølholt.

Der uddeltes ved Skuet kun faa, men store Præmier. Kun ca en Fjerdedel af de udstillede Dyr fik Præmie.

1. Præmie for en Hingst var 45 Rd., og 1. Præmie for en Tyr af Malkerace var 25 Rd. Der uddeltes kun en Præmie af hver Grad i Holdet, altsaa en 1. Præmie, en 2. Præmie o. s. v. Ialt uddeltes 1144 Kr. i Præmier, deraf var de 344 Kr. modtaget fra Staten, de 800 Kr. var Foreningens Bidrag.

Ved Skuet bortloddedes 2 Tyre og 6 Disleyfaar, som paa Foreningens Bekostning var opkøbt i Forvejen, den ene Tyr paa Randersegnen, den anden i Ejderstedt.

Paa Generalforsamlingen i 1870 vedtoges at yde Præmier til Samlinger. Dyrskuet blev dette Aar paa Grund af Mund- og Klovesyge først afholdt den 10. Septbr. Præmiebeløbet var 1544 Kr.

I 1871 var Antallet af udstillede Dyr kun 149 Stkr., og det samlede Præmiebeløb kun 870 Kr., eller det mindste Beløb, der nogensinde er uddelt ved et Skue i Kolding. Samme Aar drøftedes allerede Forslag om at afholde store Dyrskuer i Forening med andre Landboforeninger »i St. f. de sædvanlige smaa Dyrskuer«. Dette blev dog ikke praktiseret.

I 1873 vedtoges i Dyrskuereglerne, at der ved Præmieringen tages særligt Hensyn til, at Dyrene nedstammer fra anerkendte gode Tillægsdyr.

Aaret efter vedtoges at ophøre med Bortlodningen af Dyr, men derimod at bortlodde Maskiner og andre Ting.

I 1879 holdtes jydsk Fedekvægsskue i Kolding. Kolding Herreds Landbrugsforening skænkede ved dette en Præmie paa 200 Kr. til den bedste 3 Aars Stud.

Fra 1879 og indtil videre valgtes Dommerne for 2 Aar, saaledes at Halvdelen afgaar hvert Aar.

J. J. Schmidt,

født 15. Juli 1845 i Sillerup ved Haderslev. Uddannet ved Landbruget i 5 Aar. Derefter Præliminæreksamen ved Universitetet og Dyrlægeeksamen 1872. Rejst i Sverig, Norge, Tyskland, Ungarn og Holland. Praktiserende Dyrlæge i Brørup og Lærer i Husdyrbrug ved Brørup Højskole 1872—74. Praktiserende Dyrlæge i Smidstrup 1874—85 og i Kolding fra 1885. Formand for Kolding Herreds Landbrugsforenings Husdyrudvalg 1887—91. Konsulent for Kvægavlsforeningerne i Koldingkredsen 1891—1900. Har indført en virksom Behandlingsmaade mod Mælkefeber hos Koen. Æresmedlem af Vejle Amts- og den danske Dyrlægeforening, flere udenlandske Dyrlægeforeninger samt af Kolding Herreds Landbrugsforening. Udenlandsk Medlem af det kgl. svenske Landbrugsakademi, Guldmedalje fra Det kgl. Selskab for Norges Vel og fra Det finska Husholningsselskapet, Dr. med. vet. h. c. ved Berlins Veterinærhøjskole. R. af D. og Dbm. N. St. O.

I 1880 vedtoges, at Husmænd med indtil 2 Køer kan konkurrere til Præmie paa Dyrskuet uden at være Medlem af Foreningen.

Paa Forslag af H. Boisen, Drabæks Mølle, vedtog Generalforsamlingen i 1880 at vælge Mænd til at træde i Forbindelse med Folk i England for paa en billig Maade at skaffe Ornegrise eller Væddere til Salg eller Bortlodning i Foreningen. Valgt dertil blev Ingwersen, Kirstinelyst, H. Boisen, Drabæks Mølle, og Chr. Ørum, Kolding. Det vides dog ikke, om der kom noget ud af denne Vedtagelse.

Paa den ekstraordinære Generalforsamling den 14. Apr. 1887 foreslog Landinspektør H. H. Müller, Kolding, at der nedsættes et Udvalg, som i det væsentligste skal have til Formaal at opmuntre til Foranstaltninger og give Forslag til Understøttelse af Foranstaltninger, der paa anden Maade end den sædvanlige Præmiering paa Dyrskuerne virker til Fremme af Husdyrbruget og Husdyravlen.

Oprettes der Foreninger til Anskaffelse og Udstationering af fortrinlige Tillægsdyr, eller der oprettes Avlsforeninger, bliver de foreslaaede Understøttelser at udrede i Form af Præ-

mier. Det eller de præmierede Dyr skal da fremstilles paa det aarlige Dyrskue.

Udvalget bestaar af 5 Medlemmer, hvoraf 1 Medlem vælges blandt Bestyrelsens Medlemmer.

Udvalget er valgt og fungerer kun for et Tidsrum af 2 Aar, hvorefter det indsender til Bestyrelsen Forslag vedrørende Udvalget, dets fremtidige Virksomhed og Valget af Medlemmer.

Forslaget vedtoges. Til Udvalget valgtes: N. Dall, Bæklund, A. Møller, Landerupgaard, Dyrlæge J. Schmidt, Kolding, N. Johansen, Nr. Bjært, M. Uldall, Sdr. Bjært.

Foreningens første Husdyrudvalg var saaledes nedsat. Det valgte straks Dyrlæge Schmidt til Formand.

Følgende Regler for Udvalgets Virksomhed udarbejdedes:

§ 1

Udvalget bestaar af 5 Medlemmer, af hvilke et Medlem vælges blandt Bestyrelsens Medlemmer. De vælges paa 6 Aar, første Gang afgaar 2 efter Lodtrækning i Efteraaret 1891, 3 Aar derefter afgaar 3 og saa fremdeles skiftevis 2 og 3. De vælges af Efteraarsgeneralforsamlingen.

§ 2.

Det er Udvalgets Hverv at vejlede og bedømme ved Foranstaltninger, der paa anden Maade end den sædvanlige Præmiering paa Dyrskuerne sigter til Fremme af Husdyravlen og Husdyrbruget.

§ 3.

Saa længe Landbrugsforeningens Generalforsamling ikke træffer anden Bestemmelse, maa Udvalget hvert 3. Aar nogen Tid før Dyrskuet bedømme og præmiere hele Kvægbesætninger hos de dertil konkurrerende Ejere. Ved Bedømmelsen tages Hensyn til Besætningens Racerenhed, Ensartethed, Form og Ydeevne samt til Tillæggets Beskaffenhed, og forøvrigt deles Køerne i hver Besætning i 1., 2. og 3. Klasses Køer, efter hvilke Forhold tilsammen Præmierne for Besætninger af samme Race fordeles.

§ 4.

Fordelingen af det til Præmier disponible Pengebeløb imellem de forskellige præmieæskende Kvægracer foretages af Udvalget i Forhold til Besætningernes Godhed og Antal.

§ 5.

Af hver af de præmierede Besætninger udtager Udvalget en Samling, hvis Størrelse retter sig efter Landbrugsforeningens Regler for Samlinger ved Dyrskuer, til at repræsentere Besætninger ved det følgende Dyrskue.

§ 6.

Oprettes Foreninger med de i § 9 i Lov af 1. April 1887 om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme nævnte Formaal, maa Udvalget, naar det dertil opfordres af vedkommende Forening, træde vejledende til.

§ 7.

Forinden Efteraarsgeneralforsamlingen giver Formanden Beretning over Udvalgets Virksomhed i det forløbne Aar.

§ 8.

Udvalget fører en Forhandlingsprotokol. Dets Udlæg til Porto og Befordring godtgøres af Landbrugsforeningen.

Saaledes vedtaget paa Generalforsamlingen i Kolding den 22. Oktober 1889.

Udvalget tog straks kraftigt fat paa Arbejdet. For at gøre Omegnens Landmænd opmærksomme paa Bestemmelserne i den d. 1. April 1887 i Kraft traadte »Lov om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme« indsendtes til Optagelse i Kolding-Aviserne følgende:

»Ved Lov af 1. April d. A. bevilgedes en Sum af 50,000 Kr. aarlig til Understøttelse af saadanne Foranstaltninger til Fremme af Husdyravlen og Husdyrbruget, som ikke henhører under Landboforeningernes Præmiering ved Dyrskuerne, saasom: Avlsforeninger for alle eller enkelte Arter af Husdyr, Foreninger for Opdrætnings- og Fodringsforsøg, Foreninger til Anskaffelse og Udstationering af fortrinlige Tillægsdyr, Præmiering af hele velledede og lønnende Kvæghold, Ansættelse af private Husdyrbrugskonsulenter, Udgivelse af Stambøger og andre for Husdyravlen vigtige Skrifter m. m.

Som Statstilskud kan dog ikke faas mere end Halvdelen af den Bekostning, Foranstaltningerne i det paagældende Aar

medfører, og Avlsforeningernes Formaal maa være anerkendt som nyttigt og godt af mindst en af de i deres Virkekreds værende Landboforeninger eller af Provinsens forenede Landboforeningers Bestyrelse, medens de af Foreningerne anskaffede og udstationerede Tillægsdyr maa være fundne præmieværdige ved et Landboforenings- eller Distriktsdyrskue, forinden Tilskud kan erholdes.

Da disse Bestemmelser muligt kan virke opmuntrende paa en Del Opdrættere i de enkelte Byer eller Sogne til at slutte sig sammen i Foreninger med et eller flere af disse Formaal for Øje vil et af Kolding Herreds Landbrugsforening nedsat Udvalg til Husdyravlens Fremme ved et eller flere af dets stedlige Medlemmer være villige til at deltage i Forhandlingerne om Oprettelsen af saadanne Foreninger, og, naar Betingelserne derfor er til Stede, at forholde sig anbefalende overfor mulige Andragender om Statstilskud.

Kolding Herreds Landbrugsforenings Udvalg for Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme, den 15. Juni 1887.«

Medlemmernes Navne.

Henvendelsen virkede tilsyneladende godt. De følgende Par Aar rettedes Anmodning til Udvalget om Besigtigelse af Besætninger i forskellige nyoprettede Kvægavlsforeninger. Efter foretagen Besigtigelse indstilledes følgende til Statsunderstøttelse: Hejls, V. Nebel-Bølling, Dons-Almind, Ferup og Almind Kvægavlsforeninger.

Paa Landbrugsforeningens Generalforsamling den 4. Maj 1888 vedtoges, at Præmiering af Kvægsamlinger ved det aarlige Dyrskue foreløbig skal afløses af en Bedømmelse og Præmiering af hele Kvægbesætninger, som efterses i Hjemmene, og at der af de saaledes præmierede Besætninger, efter de sædvanlige Dyrskueregler, skal fremstilles Samlinger ved Skuet.

Generalforsamlingen valgte Husdyrudvalget til at bedømme og præmiere hele Kvægbesætninger.

I Juni Maaned foretog Udvalget Eftersyn af de til Præmie konkurrerende Kvægbesætninger, der var indmeldt.

Til Præmier var stillet et Beløb af 260 Kr. til Udvalgets Raadighed, og denne Sum forhøjedes ved Uddelingen, selve Dyrskuedagen, til 270 Kr.

Skønt denne Præmiering af hele Besætninger efter Udvalgets Skøn virkede særdeles godt, blev den dog kort efter indstillet. Paa Generalforsamlingen i 1890 vedtoges at ophøre dermed og atter vende tilbage til Præmiering af Samlinger paa Dyrskuepladsen.

I 1888 valgtes Husdyrudvalgets Formand, Dyrlæge Schmidt, til i Forbindelse med Stutterikommissæren og Statskonsulent J. Jensen at forestaa Kaaring af Hopper til Optagelse i Stambogen. Samme Aar gjorde Foreningen et Arbejde for Oprettelse af Hesteavlsforeninger.

Fællesledelsen af Kvægavlsforeningerne i Koldingegnen oprettedes 1889 paa Initiativ af nuværende Statskonsulent Fr. Hansen, Askov, der den Gang var ansat som Konsulent i Husdyrbrug for Kolding Omegns Landboforening.

Samme Aar vedtog Kolding Herreds Landbrugsforening at gaa med til en fælles Virksomhed af de nuværende og de fremtidige Kvægavlsforeninger og Nabo-Landboforeningerne. Som Medlem af Bestyrelsen for denne Fællesledelse valgtes Dyrlæge Schmidt.

Først i 1891 synes dog Landboforeningernes Samvirksomhed med Kvægavlsforeningerne at være traadt i Kraft. Samtidig ansattes Dyrlæge Schmidt som Konsulent.

Husdyrudvalgets Virksomhed synes nu at være ophørt.

Paa Dyrskuevæsenets Omraade skete i 1889 det Fremskridt at opfordre de præmieæskende til skriftligt at indmelde Dyrene til Sekretæren Dagen før Dyrskuet. Og i 1893 vedtoges, at Dyrene skulde indmeldes til Sekretæren en Uge før Dyrskuets Afholdelse. Antagelig udarbejdedes fra den Tid Katalog over de indmeldte Dyr. De tilstedeværende trykte Kataloger gaar dog kun tilbage til 1896, fra hvilken Tid Dyrene skulde indmeldes paa Blanketter.

I 1898 nedsattes et Udvalg til at udarbejde Regler for Præmiering af Kollektivsamlinger og af »Smørkøer«. Dertil valgtes: Rasmussen, Højrupgaard, Jørgensen, Dons Mølle, og K. Knudsen, Hylkegaard.

Præmiering af »Smørkøer«, d. v. s. Køer med stor Mælke- og Smørydelse, foretoges til og med 1902. Derefter gik man over til at give Tillægspræmie for fortrinlig Ydelse og senere

for Tyres Vedkommende for Mødrenes Ydelse. Med Husdyrloven af 1912 blev det gjort som Betingelse for Præmiering, at Køer af Malkerace mødte med Oplysning om Ydelse og for Tyres Vedkommende Oplysning om Moderdyrenes Ydelse.

1898 stillede Skau, Sandagergaard, Forslag om at yde et Beløb af Landbrugsforeningens Midler til Præmiemalkning. Præmiemalkningen afholdtes samme Sommer, og der uddeltes 155 Kr. i Præmier. Denne Foranstaltning blev dog ikke fortsat senere.

Dyrskuet afholdtes de første Aar paa Pladsen ved Kolding Kirkegaard. Men fra omkring Midten af 1870'erne fik man Kolding Staldgaard til Dyrskueplads. I 1895 og 96 holdtes Dyrskuet paa Slagter Ørums Eng ved Dyrehavegaard. Derefter holdtes Skuet atter paa Staldgaarden, indtil man i 1909 flyttede om paa Sportspladsen ved Olympia, hvor Dyrskuet har været afholdt siden.

E. Brødsgaard,

født 17. April 1869 paa Jordrupgaard ved Kolding. Præliminæreksamen Forpagter af Jordrupgaard 1897—1902, derefter Ejer af Gaarden. Formand for Jordrup Mejeri 1900—16. Formand for Andst Herreds Hesteavlsforening fra Oprettelsen 1907—14. Formand for Kolding Herreds Landbrugsforenings Husdyrudvalg 1907—10. Medlem af Bestyrelsen for Troldhedebanen. Overvoldgiftsdommer. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Oplands Højspændingsværk.

I 1901 den 10. Oktober holdtes et Salgs- og Ungskue i Lunderskov i Forening med Kolding Omegns Landboforening.

Samme Aar nedsatte Bestyrelsen et Udvalg bestaaende af Jørg. Nielsen, Dons, og J. P. Nielsen, Almind, til at finde en dertil skikket Mand som Malkelærer. En Mand blev derefter uddannet som Malkelærer paa Landbrugsforeningens Bekostning. Vedkommende virkede et Aars Tid i Egnen nord for Kolding. Derefter ophørte Virksomheden.

I 1900 fratraadte Dyrlæge Schmidt, Kolding, som Kon-

sulent for Fællesledelsen. Han afløstes af Emil Konradi, Ladelund, der dog kun virkede 1 Aars Tid, hvorefter Chr. Nyegaard ansattes som Fællesledelsens Konsulent.

M. Schytt,

født 29. August 1863 i Vonsild. Lært Landbrug hos O. Lawaetz, Refsnæsgaard. Forvalter paa Engelsholm ved Vejle 1886—89. Overværet Mælkerikongresser i Hamborg og Haag. Ejer af Tagkærgaard i Ødis 1889—1915. Fra 1915 Ejer af Solbakken i Ødis. Formand for Ødis Sogneraad fra 1898. Formand for Drenderup Mejeri 1895—1915. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Herreds Landbrugsforening 1906—10. Medlem af Bestyrelsen for Emballagefabriken, Kolding, og for Smørpakkeriet i Esbjerg 1910—18. Formand for de samvirkende Sogneraadsforeninger 1911—15. Formand for Vejle Amts Sogneraadsforening fra 1916. Fleraarig Formand for Svineavlsudvalget i Kolding Herreds Landbrugsforening.

I 1902 afholdt Foreningen af jydske Landboforeninger sit Ungskue i Kolding. Dette var naturligvis en meget stor Begivenhed for Foreningen og hele Egnen.

Ogsaa for Svineavlens Fremme har Foreningen gjort et betydeligt Arbejde.

Kort efter Aarhundredskiftet blev der givet Statsanerkendelse til Svineavlscentrer til nogle Svineopdrættere her paa Egnen, nemlig Knud Knudsen, Knudsbøl, R. Rasmussen, Højrupgaard, M. Ebbesen, Sødalgaard, E. Lind, Skartved, Olav Olsen, Hjarup, S. Haue, Kajbjerggaard, H. Bech, Fovsletgaard, og N. Jepsen, Søgaard.

Til at føre Tilsyn med disse nedsatte Landbrugsforeningen et Svineavlsudvalg, hvis mangeaarige Formand var M. Schytt, Tagkærgaard.

Uddelingen af Præmier ved Dyrskuet undergik i 1904 en Forandring. Hidtil havde der været bevilget et vist Pengebeløb til hvert Hold paa Dyrskuet, dog med Angivelse af højeste og laveste Præmie. Nu vedtoges en bestemt Præmiestørrelse for 1., 2., 3., 4. og 5. Præmie for hvert Hold, hvorved Præmiestørrelsen blev mere ensartet.

Valget af Dyrskuedommere er den meste Tid foregaaet

paa en ekstraordinær Generalforsamling, som afholdtes om Foraaret noget før Dyrskuet.

Nedsættelsen af Husdyrudvalget i 1907 har naturligvis bidraget meget til at fremme Arbejdet for Kvægavlen. I Dyrskuekatalogerne fremtræder efterhaanden fyldigere Oplysninger om de udstillede Dyr og deres Afstamning. For Mælkekvægets Vedkommende tillige om deres eller Moderdyrenes Ydelse. Disse Oplysninger kunde kun faas ved Hjælp af de rundt omkring oprettede Kontrolforeninger.

J. Hegelund,

født 3. Oktober 1858 i Salling. Elev paa Askov Højskole 1876—77. Dyrlægeeksamen 1885. Praktiserende Dyrlæge i Skovby ved Aarhus og Lærer paa Klank Landbrugsskole. Medlem af Hover og Omegns Landboforenings Bestyrelse 1886—1901, deraf Formand for Foreningen 1896 - 1901. Æresmedlem i Foreningen fra 1901. Lærer paa Ladelund Landbrugsskole og Konsulent for de samvirkende jydske Mejeriforeninger 1900—12. Medlem af Kolding Omegns Landboforenings Bestyrelse 1902—13. Dyrlæge i Sdr. Bjært siden 1912. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Herreds Landbrugsforening siden 1913. Formand for Husdyrudvalget siden 1913. R. af D. 1912.

Den første Kontrolforening her i Landet oprettedes i Vejen 1895. Derfra bredte Bevægelsen sig kort efter til Koldingegnen, hvor der de følgende Aar oprettedes ikke saa faa Kontrolforeninger. Disse Foreninger har været og er stadig en meget stor Støtte i Arbejdet for Kvægavlens Fremme.

I 1909 vedtoges ved Dommervalget kun at vælge en Suppleant til hvert Dommerhold. Denne rykker saa næste Aar op som Dommer og fungerer som saadan de følgende 3 Aar.

Paa Initiativ af Kolding Herreds Landbrugsforening arbejdes der i 1912 paa at faa et Fællesskue i Forening med Omegnens Landboforeninger. Tanken blev dog ikke virkeliggjort denne Gang.

I 1912 kunde paa Grund af Mund- og Klovesyge det

sædvanlige Dyrskue ikke holdes. Der holdtes saa et Ungskue om Efteraaret i Forbindelse med en Planteavlsudstilling.

1914 holdt Foreningen af jydske Landboforeninger Fedeskue i Kolding.

Ogsaa i 1915 optraadte Mund- og Klovesyge slemt. Dette Aar blev der intet Dyrskue holdt. I Stedet for blev der foretaget en Bedømmelse af Tyre ved Hjemmene.

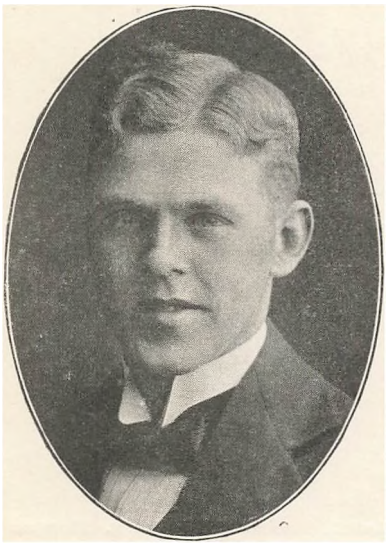

N. A. Nielsen,

født 3. November 1891 paa Tranegaard i Helsinge. Paa Askov Højskole 1910–11. Lyngby Landbrugsskole 1911-12 og Dalum Landbrugsskole 1913. Landbrugskandidat med 1. Karakter 1916. Rejst i Sverig 1912. Konsulent i Husdyrbrug for Koldingkredsens Fællesledelse og Koldingegnens Landboforeninger 1916–19.

I 1915 fratraadte Konsulent Chr. Nyegaard og i hans Sted ansattes Landbrugskand. N. A. Nielsen som Konsulent i Kvægavl under Fællesledelsen af Kvægavls- og Kontrolforeningerne, hvortil Landbrugsforeningens Bidrag blev betydelig forhøjet. Kvægavlskonsulenten har siden den Tid været at træffe en Dag ugentlig i Kolding og er derved bleven knyttet nærmere til Landbrugsforeningen end de tidligere Konsulenter.

Konsulent N. A. Nielsen har navnlig gjort et stort Arbejde for Anskaffelsen af gode Avlstyre til Egnen.

Kolding Herreds Landbrugsforenings Dyrskuer har aldrig hørt til de store, navnlig ikke i Forhold til Oplandet.

Som Helhed maa det siges, at de udstillede Dyr har været gode. Nogen Sammenligning af Kvaliteten paa de udstillede Dyr nu mod Kvaliteten paa tidligere Tiders Dyrskuer er vanskelig at gøre. Men der er al Grund til at antage, at der gennem Aarene har været betydelig Fremgang. Egentlige »Spidser« er vel ikke opdrættet paa Koldingegnen. Men taget som Helhed kan Kvaliteten af Egnens Husdyrbestand meget vel taale Sammenligning med andre Egnes.

I efterfølgende Tabel er der givet en Oversigt over Tilslutningen til Dyrskuerne i de forløbne 50 Aar. For enkelte Aar har Oplysning herom dog ikke kunnet fremskaffes.

Fjerkræ og Kaniner er ikke medtaget i Oversigten.

Ved Betragtning af Tallene maa det erindres, at 1 Samling overalt er betegnet som 1 Nr., og at der de første Aar kun var meget faa Samlinger.

Antallet af udstillede Dyr var størst i 1890erne, da der var særlig mange Samlinger fremstillet.

Fra Midten af 1890erne og til nu er alle enkelte Køer og Kvier anmeldte fra Husmandsbrug med Undtagelse af Aarene 1898—1902, da der ogsaa under »Enkelte Køer« udstilledes »Smørkøer«.

I 1912 holdtes der kun Ungskue. og i 1915 var der intet Skue paa Grund af Mund- og Klovesyge.

Anmeldte Nr. af enkelte Dyr og Samlinger
(Fjerkræ og Kaniner ikke medregnet):

Aar	Ialt anmeldte Nr. af enkelte Dyr og Samlinger	Heste			Kvæg			Faar		Svin		
		Hingste	Hopper	Samlinger	Tyre	Enkelte Køer og Kvier	Samlinger af Køer og Kvier	Vædderc	Moderfaar	Orner	Søer	Samlinger
1869	202	13	16	—	20	114	—	17	13	3	6	
70	141	13	15	—	31	43	3	9	15	6	6	—
71	149	2	20	—	26	75	3	6	11	2	4	—
76	145	6	23	—	24	56	13	12	5	2	4	—
78	172	9	17	—	21	83	12	7	10	6	7	—
79	158	9	15	—	20	83	10	8	7	3	3	—
1880	145	7	22	—	19	64	16	4	4	3	6	—
81	146	6	19	—	14	64	14	9	9	4	7	—
82	149	4	11	—	24	64	17	6	11	4	8	—
83	150	7	17	—	20	73	17	2	2	5	7	—
84	164	11	27	—	17	70	15	9	4	6	5	—
85	187	7	24	—	23	86	23	6	7	5	6	—
86	154	8	17	—	21	74	13	5	6	2	8	—
87	186	9	29	—	18	96	13	2	6	6	7	—

Aar	Ialt anmeldte Nr. af enkelte Dyr og Samlinger	Heste			Kvæg			Faar		Svin		
		Hingste	Hopper	Samlinger	Tyre	Enkelte Køer og Kvier	Samlinger af Køer og Kvier	Vædere	Moderfaar	Orner	Søer	Samlinger
1888	180	6	26	—	28	103	7	4	1	1	4	—
89	154	9	16	—	16	81	12	5	4	7	4	—
1890	165	15	29	—	25	47	21	3	8	7	10	—
91	168	10	27	—	31	61	23	3	4	5	4	—
92	234	13	43	—	39	71	34	9	13	8	4	—
93	258	15	81	—	50	47	37	3	6	10	9	—
94	241	7	65	—	36	29	45	4	14	13	28	—
95	191	13	48	—	31	11	57	3	7	10	11	—
96	209	14	58	—	42	10	46	6	8	16	9	—
97	222	14	41	—	40	14	65	5	10	17	16	—
98	194	10	43	—	30	17	50	4	4	14	22	—
99	238	9	47	—	62	40	40	6	5	12	16	1
1901	196	15	45	—	38	30	40	6	4	15	3	—
02	209	12	32	—	51	41	36	3	2	13	19	—
03	196	11	41	1	61	18	24	2	3	12	23	—
04	207	9	39	2	53	20	25	2	5	18	31	3
05	167	4	29	—	44	16	22	2	1	15	34	—
06	152	6	31	—	28	15	18	1	1	17	35	—
07	223	12	42	—	48	24	31	7	9	19	31	—
08	196	10	44	1	54	18	22	4	6	13	24	—
09	176	13	48	—	41	15	26	6	2	10	15	—
1910	140	7	40	—	46	7	16	2	4	12	6	—
11	139	10	35	1	50	6	14	4	4	6	9	—
12	71	5	17	—	30	—	6	3	6	3	—	1
13	151	10	37	3	53	6	24	2	3	8	2	3
14	177	4	52	6	56	5	17	2	7	10	15	3
16	155	14	53	3	42	1	14	2	3	10	10	3
17	151	10	53	2	53	3	14	2	2	6	4	2
18	180	4	70	2	54	3	24	3	8	6	6	—

Oplysningssagen.

Diskussionsmøderne.

Blandt de Opgaver, Landbrugsforeningen skulde arbejde med, nævnes i første Række Diskussionsmøderne. Paa Foreningens Generalforsamling i 1869 udtalte Formanden: »Diskussionen vil være det fornemste Middel, som en virksom og fremadstræbende Forening vil benytte som lidet bekosteligt, idet det især stiller Krav til Medlemmernes Tid, som især i Vintermaanederne næppe er for højligen optaget. Diskussionen er i et frit Land den voksnes Skolegang, hvor gensidig Undervisning er bragt i Anvendelse.«

Diskussionsmøderne kom straks i Gang. I Forhandlingsprotokollen findes næsten ingen Oplysninger om Indlederne eller om Emnerne, men kun om Stedet, hvor Møderne holdtes. Sandsynligvis har det overvejende været Egnens mere fremragende Mænd, der har indledet praktiske Spørgsmaal.

Fra Foreningens Stiftelse og til 1890 omtales væsentlig kun Diskussionsmøder.

Nedenstaaende angiver, hvor mange der i den Periode har været afholdt de enkelte Steder. Dette giver i nogen Maade en Oversigt over, hvor Foreningens Tyngdepunkt laa. Tilstedeværelse af Mødelokale har dog ogsaa været væsentlig bestemmende for, hvor Møderne kunde holdes.

Krybily	16	Møder
Lunderskov	12	—
Kolding	8	—
Sdr. Bjært	8	—
Vejstrup	6	—
Aagaard	5	—
Ødis	5	—
Frederikshøj	4	—
Vamdrup	4	—
Bramdrupdam	2	—
Sdr. Stenderup	2	—
V. Nebel	2	—
Agtrup	1	—
Viuf	1	—
	Ialt 76	Møder

Det er ejendommeligt at se, at Krybily er det Sted, hvor de fleste Møder i den Tid har været holdt. Nu er Tilslutningen til Kolding Herreds Landbrugsforening fra den Egn kun ringe.

Om Deltagelsen i disse Møder foreligger der intet i Forhandlingsprotokollen. Translatør Juhl, Kolding, der har holdt Indledningsforedraget ved nogle af disse Møder, meddeler, at de vist gennemgaaende var ret godt besøgte. Det samme Indtryk har N. Tingleff, Sønderholm, om Møderne.

Foredragsmøderne.

Det er næppe berettiget at gøre videre Forskel paa ovennævnte Diskussionsmøder og saa de i det følgende nævnte Foredragsmøder. Ved begge holdtes der Foredrag, og bagefter diskuteredes der som Regel. Naar Forhandlingsprotokollen skelner mellem de to Slags Møder, ligger det vist i, at man ved Foredragsmøderne mere fik Talere uden for Oplandet, som Regel gennem Foreningen af jydske Landboforeninger, medens Diskussionsmøderne indledes af stedlige Kræfter. Men altid passede dette dog ikke.

I 1871 omtales Foredrag af Landinspektør Marschall om Mosedyrkning. Og i 1883 holdt Lærer Dreyer, Bramdrup, Foredrag om Huslodders Dyrkning (efter Uddeling af Præmier for veldrevne Husmandsbrug).

Desværre findes der heller ikke her alle Steder Oplysning om Foredragsemnerne. Heller ikke Stedet gives der Oplysning om. Efterhaanden er Foreningen imidlertid mere og mere gaaet over til at holde Møderne i Kolding, der jo ogsaa laa centralt for hele Oplandet.

I Tidsrummet 1880—90 har følgende Mænd holdt Foredrag i Foreningen:

Lærer P. Nielsen, Tystofte,
Lærer Dreyer, Bramdrup,
Dyrlæge Sørensen, Odense (3 Gange),
Lanbrugskandidat Sonne,
Propr. Branth, Sdr. Elkjær,
Skovrider Krohn, Gjøddinggaard,
Forstander la Cour og
Forstander Pedersen, Klank.

Om Emnerne foreligger ingen Oplysninger.

I det næste 10 Aar fra 1890—1900 er der udførligere Oplysninger. Følgende Talere har holdt Foredrag:

Dyrlæge Nielsen: Med hvilke Midler fremmes Heste- og Kvægavl for Tiden hurtigst.

Kaptajn Schroll: Økonomi i Landbruget.

Assistent Petersen: Fodringsforsøg med Svin og Malkekvæg.

Overlærer Tuxen: Grundregler for al Fodring.

A. Jørgensen, Høng: Landbrugets Stilling og Opgaver i Nutiden.

Lærer Møller, Lindet: Rationel Fjerkræavl, en Kilde til Velstand særlig for mindre Landbrugere.

Konsulent P. Nielsen, Tystofte: Anvendelse af de kunstige Gødninger.

P. Gommesen: Ved hvilke Midler kan man forhøje Mælkens Fedtindhold.

Dyrlæge Sander Larsen: Hvilke Midler kunne bidrage til at hæve Landmandens trykkede Stilling.

Statskonsulent Appel: 1) Staar Husdyrbruget og Planteavlen i det rette Forhold til hinanden under de nuværende Tider. 2) Hvorledes kan vi faa Køerne til at give megen og fed Mælk.

Jørg. Pedersen, Dalum: Det hjemmeavlede Kraftfoder og Handelsfoderstofferne.

N. A. Hansen, Dalum: Ajlens Opsamling og Anvendelse.

Endvidere oplyser Forhandlingsprotokollen, at følgende ogsaa har holdt Foredrag, men uden at Emnerne er opgivet, nemlig:

Statskonsulent Fr. Hansen, Askov,
A. Nielsen, Svejstrup Østergaard,
S. C. A. Tuxen,
Martin Hansen, Sjælland,
Forpagter Sonne,
Professor Opperman, Landbohøjskolen.

Landbrugets trykkede Stilling i dette Tidsrum er præget af flere af Foredragsemnerne. Dette er ogsaa Tilfældet i Begyndelsen af den næste 10 Aars Periode fra Aarhundredskiftet og til 1910, hvor følgende Emner behandledes:

Cand. mag. N. P. Jensen: Ejendomsstørrelsens Indflydelse paa Driftsforholdene.

S. P. Petersen: Prisen paa Landejendomme og Aarsagen til deres Dalen.

Konsulent Hegelund, Ladelund.

M. S. Holm: Ukrudtets Bekæmpelse med særligt Henblik paa Roedyrkning.

Christensen, Sdr. Tranders: Sommerstaldfodring.

K N. Kristensen, Korsagergaard: Kvægets Sommerernæring.

A. Nielsen, Svejstrup Østergaard: Hvad bør Landboforeningerne gøre for Planteavlens Fremme.

S. Holm, Forsinge: Kan vi fodre vore Husdyr uden Indkøb af Foderstoffer.

Forstander J. K. Madsen, Baungaard: Indledning til Diskussion om Vinterfodring.

Forsøgsassistent P. Gommesen: Svineavl.

Forstander Poul Fenger, Korinth: Kvægets Fodring.

Desuden har i dette Tidsrum Konsulent Th. Madsen, Mygdal, Aarhus, og Landbrugslærer Kristensen, Ladelund, holdt en Række Foredrag ude i Sognene.

De fleste af de hidtil nævnte Foredrag er behandlede enkeltvis. Nu gik Foreningen over til at holde samlede Foredragsmøder med 2 Talere paa samme Dag. Disse Foredrag er altid holdt i Kolding, som Regel et Møde om Efteraaret vedrørende Husdyrbrug og et Møde om Foraaret, hvor Planteavlsspørgsmaal behandledes. Fra 1910 og til vor Tid er følgende Emner behandlede:

Forstander Th. Madsen Mygdal, Dalum: Regnskabsføring i Landbruget.

Statskonsulent Fr. Hansen, Askov: Jordens Foraarsbehandling.

Forstander R. Jensen, Høng: Frøavl.

Landbrugskand. N. Klintø, Viborg: Dræning.

Konsulent O. H. Larsen, Roskilde: Brakkens Formaal og Nødvendighed.

Forstander Hauch, Asmildkloster: Gødningsspørgsmaalet.

Landbrugslærer M. Nielsen, Asmildkloster: Kvægets Fodring.

Konsulent S. Sørensen, Horsens: Er det danske Landbrug paa Højde med Udlandet? Paa hvilke Omraader har vi noget at lære?

Konsulent M. K. Kristensen, Skanderborg: Avl og Afsætning af Kartofler.

Kaptajn M. Pedersen: Landbrugets Rentabilitet.

Konsulent L. Frederiksen, Aarhus: Landbrugsforhold i Amerika.

Konsulent J. Fisker, Taastrup: Afstamningens Betydning i Kvægavlen.

Statskonsulent J. Jensen, København: Hesteavl.

Landbrugslærer Morten Nielsen, Asmildkloster: Økonomisk Fodring.

Konsulent M. K. Kristensen, Skanderborg: Planteavl.

Forstander J. C. Overgaard, Ladelund: Hvor producerer vi Foderenhederne billigst.

Landbrugslærer Clausager, Høng: Kalveopdræt.

Konsulent Fisker, Taastrup, Kvægavl.

Direktør S. Sørensen, Roskilde: Frøavlen og dens Fremtidsudsigter.

Forstander H. P. Larsen, Malling: Sædskiftet med særligt Hensyn til Jordens Renholdelse.

Forstander Fenger, Korinth: Husdyrbruget.

Konsulent M. K. Kristensen, Skanderborg: Hvilke Planter skal vi dyrke.

Direktør S Sørensen, Roskilde: Frøavl.

Konsulent L. Frederiksen, Aarhus: Landbrugets Stilling.

Konsulent M. K. Kristensen, Skanderborg: Varige Græsmarker.

Desuden har Foreningens Konsulent Jes Nielsen, holdt en Del Enkeltforedrag ude omkring i Sognene.

Endvidere er der ved Planteavlsudstillinger, Sommermøder og Præmieuddelinger holdt en Del Foredrag i Tilslutning til disse Foranstaltninger.

Landbrugsforeningens Foredragsmøder har ikke altid haft lige stor Tilslutning. Der har været Tider, hvor Tilslutningen var saa lille, at man paatænkte at ophøre med Foredragene. Men i de senere Aar, navnlig siden man kom ind paa at holde 2 Foredrag samme Dag, har Besøget været godt. Møderne har da sædvanlig været besøgt af ca. 200 Tilhørere, nogle af Foredragsmøderne endog af 3 à 400 Tilhørere.

Husholdningskursus.

Paa Foraarsgeneralforsamlingen 1904 vedtoges paa Bestyrelsens Forslag at søge afholdt nogle Husholdningskursus for bosiddende Husmødre.

Sagen drøftedes derefter nærmere i Bestyrelsen. Der blev foretaget en Undersøgelse over, om der var Stemning derfor ude i Sognene. Da dette viste sig at være Tilfældet, nedsattes et Udvalg, bestaaende af Jørg Nielsen, Dons, og P. Laugesen, Dons, til at arrangere saadanne Kursus. Lærerinder til at undervise ved og lede Kursus'erne fik man anvist fra Foreningen af jydske Landboforeninger.

De følgende 3 Vintre blev der saa afholdt følgende 3 Rækker Kursus:

1904—05 afholdtes Kursus i Byerne Lejrskov, Ferup, Nebel, Aagaard, Dons, Almind med ialt 293 Deltagere. De lededes af Husholdningslærerinde Frk. Ehrenreich, Testrup pr. Maarslet.

1905—06 afholdtes Fortsættelseskursus de samme Steder med 238 Deltagere. De lededes af Husholdningslærerinde Frk. Ragnhild Warming, Lundsmark pr. Hvidding.

1906—07 holdtes Kursus i Byerne Sdr. Stenderup, Vejstrup, Hejls, Vonsild, Ødis og Dalby med ialt 264 Deltagere under Ledelse af Husholdningslærerinde Frk. Marie Sørensen, Rude pr. Odder. Det var paatænkt ogsaa her at afholde et Fortsættelseskursus, men dette blev opgivet.

Ved disse Kursus blev der givet teoretisk og praktisk Undervisning i forskellige Retters Tilberedning og i Bagning. Undervisningstiden var 2 Aftentimer ugentlig hvert Kursussted Vinteren igennem. Deltagerne var mest gifte Husmødre, men ogsaa en Del unge Piger deltog i Undervisningen.

Der har blandt Deltagerne været almindelig Tilfredshed med disse Kursus, som sikkert ogsaa har haft en stor Betydning.

Landbrugskursus.

Det er Forstander S. C. A. Tuxen, der er Ophavsmand til den Form for Undervisning, der gives bosiddende Land-

mænd ved Kursus. I Horsensegnen blev i Tiden kort efter Aarhundredskiftet afholdt en Række saadanne Kursus med meget god Tilslutning. Senere blev Kursussagen taget op andre Steder i Landet. Dette skete ogsaa i Kolding Herreds Landbrugsforening.

I Vinteren 1904—05 blev der forsøgt afholdt et Regnskabskursus i Kolding under Ledelse af Forstander Tuxen. Dette fik dog ikke nogen stor Tilslutning. Efter at Foreningen i 1907 havde faaet sin egen Konsulent blev Kursussagen taget op igen. Følgende Steder har der siden været afholdt Kursus:

1908—09:	I Ødis	med	50	Deltagere.
	- Almind	—	35	—
1909—10:	- Egtved	—	45	—
	- Lilballe	—	35	—
	- Vamdrup	—	70	—
	- Lejrskov	—	50	—
1910—11:	- Lunderskov	—	60	—
1911—12:	- Seest	—	37	—

Kursus'erne har hvert Sted strakt sig over 14 Dage i Træk med Undervisning som Regel 4 Eftermiddagstimer daglig, 3 Foredrag med efterfølgende Diskussion samt 1 Times Regnskab. Foredragene har omhandlet dels Planteavl og Gødningslære, dels Husdyravl og Fodringslære. Deltagerne var overvejende bosiddende Landmænd, men en Del unge Karle deltog ogsaa. Ubemidlede kunde faa Statsunderstøttelse til disse Kursus.

Undervisningen foregik ved 2 Landbrugslærere. Som Leder af Kursus'erne underviste Foreningens Konsulent, Jes Nielsen, ved dem alle. Desuden medvirkede navnlig Forstander Madsen, Baungaard, Landbrugskand. N. Overgaard, Studsgaard, og Landbrugskand. M. C. Jørgensen, Horsens Til enkelte Foredrag medvirkede desuden en hel Del andre.

Foruden ved den direkte Oplysning havde disse Kursus ogsaa Betydning ved at sætte Landmændene i Forbindelse med Landbrugsforeningen og dens Arbejde.

En ny Form for Kursus er fornylig paabegyndt. Den bestaar i Afholdelse af en Række Foredrag samme Sted,

men af forskellige Talere. Samme Taler holder 2 Foredrag daglig hvert Sted, og hver Dag kommer der en ny Taler til Kursus'et.

I Vinteren 1917—18 holdtes saadanne Kursus i Sdr. Bjært, Ødis, Lunderskov og Egtved, og i 1918—19 holdtes Kursus i Aagaard, Almind, Jordrup og Vejstrup.

Disse Kursus har været 2 à 4 Dage hvert Sted og har været besøgt af fra ca. 50 til ca. 150 Deltagere hvert Sted.

Foredragene ved disse Kursus har været holdt af Landbrugslærer Sloth, Korinth, Gdr. Landbrugskandidat Hemming Hansen, Højen, Landbrugslærer J. Nilsson, Ladelund, Dyrlæge Hegelund, Bjært, og Foreningens Konsulenter, N. A. Nielsen og Jes Nielsen.

Husmandssagen.

Lige fra Landbrugsforeningens Oprettelse har Foreningen haft Husmandssagen paa sit Program.

Det var navnlig ved Præmiering af veldrevne Husmandslodder, man vilde animere til Dygtiggørelse af Husmandsstanden.

Paa Generalforsamlingen i 1870 vedtoges at yde indtil 50 Rd. til Præmie for veldyrkede Husmandslodder. Til Bedømmelse af disse valgtes følgende Udvalg: Thygesen, Hesselballe, Lind, Lindgaard, Jørg. Nielsen, Nr. Bjært, og Jes Jessen, Almind.

Bedømmelsesudvalget tog rundt og besigtigede Brugene og indstillede derefter til Præmiering. Bedømmelsen var den Gang ikke saa let som nu, da man hverken havde Privatbaner eller Cykler at benytte.

Den første Præmieuddeling fandt Sted d. 10. Septbr. 1870, hvor der uddeltes 50 Rigsdaler i Præmie til 8 Husmænd. Samtidig overlod Kolding Sparekasse en tilsvarende Sum til Foreningen.

I 1871 uddeltes 58 Rd. i Præmier, hvoraf Sparekassen betalte de 50 og Landbrugsforeningen 8 Rd. af egne Midler.

Fra og med 1872 har Staten ydet Bidrag til Præmiering af Husmandslodder. De første Aar 300 Kr. aarlig. Senere blev Beløbet gentagne Gange forhøjet, saa det kort efter Aarhundredskiftet naaede op over 1000 Kr. aarlig.

Med enkelte Undtagelser har Kolding Sparekasse ydet Bidrag til Husmandspræmier hvert Aar, saalænge Landbrugsforeningen havde med den Sag at gøre. Derefter ydedes Tilskud til Landbrugsforeningens alm. Virksomhed. De første Aar var Beløbet som nævnt 50 Rd. eller 100 Kr. Senere blev Beløbet forhøjet til 150 Kr. aarlig. Landbrugsforeningen og Husmandsbevægelsen staar derfor i stor Gæld til Sparekassen, fordi den saa rundeligt har støttet Husmandssagen.

Landbrugsforeningens Bidrag af egne Midler var i 1872 40 Kr., i 1874 50 Kr., i 1875 100 Kr. og i 1876 150 Kr. De følgende Aar har Bidraget været mellem 100 og 150 Kr. aarlig. Men foruden det direkte Tilskud til Præmier har Landbrugsforeningen afholdt de ikke ubetydelige Udgifter ved Bedømmelsen, og de skiftende Dommerudvalg har udført et meget stort uegennyttigt Arbejde ved at udføre Bedømmelsen.

I 1884 skænkede Murermester Morten Nielsen, Kolding, 25 Frugttræer til Uddeling blandt de præmierede Husmænd. Og et lignende Antal Frugttræer har Morten Nielsen skænket til Husmandspræmier vistnok hvert Aar siden, lige til sin Død i 1913. Forhaabentlig kan endnu mange af disse Frugttræer findes omkring i Husmandshaverne.

Som Paaskønnelse for denne store Offervillighed udnævnte Landbrugsforeningen i 1907 Morten Nielsen til Æresmedlem af Foreningen.

I 1887 indkøbte Foreningen et Antal af »Kortfattet Vejledning til Huslodders Dyrkning«, der uddeltes til Præmietagerne.

I 1890 gik man over til foruden Præmier ogsaa at uddele Rejseunderstøttelser til Husmænd.

I 1890erne paatænkte Lovgivningsmagten at støtte Oprettelsen af Husmandsbrug. I den Anledning blev der gennem Foreningen af jydske Landboforeninger i Slutningen af 1894 sendt Landbrugsforeningen følgende Spørgsmaal til Besvarelse:

1. Er der Trang til, at der skaffes Jord til Veje til flere Husmænd, og under hvilken Form tænker man sig denne Trang tilfredsstillet, enten som Eje eller Leje?
2. Hvor stor en Jordlod mener man er mest passende?
3. Paa hvad Maade bringes denne Jord lettest til Veje paa Egnen.
4. Hvorledes tænker man sig Pengene skaffede til Veje og Prioritetsforholdene ordnede?

Bestyrelsen holdt først Møde om Sagen sammen med Sogneraadene inden for Kolding Herreds Landbrugsforening. Senere indbød den til offentligt Møde om Sagen paa Svenssons Hotel den 25. Januar 1895.

Da Forhandlingen om dette Spørgsmaal, der ikke er uden Interesse ogsaa i vor Tid, giver et Billede af de forskellige Opfattelser paa den Tid, hidsættes her nogle Udtalelser fra Mødet, som findes optaget i »Kolding Folkeblad«:

»Der var Enstemmighed om, at Trangen til flere Husmandslodder var til Stede; de øvrige Punkter fandt der en Forhandling Sted om, som dog ikke var udtømmende. Straks lod det til, at der var Enstemmighed om at foretrække Eje; men under Forhandlingens Løb dukkede flere og flere Betænkeligheder frem herved. Lærer *Christiansen*, Søndervang, hævdede, at den Kapital, der var nødvendig for det unge Par, der skulde overtage et Hus som Eje, ofte vilde savnes; derfor var det heldigst, om der kunde begyndes med Leje, som saa efter nogle Aars Forløb kunde gaa over til Eje. *Chr. Bjerre*, Tved, var ogsaa stemt for Leje eller Arvefæste. Der var mangen ung Mand, der ikke havde forstaaet at spare, men som blev en dygtig og sparsommelig Mand, naar han fik en Ejendom at begynde med. Fra flere Sider blev det hævdet, at man burde kunde forlange efter den Løn, der for Tiden gaves, at en Karl skulde spare sig et Beløb sammen, inden han satte Bo.

Om Loddens Størrelse var der ogsaa forskellige Opfattelser. *Chr. Petersen*, Seest, mente, at Lodden maatte være saa stor, at der kunde holdes 2 Køer straks, og at den kunde arbejdes op til at kunde holde 3. Dette syntes at finde Tilslutning hos de fleste. *Tingleff*, Vonsild, havde dog tænkt sig at begynde med Jord til 1 Ko; derved kunde Tanken lettest gennemføres, da der saa behøvedes mindst Kapital. Flere indvendte, at den Mand, der kun havde Jord til 1 Ko, blev nødt til at arbejde ude det meste af, Tiden, og det endte med, at han ikke fik det fulde Udbytte af det hjemme.

Størst var Vanskeligheden med Pengespørgsmaalet. Man begyndte med at gaa ud fra, at en Mand, der vilde erhverve sig en Hus-

mandslod, maatte have nogen Kapital at begynde med. *Lind*, Bramdrup, nævnede at 800 à 1000 Kr. sammensparede — ikke arvede — Penge var nødvendig, for at man kunde have nogen Betryggelse for, at Hjælpen blev Hjælp til Selvhjælp. *J. P. Nielsen*, Almind, havde tænkt sig Sagen ordnet paa følgende Maade: Jordlodden maatte ikke være mindre end til 2 Køer. De Havelodder, der i sin Tid var Tale om, var for lidt, saa Manden blev nødt til at tjene Underholdet hos andre. En saadan Jordlod med Bygning maatte som Regel kunne faas for 3 à 4000 Kroner; heraf skulde Halvdelen skaffes til Veje ved Prioritetslaan, af Resten skulde Ejeren selv betale Halvdelen, og den anden Halvdel tilskydes som rentefrit Laan eller til lille Rente med $^3/_4$ fra Staten og $^1/_4$ fra Kommunen; dette Laan tilbagebetales med 4 % aarlig.

Tingleff udviklede, hvorledes han havde tænkt sig Spørgsmaalet om Pengene løst. Han gik ud fra, man helst maatte tænke sig Begyndelsen gjort med en Lod til 1 Ko; flere af de daarligt stillede vilde bedre kunde anskaffe en saadan end en Lod til 2 Køer, og han fandt det tvivlsomt, om ret mange kunde samle til at betale $^1/_4$ af, hvad en saadan Lod vilde koste; den kunde næppe faas for 4000 Kr. En Lod paa 2 Tdr. Ld. middelgod Jord maatte være tilstrækkelig at holde en Ko paa; en saadan Lod med Bygning og Besætning anslog han til 2600 Kr.; heraf skulde Kreditforeningen give som Laan 1600 Kr., Manden selv betale de 400 Kr., og Resten tilvejebringes som rentefrit Laan fra Staten og tilbagebetales med 4 % aarlig. Kommunerne var saa haardt bebyrdede i Forvejen, at man ikke maatte forlange Laan derfra; men de skulde til Gengæld garantere saavel for Kreditforenings- som for Statslaanet. Med en Tilbagebetaling af 4 % om Aaret vilde Statslaanet være tilbagebetalt i 17 Aar. Staten vilde i Virkeligheden faa 2 % af sine Penge og dens Tab blev kun 300 Kr. pr. Lod. *Boesen* og *J. P. Nielsen* betonede, at det var i hvert Fald nødvendigt, at Folk selv sparede noget sammen til at begynde med. 1000 Kr. maatte en Karl nok spare sammen i vor Tid. *Chr. Bjerre*, Tved, fandt, at der ogsaa burde gøres noget for dem, der ingen Kapital havde. Det gik ikke saa let at samle 1000 Kr. Før en Karl havde aftjent sin Værnepligt, kunde man ikke vente, at han fik noget tilovers. *Tingleff* troede, man maatte indskrænke sig til at tænke paa dem, der selv havde lidt Kapital. *Bundsgaard*, Kjærholm, kunde godt tænke sig den Mulighed, at et Par dyglige unge Folk ingen Penge havde. Det var dog værd at drøfte, om Kommunen ikke ogsaa kunde skaffe saadanne Jord. *Chr. Bjerre*, Tved, mente i alt Fald, at et saadant Par var berettiget dertil. Han havde nærmest tænkt sig det ordnet saaledes, at de fik en Lod overdraget i Leje, med Ret til om et vist Aaremaal at købe den. Der vil blive mange saadanne Folk. *Bundsgaard*: Kan man ikke godt tænke sig, at Kommunen overtager hele Ejendommen og udlejer den. *Tingleff* fandt det ikke

umuligt, at Kommunerne kunde sidde inde med saadanne Ejendomme. Han mente dog, at naar Lodden blev, som af ham antydet til en Ko, behøvedes der kun en Kapital paa 400 Kr.; den maafte enhver Karl kunne spare eller skaffe til Veje paa anden Maade.«

I den stærkt interesserede Forsamling gjorde der sig saaledes forskellige Opfattelser gældende. Dette blev ogsaa Tilfældet inden for Bestyrelsen, da man senere udformede Svaret.

Landbrugsforeningen har gennem Aarene haft et ikke ringe Antal Husmænd som Medlemmer. Den i 1882 vedtagne Lovændring, hvorefter Ejendomsbesiddere med under 1 Td. Hartkorn kun skulde betale 1 Kr. i Medlemsbidrag, gav Husmænd let Adgang til at blive Medlem af Foreningen og at faa Indflydelse paa Ledelsen

I 1905 nedsatte Landbrugsforeningen et Husmandsudvalg til særlig at lede Arbejdet for Husmandssagen. Dette Udvalg bestod dog kun til 1913.

I 1907 gik Administrationen af Statens Husmandsbevillinger og Arbejdet med Bedømmelsen og Præmieringen af Husmandslodder og Uddelingen af Rejseunderstøttelserne over til et Fællesudvalg, nedsat af Landbrugsforeningen og Egnens Husmandsforeninger. Og nogle Aar senere overtog Husmandsforeningerne selv hele Administrationen af Statsbevillingerne.

Fra Landbrugsforeningens Oprettelse og til 1907 har Foreningen uddelt ialt over 25,000 Kr. til Fremhjælpning af Husmandsbruget paa forskellig Maade. Dette Beløb er væsentlig kommen fra Bidrag fra Staten, Kolding Sparekasse og Landbrugsforeningens egne Midler. Men mindre Beløb hidrører dog ogsaa fra Bidrag fra andre Sparekasser og enkelte private.

Følgende Husmænd har i disse Aar modtaget *højeste Præmie*, der svarer til 1. Præmie, selv om denne de første Aar ikke benævnes saadan:

P. J. Bager, Seest Skov.
Claus Johansen, Stenderup Mark.
Laurids Pedersen, Brakker.
Broder Nissen Skov, Seest.
Theodor Bramming, Almind (2 G.).

Johannes Rasmussen, Aagaard Mark.
Peter Bramsen, Aagaard Mark.
Ude Petersen, Viuf (6 G.).
Chr. Andersen, Starup (4 G.).
N. Peter Petersen, Vilstrup (2 G.).
P. Chr. Petersen, Seest Skov (5 G.).
N. P. Mikkelsen, Seest Skov.
Jens Nielsen Thybo, V. Nebel (2 G.).
Jens Rasmussen, Agtrup Skov (2 G.).
N. Chr. Seeberg, Fredsted.
Jens Nissen, Skanderup (8 G.).
J. Petersen Lassen, Bramdrup.
Frederik Dam, Ejstrup (5 G.).
Rasmus Jensen, Dalby (2 G.)
Jens Christensen, Vejstrup.
Peder Jepsen, Sandbjerggaard.
Hans Nielsen, Hvidsminde.
N. Andersen Krogh, Binderup.
Søren Pedersen, Sdr. Stenderup.
Hans Madsen, Bramdrup Skov (4 G.).
J. M. Hansen, Hejls.
Johan Chr. Jessen, Sjølund.
Nis Jørgen Johansen, Sjølund.
Nis J. Mørch, Tved.
Niels Ravn, Nr. Bjært.
Frederik Ingversen, Almind.
Jørgen Pedersen, Bramdrup.
Niels Ravn, Sdr. Stenderup.
P. L. Nørgaard, Hejls.
Jens Christensen, Lilballe.
Chr. Pedersen, Seest.
P. J. Vang, Hjarup.
P. Jepsen, Harte (3 G.).
Georg Bruhn, Skanderup (4 G.).
Laurids Uldall, Ødis.
Niels Andersen, Agtrup Skov.
Ole Knudsen, Vejstrup (2 G.).
Peter Nissen, Raadvad.
Richard Hansen, Hejls (3 G.).
P. A. Andersen, Brakker.
Anders Nielsen, Aagaard (3 G.).
Jørg. H. Graff, Vejstrup (2 G.).
Nis Juhl, Bramdrupdam.
N. Vendborg, Brakker.
Andreas Bojsen, Brakker.

Som nævnt har Bedømmelsesudvalgene for Husmandsbrug udført et meget stort Arbejde gennem Aarene. De, der har udført Arbejdet i det længste Tidsrum, er: P. Mikkelsen, Nr. Bjært (1874—93), A. Thonnesen, Sdr. Stenderup (1875—92), og Fr. Dam, Ejstrup (1895—1907).

Efter at Administrationen af Statsbevillingerne er over-

Peter Laugesen,

født 7. Februar 1858 i Dons. Paa Vinding Højskole 1881—82. Overtog Fødeejendommen i Dons 1887. Medlem af Bestyrelsen for Aagaard Mejeri 1893—98. Tiendeafløsningskommissær 1903—16. Repræsentant i Husmandshypotekforeningen fra 1907. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Herreds Landbrugsforening 1902—06. Formand for Foreningens Husmandsudvalg 1905—06.

M. Sommer,

født 28. Novbr. 1872 i Vejlby ved Randers. Paa Frederiksborg Højskole 1897—98. Uddannet som Kontrolassistent paa Ladelund 1898. Paa Ladelund Landbrugsskole 1900—01. Kontrolassistent i Vonsild-Dalby 1898—1900. Landbruger i Vonsild 1904—18. Medlem af Kolding Herreds Landbrugsforenings Bestyrelse og Formand for Foreningens Husmandsudvalg 1907—09.

gaaet til Husmandsforeningerne, har Landbrugsforeningen aarlig ydet Bidrag til disse til Hjælp til Administration af Husmandsbevillingerne.

Iøvrigt er der ved Foreningens almindelige Virksomhed med Dyrskuer, Markforsøg, Planteavlsudstillinger, Foredrag, Konsulentvirksomhed m. m. gjort et Arbejde til Fremme ogsaa af Husmandsbruget.

2 dygtige Husmænd inden for Foreningens Omraade har

efter Indstilling af Landbrugsforeningen modtaget Foreningen af jydske Landboforeningers Sølvmedalje for Landboflid. Deres Navne og Dommerudvalgets Beskrivelse af deres Bedrift skal her anføres:

Frederik Dam, Ejstrup. I 1865 købte Fr. Dam sin Ejendom, 8 Tdr. Ld. sandmuldet Jord med Grusunderlag. Heraf laa 3 Tdr. Ld. uopdyrket, Resten var i meget daarlig Forfatning, og der holdtes paa Ejendommen 1 Ko og 1 Faar. Ved Overtagelsen fik han 3000 Kr. Gæld paa Ejendommen og en Aftægt, der er betalt i 31 Aar med et samlet Beløb af 13,300 Kr.

Efterhaanden ombyggede eller udvidede Fr. Dam Bygningerne og indrettede Møddinghus og Ajlebeholder, senere rummeligt Hønsehus og Hønsegaarde, der er beplantede med Frugttræer.

Jorden er efterhaanden kulegravet i 18 Tommers Dybde. En Td. Ld. er omdannet til Overrislingseng, som tillige er drænet. Jorden drives efter følgende Sædskifte: 1. To Grønfoderafgrøder, Rug, Byg og Boghvede. 2. Gulerødder, Kaalrabi og Turnips. 3. Kartofler (Richters Imperator og Magnum bonum). 4. Blandsæd. 5. Rug. 6. Havre. 7. Græs.

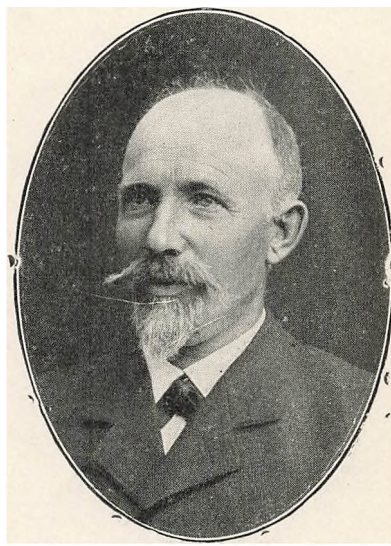

A. N. Kjærgaard,

født 9. Januar 1860 i Hejls. I Bødkerlære i Varde 1876–80. Bødker i Vonsild i 7 Aar. Ophold i Amerika 1890–1900. Landbruger i Vonsild 1901–18. Fra 1918 Havebruger i Sdr. Vang. Formand for Vonsild-Fovslet Husmandsforening 1902–12. Formand f. Sydøstjydsk Husmandskr. fra 1908. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Herreds Landbrugsforening og Formand for Foreningens Husmandsudvalg 1909–11. Formand for Kommissionen til Oprettelse af Husmandsbrug i Vejle Amt fra 1909.

Der holdes nu 5 Køer, 1 Kvie, 1 Kalv, 6—8 Svin og 100 Høns. Mælkeudbyttet angives til gennemsnitligt at udgøre 7240 ℔ pr. Ko.

Fr. Dam har haft 3 Børn. En svagelig Søster har han plejet og ernæret i 28 Aar.

Fr. Dam og hans Hustru har i hele Bedriften, der længe har været et Mønster for Egnen, vist en Flid og Dygtighed, som fortjener megen Opmærksomhed. Man mærker i mange af Bedriftens Grene den Omhu og Betænksomhed, hvormed det nu gamle Ægtepar lige fra første Færd har arbejdet paa at højne Udbyttet af den tarvelige, delvis tørre Jordbund. Navnlig fremhæves den gode Kartoffel- og Græsavl.

Richard Hansen,

født 1855 i Rinkenæs Sogn, Sønderjylland. Landbruger i Hejls fra 1885. Mangeaarig Form. f. Hejls Husmandsforen. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Herreds Landbrugsforening og Formand for Foreningens Husmandsudvalg 1911—13. Modtog Foreningen af jydske Landboforeningers Sølvmedalje for Landboflid 1917.

Fr. Dam har flere Gange modtaget 1. Præmie. I 1899 modtog han Foreningen af jydske Landboforeningers Sølvmedalje.

Richard Hansen, Hejls. Er født ved Munkemølle, Rinkenæs Sogn i Sønderjylland, 1855. I 1885 giftede han sig med Ine Dall fra Hejls og købte en Ejendom i Hejls paa 2 Tdr. Ld. for 5000 Kr. I Forvejen havde han opsparet 1000 Kr. Af disse indbetalte han 500 Kr. i Ejendommen. Resten anvendte han til at sætte Bo for. Paa Ejendommen holdt han 2 Køer, og med dem drev han Jorden. De første 7 Aar gik R. H. iøvrigt paa Dagleje og Akkordarbejde.

I 1892 solgte han Ejendommen og købte sin nuværende Ejendom, der er paa 11 Tdr. og 2 Skpr. Ld., for 10,000 Kr. Jorden er overvejende god, sandmuldet Jord, en mindre Del er dog let Sandjord. Ved Overtagelsen var der paa Ejendommen 3 daarlige Køer og 1 Hest. Nu er der i Almindelighed 2 russiske Heste, 8 gode Køer, 3 Stk. Ungkvæg, 2 Grisesøer, 4 Fedesvin og ca. 20 Høns. Paa Grund af Krigsforholdene er Kvægbesætningen noget reduceret i Øjeblikket.

I de 25 Aar, R. H. har haft Ejendommen, har han merglet

og drænet overalt, bygget for 5000 Kr., forøget Værdien af Besætning og Inventar med 4000 à 5000 Kr. og desuden nedbragt Gælden fra 9000 Kr. til 4000 Kr. For nogle Aar siden købte han igen sin tidligere lille Ejendom, saa han nu har dem begge.

Marken drives i følgende Sædskifte:

1. Havre.
2. Runkelroer.
3. Hvede.
4. Runkelroer.
5. Byg.
6. Kaalroer.
7. Havre med Udlæg.
8. Kløver.

Desuden er 2 Skifter vedvarende Græsmark og et stort Stykke med udmærket Lucerne paa let Sandjord. Da Dommerudvalget spurgte, hvordan han havde lært at dyrke Lucerne, svarede R. H., at det havde han lært ved at deltage i en af Kolding Herreds Landbrugsforening arrangeret Rejse til Samsø for nogle Aar siden, hvor nu afdøde Mikkel Holm fremviste sine Lucernemarker. Denne Rejse havde ganske vist kostet over 20 Kr. Men naar han regnede med, hvad han havde lært paa den, føjede R. H. til, saa var Turen billig.

R. H. har faaet Præmie for sin Bedrift mange Gange. Paa sin første Ejendom fik han Præmie i 1887, 1889 og 1891. Paa sin nuværende Ejendom fik han 2. Præmie i 1900. De senere Aar fik han udelukkende 1. Præmier, nemlig i 1902, 1904, 1907, 1908 og 1909. De to sidste Gange var det ved Konkurrence med hele Markbrug i Kolding Herreds Landbrugsforening.

Foruden at passe sin Bedrift mønsterværdigt har han ogsaa haft Tid til Arbejde i det offentlige Livs Tjeneste. Han har saaledes haft Sæde i Bestyrelsen for Mejeriet, Husmandsforeningen og Landbrugsforeningen.

Naar en saadan Forbedring af Ejendommen, som ovenfor er nævnt, kan finde Sted, og Gælden samtidig afdrages stærkt, har Bedriften naturligvis været meget rentabel gennem Aarene.

Planteavlen.

Som et Led i Arbejdet for Planteavlens Fremme maa formentlig regnes den Præmiepløjning, der afholdtes Efteraaret 1869.

Planen for denne fremgaar af følgende Annonce, der findes i »Kolding Avis« i Oktober Maaned:

»Kolding Herreds Landbrugsforening.

afholder Løverdagen den 30. Oktober præc. Kl. 12½ en Præmiepløjning paa *Dyrehavegaards Mark*, Samlingspladsen er paa Gaarden.

Enhver, selv om han *ikke* er Medlem af Foreningen, kan deltage i Konkurrencen og æske Præmie.

Prøven omfatter 2 Pløjninger:

a.) 1 Skp. Land Stubjord pløjes mindst 7 Tommer dyb.

b.) 1 Skp. Land Grønjord pløjes mindst 5 Tommer dyb.

Inden Prøven aftages Langjærnene.

Hver Plovkarl erholder sin Ager, som svarer til 1 Skp. Land, og som tilfalder ham efter Lodtrækning. Agrene er numererede og afsatte ved 2 Stokke.

Hver Plovkarl pløjer ved hver Prøve 3 Gange højre og Resten venstre om.

Der uddeles 7 Præmier samt, om ønskeligt, »rosende Omtale« ud over Præmiernes Antal til Plovkarle og til de Smede, som forfærdigede de bedste Plove.«

Om Forløbet af Præmiepløjningen refererer »Kolding Avis«:

»Den Præmiepløjning, som »Kolding Herreds Landbrugsforening« i Lørdags havde foranstaltet paa *Dyrehavegaards Mark*, overværedes af et ualmindelig talrigt Publikum, og det kan ikke nægtes, at en saadan Konkurrence i Landbruget har sin store Nytte og fortjener i høj Grad at efterlignes. Vi er overbevist om, at det store Flertal af dem, der overværede Præmiepløjningen i Lørdags, bifalder vor Anskuelse, og vi lykønsker »Kolding Herreds Landbrugsforening« til i denne Henseende at have banet Vejen her paa Egnen. Præmiepløjningen fulgtes i det Hele med megen Interesse.«

Ved Præmiepløjningen mødte ialt 23 konkurrerende, af hvilke 8 tilkendtes Præmie.

Skønt Præmiepløjningen øjensynligt vakte stor Interesse og vel ogsaa har haft sin Betydning, blev Foranstaltningen dog ikke gentaget foreløbig. Først 1886 afholdtes Plovprøve igen, og siden har der ingen været.

Det er imidlertid først langt senere, der gøres et regelmæssigt Arbejde for Planteavlen.

Dette Arbejde er sket under Ledelse af et Planteavlsudvalg, der første Gang blev nedsat 1903. Nogle Aar forud havde dog R. Rasmussen, Højrupgaard, ledet den da begyndte Forsøgsvirksomhed.

Paa Efteraarsgeneralforsamlingen 1906 foreslog Anton Nielsen, Mosevraa, at antage en Planteavlskonsulent, eventuelt sammen med en Nabo-Landboforening.

Samme Efteraar sendte Landbrugsforeningen en Skrivelse til Kolding Omegns Landboforening med Forslag om, at de 2 Foreninger i Fællesskab antog en Konsulent. Forhandlingerne derom resulterede i, at Kolding Herreds Landbrugsforening i Fællesskab med Kolding Omegns og Kolding Vesteregns Landboforeninger antog Landbrugskandidat Jes Nielsen, Naalebjerggaard, Almind, til Planteavlskonsulent fra 1. April 1907.

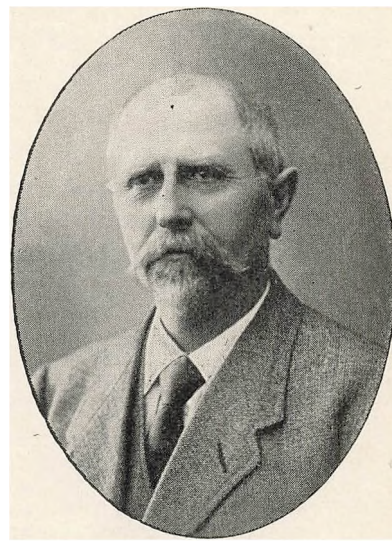

R. Rasmussen,

født 12. Novbr. 1857 paa Johannesminde, Rørth ved Odder. Lært Landbrug paa Borupgaard ved Horsens. Paa Testrup Højskole og Lyngby Landboskole Landbrugskandidat med 1. Karakter 1882. Deltog i Foreningen af jydske Landboforeningers Fællesrejse til England 1899. Forvalter i 5 Aar paa Sparretorn ved Nr. Aaby. Ejer af Højrupgaard ved Ejstrup siden 1887. Formand for Højrup Mejeri 1888—99. Formand for Sydjydsk Mejeriforening siden 1895. Formand for de samv. jydske Mejeriforeninger i Foreningens første Aar. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Herreds Landbrugsforening 1890—1906. Formand for Foreningens Planteavlsudvalg 1903—06. Branddirektør i Kolding siden 1899.

Lokale Markforsøg.

I 1897 vedtoges efter Bestyrelsens Forslag at oprette »Forsøgsstationer med Kunstgødning« og dertil af Landbrugsforeningens Kasse at yde 50 à 100 Kr.

Aarsagen til, at denne saa betydningsfulde Virksomhed toges op, maa nok søges i, at Statskonsulent Fr. Hansen, Askov, samme Efteraar paa Foreningen af jydske Landbo-

foreningers Delegeretmøde i Aarhus havde foreslaaet Landboforeningerne at paabegynde et Arbejde med lokale Markforsøg. En kort forud afholdt Udflugt til Askov Forsøgsstation havde vel ogsaa sin Andel heri.

Sommeren 1898 afholdtes saa de første Gødningsforsøg i Landbrugsforeningen. Som Værter for disse havde meldt sig følgende:

Forsøg i Korn:

R. Rasmussen, Højrupgaard, Havre.
T. Secher, Solvang, do.
Jes Hansen, Højrup, Byg.
J. P. Nielsen, Almind, Blandkorn.

Forsøg i Roer:

J. P. Nielsen, Almind, Runkelroer.
Jes Hansen, Højrup, Kaalroer.

Forsøgsarbejdet blev udført af en Assistent fra Askov Forsøgsstation.

Ved Efteraarsgeneralforsamlingen 1898 gav Statskonsulent Fr. Hansen Meddelelse om disse første Forsøg, og Resultaterne blev aftrykt i Kolding-Aviserne.

Allerede disse første Forsøg viste, at man ved Brug af Kunstgødning kunde hæve Udbyttet paa Markerne ganske betydeligt. Endvidere antydede Forsøgene, at den ensidige Anvendelse af Superfosfat ikke var rentabel, men at der skulde Kvælstofgødning til, før Gødningsanvendelsen blev lønnende.

Arbejdet med lokale Markforsøg er fortsat hvert Aar siden.

Det var naturligt, at det først blev Kunstgødningsspørgsmaalet, man tog op i Forsøgene. Kendskabet til Kunstgødning var den Gang kun ringe. Senere udførtes desuden en hel Del andre Forsøg.

Forsøg 1898—1918.

Aar	Antal Forsøg ialt	Almindelige Gødningsforsøg i			Andre Forsøg					
		Korn	Roer	Græs	Kalkforsøg	Sortsforsøg	Forsøg med Lucerne	Forsøg med Ukrudt og Plantesygdomme	Forsøg med Rækkeafstand i Korn	Andre Forsøg
1898	6	4	2	—	—	—	—	—	—	—
99	6	4	2	—	—	—	—	—	—	—
1900	9	5	4	—	—	—	—	—	—	—
01	9	5	4	—	—	—	—	—	—	—
02	9	5	4	—	—	—	—	—	—	—
03	15	7	5	—	—	—	—	3	—	—
04	16	6	8	—	—	—	—	2	—	—
05	13	4	7	1	—	1	—	—	—	—
06	19	5	8	—	1	1	2	2	—	—
07	24	2	9	1	6	—	3	—	—	3
08	30	4	18	1	3	—	—	3	—	1
09	35	6	16	2	5	2	—	—	—	4
1910	27	3	12	3	—	3	—	1	—	5
11	24	4	10	2	—	2	—	1	2	3
12	25	6	10	2	—	3	—	—	1	3
13	22	6	8	2	—	2	—	—	1	3
14	25	7	9	1	—	3	—	1	—	4
15	32	8	9	1	—	5	—	2	—	7
16	26	6	12	1	—	2	—	1	—	4
17	21	4	11	—	1	2	—	1	—	2
18	15	3	8	—	1	—	—	1	—	2
Ialt	408	104	176	17	17	26	5	18	4	41

I ovenstaaende Tabel er der givet en Oversigt over den lokale Forsøgsvirksomhed gennem Aarene. Der er ialt udført 408 Forsøg. Der er anlagt en Del flere, som af forskellige Grunde er mislykkede. Som Tabellen viser, er de allerfleste Forsøg med Kunstgødning. Men en hel Del andre Spørgsmaal er dog ogsaa taget op til forsøgsmæssig Belysning, saasom Forsøg med Jordens Kalktrang, Sorter af Korn, Bekæmpelse af Ukrudt m. m.

Den lokale Forsøgsvirksomhed har haft meget stor Betydning for Planteavlen. Kan Forsøg af den Art end ikke udføres uden Mangler, de giver dog — udført Aar efter Aar — sikre Fingerpeg om, hvordan man mest økonomisk kan frembringe store Afgrøder paa Marken. Med Øjemaal kan en Udbytteforskel paa 1 à 2 Fold Korn eller 25 à 50 Tdr. Roer pr. Td. Ld. vanskeligt konstateres. Den lokale Forsøgsvirksomhed har taget Baandmaal og Bismer i sin Tjeneste og kan derfor komme Sandheden betydeligt nærmere end Skønnet.

Anton Nielsen,

født 4. Juli 1874 i Tyrsted ved Horsens. Paa Testrup Højskole. Rejst i Tyskland flere Gange. Bestyrer paa Jørg. Jensens forpagtede Gaard i Ulkebølskov paa Als 1897—98. Fjer af en Gaard i Mosevraa siden 1899. Desuden Ejer af Skouenborgs Gaard i Mosevraa siden 1916 og af Anetyst i Vejlby pr. Fredericia siden 1917. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Herreds Landbrugsforening 1906—12. Formand for Foreningens Planteavlsudvalg 1906—09.

Konkurrencer med hele Markbrug og med Roemarker.

Paa Foraarsgeneralforsamlingen i 1902 foreslog Statskonsulent Fr. Hansen, Askov, Præmiering af hele Agerbrug. Først i 1906 paabegyndte Foreningen dette ved Afholdelse af Konkurrencer med Roemarker og i 1907 tillige Konkurrencer med hele Markbrug.

Formaalet med disse har været ved Præmiering af de bedst drevne Markbrug og Roemarker at virke fremmende for økonomisk Planteavl, derunder navnlig rene Marker.

Bedømmelsen er foretaget af et Udvalg paa 2 eller 3 Mand i Forening med Konsulenten, der ved 2 a 3 Besøg i Sommerens Løb har besigtiget og klassificeret Brugene. Der er benyttet et Pointsystem, der gennemgaaende har været omtrent saaledes:

Hele Markbrug:

Sædskifte	indtil	10	Points.
Kornmarker	—	10	—
Roemarker	—	10	—
Græsmarker og Staldfoder	—	10	—
Kulturformer	—	10	—
Markernes Renhed	—	10	—
Staldgødning og Ajles Opbevaring	—	10	—
Anvendelse af Gødning	—	10	—
Orden og Regnskab	—	10	—
Totalindtryk	—	10	—
	Ialt	100	Points.

Roemarker:

Plantebestand	indtil	10	Points.
Renholdelse Forsommer	—	10	—
— Eftersommer	—	10	—
Kulturformer	—	10	—
Udbytte	—	10	—
Roeareal	—	10	—
	Ialt	60	Points.

Disse Konkurrencer gentoges hvert Aar indtil 1911, da man gik over til Arbejdet med det fuldstændige Landbrugsregnskab.

Der har som Regel været god Tilslutning til Konkurrencerne, navnlig da de første Aar. Efter hver Konkurrence er der udarbejdet en udførlig Beretning med Beskrivelse af de præmierede Brug. Det vil føre for vidt her at omtale de enkelte. Men her aftrykkes Navnene paa de Deltagere, der opnaaede 1. Præmie for hele Markbrug. Disse er:

Hele Markbrug:

I. C. Thygesen, Dalbygaard.
J. Thomsen, Hjarup.
A. Høyer, Vissingsminde.
Karl Ravn, Hejls.
I. H. Iversen, Mosevraa.
I. P. Jensen, V. Nebel.

Richard Hansen, Hejls.
H. Schelde, Nebelsminde.
Hans Pedersen, Skanderup.
M. A. Nielsen, Lejrskov.
Hans Hansen, Ferup.
H. P. Lehmann, Egtved Skov.

Planteavls- og Havebrugsudstillinger.

Den første Udstilling afholdtes 1880, da det vedtoges at afholde en Produkt- og Husflidsudstilling i Kolding. Udstillingen omfattede 1) Roer og Havesager 2) Korn og 3) Husflidssager. Der uddeltes 215 Kr. i Præmier.

I 1896 vedtoges at afholde en Frugtudstilling. Og i 1903 vedtoges at holde en Planteavlsudstilling i Forbindelse med Efteraarsgeneralforsamlingen. Om Besøget paa disse Udstillinger foreligger der ingen Oplysning.

Den 10. og 11. Oktober 1908 afholdtes en større Planteavls- og Havebrugsudstilling paa Alhambra i Kolding i Forening med Kolding og Omegns Gartnerforening. Udstillingen omfattede af Landbrugssager Korn, Frø og navnlig Roer og Kartofler (ca. 70 Prøver). Af Havebrugssager var udstillet Frugt, Køkkenurter samt en Del henkogte Ting. Der uddeltes Diplomer for ypperlige Produkter, men ingen Pengepræmier.

Før Udstillingen var der i alle de Roemarker, hvorfra Prøver udstilledes, foretaget Udbyttebestemmelse og Tørstofanalyse af Roerne. Disse Oplysninger var bilagt Prøverne ved Udstillingen.

Ved Udstillingen, der holdtes 2 Dage, var der flere Foredrag. Besøget var ca. 500 Mennesker.

Lignende Udstilling af samme Omfang er senere holdt 1912 sammen med Foreningens Ungskue. Og i 1915 holdtes atter en 2 Dages Udstilling paa Alhambra med ca. 600 Besøgende.

Fremavl af Sædekorn og Kartofler.

Paa Foraarsgeneralforsamlingen 1903 foreslog Planteavlsudvalgets Formand, R. Rasmussen, Højrupgaard, at indkøbe Sædekorn af anerkendte gode Stammer og sælge det igen uden Fortjeneste til Medlemmerne. Dette vedtoges.

Senere gik man over til at antage nogle Medlemmer til under Planteavlsudvalgets Kontrol at dyrke saadant Korn for saa Aaret efter at lade Avlen sælge gennem Foreningen. Efterhaanden optoges ogsaa Kartofler i denne Fremavl.

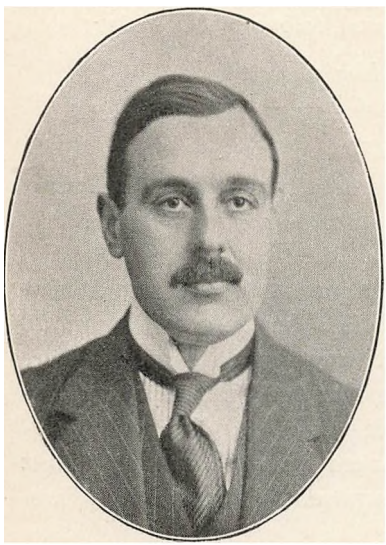

August Bech,

født 16. August 1879 paa Engelsholm ved Vejle. Gaaet i Fredericia Latin- og Realskole. Blev syg tre Mdr. før Artium, saa Eksamen maatte opgives. Landbrugskandidat med 1. Karakter 1902. Udvidet Eksamen i Planteavl paa Landbohøjskolen 1904. Rejst i Norge og Sverige. Ejer af Elkjærholm i V. Nebel 1906—14. Uddannelse i Bankvirksomhed ved Landmandsbanken 1915—17. Forpagter af Vallø Hovedgaard fra 1917. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Herreds Landbrugsforening og Formand for Foreningens Planteavlsudvalg 1909—14.

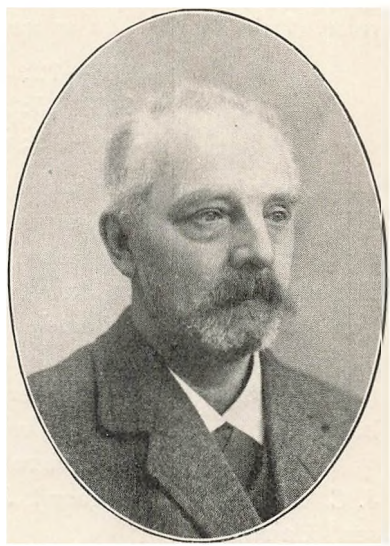

Hans H. Ravn,

født 22. August 1858 paa Sorgenfri i Aagaard. Paa Askov Højskole 1876—77 og 1888—89. Tune Landboskole 1878—79. Landbrugskandidat med 1. Karakter 1888. Forpagter af Roedsminde i Bølling 1889—99. Ejer af Kristiansminde i Dons fra 1896. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Herreds Landbrugsforening siden 1913. Formand for Foreningens Planteavlsudvalg siden 1916.

Fremavlen er nu organiseret saaledes, at Planteavlsudvalget indkøber Stamsæd til Fremavlerne, saa ofte det skønnes nødvendigt. Stamsæden modtages som Regel fra Foreningen af jydske Landboforeninger. Avlen kontrolleres af Planteavlsudvalget i Forening med Konsulenten dels paa Marken og dels i færdigrenset Tilstand, før den udsendes. Ved Kontrollen tages navnlig Hensyn til, at Avlen er *sortsren, velsorteret, spiredygtig*

og *fri for ondartede Plantesygdomme.* Avlen sælges gennem Landbrugsforeningen.

Derved sikres Medlemmerne, som køber deraf, udmærket Sædekorn til en rimelig Pris.

Fra de første Aar haves ingen Oplysning om Salgets Størrelse. I de senere Aar er der omsat følgende Mængder:

1908—12: 86 *hkg* aarlig
1913—15: 380 — —
1916—18: 470 — —

Omsætningen har saaledes været stigende gennem Aarene. Ved Vurdering af den Betydning, en saadan Fremavl har, maa det erindres, at Salget som Regel sker i ret smaa Partier. Det er derfor en stor Mængde Landmænd, der gennem Aarene har modtaget Saasæd ad den Vej. Hos den enkelte Landmand er Fremavlen naturligvis hurtig bleven opformeret til at være tilstrækkelig til store Marker. Og i mange Tilfælde har Landbrugsforeningens Saasæd bredt sig videre fra Nabo til Nabo.

Foreningens Fremavlere gennem mange Aar har været: J. C. Thygesen, Dalbygaard, J. Thomsen, Hjarup, og Jes Hansen, Højrup.

Kalktrangsundersøgelser og Salg af Gødningskalk.

Siden Laboratoriebestyrer Harald R. Christensen anviste en Metode til at undersøge Jordens Kalktrang, har Landbrugsforeningen tilbudt Medlemmerne at lade Prøver udtage paa deres Marker og at indsende dem til Undersøgelse.

I de senere Aar er følgende Antal Prøver undersøgt:

1913—15: ca. 170 Prøver aarlig
1916—18: — 260 — —

Ialt er der undersøgt ca. 1800 Jordprøver. Der er dog langt igen, før alle Medlemmer faar 1 Prøve udtaget paa hvert Skifte.

I Tilslutning til Kalktrangsundersøgelserne har Landbrugsforeningen i de senere Aar tilbudt Medlemmerne Gødningskalk fra anerkendte gode Kalklejer. Der er indtil Udgangen af 1918 derved leveret ca. 400 Vognladninger Kalk à 10,000 *kg.*

Konsulentvirksomheden.

Da Arbejdet med lokale Markforsøg begyndte i 1898, udførtes Arbejdet af Assistenter fra Askov Forsøgsstation. Senere antoges specielle Assistenter til at udføre Forsøgsarbejdet i denne og Nabo Landboforeninger. Nuværende Konsulent ved Foreningen af jydske Landboforeninger, M. K. Kristensen, Skanderborg, har saaledes 1 Aar udført Forsøgsarbejdet her.

Med Ansættelse af en særlig Planteavlskonsulent i 1907 blev Arbejdet udvidet.

Det blev Konsulentens Opgave at være til Planteavlsudvalgets Hjælp ved Udførelsen af det i det foregaaende nævnte Arbejde og at udføre det Arbejde med Regnskabsføringen, som senere skal omtales.

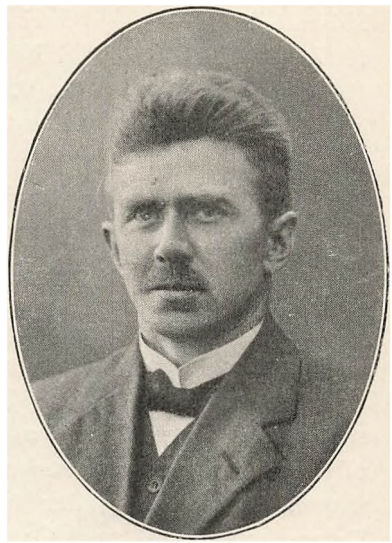

Jes Nielsen,

født 27. August 1879 paa Naalebjerggaard i Almind. Paa Askov Højskole 1897—98 og 1898—99 Ophold ved Landbrug i England 1902. Landbrugskandidat med 1. Karakter 1905. Udvidet Eksamen i Planteavl ved Landbohøjskolen 1906. Rejser i England og Sverig. Lærer paa Bornholms Landbrugsskole 1906—07. Konsulent i Planteavl for Koldingegnens Landboforeninger siden 1907.

Foruden dette har Konsulenten gennem Aarene udført konsultatorisk Virksomhed. De første Aar var der ikke megel af den Slags. Men efterhaanden som Konsulenten ved Arbejdet fik ret nøje Kendskab til Egnens Forhold og kom i Berøring med mange af Medlemmerne, steg den konsultatoriske Virksomhed stærkt. En stor Del af Konsulentens Tid gaar nu til Besvarelse af skriftlige, telefoniske og mundtlige Forespørgsler.

Til Hjælp for Konsulenten har gennem Aarene flere Assistenter medvirket ved Planteavlsarbejdet, som Regel unge Landbrugskandidater. De fast ansatte Assistenter har været:

1908: Landbrugskand. M. C. Jørgensen (nu Konsulent i Horsens).
1909: — A. M. Andersen (senere Landbrugslærer).
1910: — L. Hansen (do.).
1911—12: Landmand H. Søndergaard (senere Gdr.).
1913: Landbrugskand. Jes Philipsen (nu Gdr. i Hejls).
1914—16: — P. H. Hansen (nu Jydsk Frøavl, Randers).
1917: — S. Nielsen (nu Konsulent i Galten).
1918: — A. P. Nielsen (nu Lærer paa Dalum Landbrugsskole).

Regnskabsføringen.

Arbejdet med Landbrugets Regnskabsføring er den større Virksomhed, som Foreningen sidst har taget op.

Gennem Foredrag og Kursus har Foreningen dog ikke saa kort tilbage i Tiden agiteret for Regnskabsføring. Flere af Foredragsemnerne gennem Tiden gaar ind paa Regnskabssagens Omraade, og der tages næppe forkert i, at mange Talere har lagt et godt Ord ind for Regnskabsføring.

Fra Midten af 1890erne er der gennem flere Kontrolforeninger her paa Egnen ført ikke saa lidt Fodringsregnskab over Kvægholdet. Dette vigtige Regnskab er dog kun en Del af Landbrugets samlede Regnskab.

I Vinteren 1904—05 blev der forsøgt afholdt et Regnskabskursus i Kolding. Men som det tidligere er meddelt, var der kun ringe Tilslutning hertil. Ved Landbrugskursus'ene 1908—12 er der regelmæssigt givet Undervisning i Landbrugsregnskab, dog mest kun Pengeregnskab med Statusopgørelse, flere Steder dog ogsaa i Arbejds- og Markregnskab.

I 1909 foreslog Konsulent Jes Nielsen at afholde en 2-aarig Konkurrence med hele Landbrug, hvor der førtes Regnskab over Markbruget og Husdyrholdet. Der indbødes i Bladene til Deltagelse heri, men Konkurrencen maatte opgives af Mangel paa Tilslutning.

Først i 1911 lykkedes det at faa en Regnskabsføring under Landbrugsforeningen i Gang. Efter forudgaaende Ind-

bydelse i Bladene meldte der sig følgende 11 Medlemmer som Deltagere i Regnskabsføringen:

A. Høyer, Vissingsminde.
O. Olsen, Hjarup.
J. Schelde, Nørupgaard.
Chr. Moos, Lykkesholm.
J. Thomsen, Hjarup.
A. Straarup, Hjarup.
P. Madsen, Skanderup Nygaard.
Jes Hansen, Højrup.
K. Knudsen, Hylkegaard.
H. Sørensen, Knudsbøl.
A. Jessen, Stagebjerggaard.

Før Regnskabsføringen begyndte, holdtes der et Møde med Deltagerne, ved hvilket det blev gjort gældende, at det ikke saa meget var Tale om Konkurrence, men mere om at faa belyst Rentabiliteten ved Landbruget og særlig ved de enkelte Grene af Bedriften. Det vedtoges at begynde 1. Maj. Der blev ikke taget nogen endelig Bestemmelse om Varigheden af denne Regnskabsføring, ligesom der heller ikke blev bestemt noget om Offentliggørelse af Resultaterne. Hver enkelt Deltager maatte her staa frit.

Med Hensyn til Bøger blev Deltagerne stillet ret frit. Men der maatte gøres udførlig Status ved Regnskabsaarets Begyndelse og Slutning samt føres Pengeregnskab, Arbejdsregnskab og Besætningsregnskab.

Omkring 1. Maj tog Konsulent Jes Nielsen rundt til Deltagerne for at være behjælpelig med Statusopgørelse og i det Hele vejlede ved Regnskabsføringen. I Løbet af Aaret ydede Konsulenten Vejledning, hvor dette tiltrængtes.

Alle Deltagerne gennemførte Regnskabet det første Aar. Da Aaret var gaaet, blev Regnskaberne opgjorte af Konsulenten. Alle Deltagerne gav nu Tilladelse til Offentliggørelse af Resultaterne, men uden at der blev angivet, hvorfra de enkelte Regnskaber stammede.

Dermed var Regnskabsføringen i Gang, og Arbejdet dermed er fortsat siden. Hvert Aar er der offentliggjort en udførlig Beretning om Resultaterne.

Kolding Herreds Landbrugsforening kan glæde sig ved at være en af de allerførste Landboforeninger her i Landet, der har fremskaffet fuldstændige Landbrugsregnskaber til Belysning af Landbrugets Rentabilitet.

Nedenstaaende anføres nogle Hovedresultater fra Regnskabsføringen. 1912—13 gik nogle af Deltagerne over i en af Foreningen af jydske Landboforeninger foranstaltet Konkurrence, derfor er Deltagernes Antal særligt lille dette Aar. Ved Driftsudbytte forstaas Overskudet fra Bedriften eller Dele deraf, hvor Udgift til Renter og Skatter ikke er fradraget. Ved Driftsudbyttet fra hele Ejendommen er foruden Udbyttet fra de anførte Marker ogsaa indbefattet Overskudet fra Svineholdet. Ved Udregningen af Forrentningsprocent er regnet med Ejendommens Værdi, som den er funden ved den officielle Vurdering til Ejendomsskyld, + Værdien af Besætning og Inventar. Regnes der med Øjeblikkets Handelsværdi, bliver Forrentningsprocenten betydeligt lavere.

Driftsresultater $19^{11}/_{12}$—$19^{17}/_{18}$.

Regnskabsaar	Antal Regnskaber	Driftsudbytte Kr. pr. *ha*					Forrentnings-procent
		Kornmarkerne	Frømarkerne	Roemarkerne	Græsmarkerne	Hele Ejendommen	
1911—12	11	137		96	130	128	
1912—13	5	92		118	87	124	
1913—14	13	115		106	104	131	
1914—15	18	286	200	117	112	214	
1915—16	16	270	÷ 72	319	288	305	
1916—17	24	254	273	150	195	238	8,8
1917—18	24	174	1354	237	243	308	11,6

For Frømarkernes Vedkommende stammer Tallene kun fra de Ejendomme, hvor der dyrkes et større Areal med Frø.

Nogle Driftsudgifter $19^{11}/_{12}$—$19^{17}/_{18}$.

Regnskabsaar	Folkehold	Hestehold	Kunst-gødning	Materiel
1911—12	63	28	17	14
1912—13	64	27	20	13
1913—14	65	29	20	14
1914—15	80	37	29	23
1915—16	82	69	33	18
1916—17	101	47	39	ca. 23
1917—18	107	56	38	27

INDHOLD

Side

Forord 5
Indledning ... 7
Kolding Herreds Landbrugsforening 1869—1918 ... 11
Foreningens Oprettelse ... 11
Maal og Midler ... 17
Foreningen og dens Virksomhed ... 20
Vejrsignalstationer ... 25
Administrationsudvalget ... 27
Andelssvineslagteriets Oprettelse ... 28
Den politiske Periode ... 29
Biblioteket ... 35
Arbejdet for Oprettelse af en Sukkerfabrik 36
Eksportmarkedets Oprettelse ... 39
Kreatureksportforeningen ... 42
Landbrugsforeningens Auktioner. ... 47
Kontrol med Foderblandinger ... 49
Andelsfoderstoffortretningens Oprettelse ... 51
Fællesrejser ... 52
Sommermøder. ... 52
Medlemstal og Medlemsbidrag ... 57
Husdyrbruget ... 59
Oplysningssagen ... 73
Diskussionsmøder ... 73
Foredragsmøder ... 74
Husholdningskursus ... 78
Landbrugskursus ... 78
Husmandssagen ... 80
Planteavlen ... 90
Lokale Markforsøg ... 91
Konkurrencer med Markbrug ... 94
Planteavls- og Havebrugsudstillinger ... 96
Fremavl af Sædekorn og Kartofler ... 96
Kalktrangsundersøgelser og Kalksalg ... 98
Konsulentvirksomheden ... 99
Regnskabsføringen ... 100

KONRAD JØRGENSENS BOGTRYKKERI - KOLDING